ГОВЬСҮМБЭР АЙМГИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ 2021 ОНЫ ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ТАЙЛАН

2022.01.24

№	Үндэслэж байгаа бодлогын баримт бичиг	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин		Хүрсэн түвшин буюу гүйцэтгэлийн хувь (хүрээгүй бол шалтгаан нөхцөл тайлбар)
				Он	Түвшин	
НЭГ. “КОВИД-19” ХАЛДВАРТ ЦАР ТАХЛААС ҮҮДЭЛТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙН ХҮНДРЭЛИЙГ ДАВАН ТУУЛАХ БОДЛОГО						
“Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх						
1.1.1. “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
1	Аж ахуйн нэгж, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, ариун цэвэр, халдваргүйн горимыг хангахад шаардлагатай мэдээлэл, сурталчилгаа хийх, сургалт зохион байгуулах замаар ажлын байраа хадгалах, орлоготой байх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.		Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж байгууллагад чиглэсэн мэдээлэл сурталчилгааны тоо-12 Хяналт шалгалтын тоо-12	-	-	Мэргэжлийн хяналтын газраас 2021 оны төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу 15 объектод төлөвлөгөөт шалгалтыг хийсэн. Шалгалтаар 50 зөрчил илрүүлж, газар дээр нь 10 зөрчлийг арилгуулав. 8 газарт 35 заалт бүхий албан шаардлага хүргүүлээд байна. Албан шаардлагын биелэлт тооцох хугацаа болоогүй байна. Аймгийн Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн салбар зөвлөл, Хүний аюулгүй байдлын академитай хамтран 2021 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтнуудыг чадавхжуулах “Эрсдэлийн удирдлага, эрсдэлийн үнэлгээний аргачлал” сэдэвт сургалт, 30-ны өдөр "Ажил олгогч /удирдах ажилтан/-ийн хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн сургалт"-ыг тус тус цахимаар зохион байгуулж, төрийн болон орон нутгийн 34 байгууллага, хувийн хэвшлийн 25 аж ахуйн нэгж буюу нийт 59 аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй хариуцсан 67 ажилтан, 59 аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажил олгогч, удирдах албан тушаалтан 70 хүнийг хамруулснаас 48 нь шалгалтад тэнцэж, сертификат олгосон. УУЖС Политехник коллежтой хамтран Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан бэлтгэх сургалтыг цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. Тус сургалтад ААНБ хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч 9 иргэн, 23 аж ахуйн нэгжийн 36 ажилтныг хамруулсан. Эрүүл мэндийн газраас “Ковид-19” халдвар голомтлон гарсан буюу халдвар гарсан албан байгууллага, айл өрхийн 2224 объектын 180294 мкв талбайд ариутгал халваргүйтгэл хийгдсэн. Аж ахуйн нэгж байгууллагын дотоод орчинд цэвэрлэгээ ариутгал хийх халдвараас сэргийлэх чиглэлээр 4 байгууллагын 70 ажилтан, албан хаагчид мэдээлэл сургалт сурталчилгаа хийж, зөвлөгөө өгсөн байна. **Хүрсэн түвшин:** Хувийн хэвшлийн 59 байгууллагад 14 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан. Хувийн хэвшлийн 15 байгууллагад хяналт шалгалт хийсэн. Халдвар хамгааллын дэглэмд хяналт тавьж, зөвлөгөө мэдээлэл, өгсөн байгууллагын тоо - 4 Хамрагдсан иргэдийн тоо - 70

						Хэрэгжилт 100 хувь
2	Төрийн болон Орон нутгийн өмчит байгууллагуудад хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, ариун цэвэр, халдваргүйн горимыг хангахад шаардлагатай мэдээлэл, сурталчилгаа хийх, сургалт зохион байгуулах замаар үйл ажиллагааг хэвийн явуулахад дэмжлэг үзүүлж ажиллана.		Төрийн болон Орон нутгийн өмчит байгууллагад чиглэсэн мэдээлэл сурталчилгааны тоо-24 Хяналт шалгалтын тоо-12			Мэргэжлийн хяналтын газраас 2021 оны төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу төрийн 1, орон нутгийн өмчит 4 нийт 5 байгууллагад 2 хяналтын чиглэлээр төлөвлөгөөт шалгалтыг хийсэн. Шалгалтаар 15 зөрчил илэрч зөрчлийг арилгуулахаар 10 заалт бүхий 3 албан шаардлага хүргүүлээд байна. Биелэлт тооцох хугацаа болоогүй байна Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлын сайн туршлага солилцох замаар Монгол Улсын хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлын менежментийн тогтолцоог сайжруулах зорилго бүхий бага хуралд аймгийн ХАБЭА-н салбар зөвлөлийн 11 гишүүн оролцож, “Аюулгүй байдал ба Ковид19”, “Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд, аюулгүй байдлын менежментийн тогтолцоо”, “Эрсдэлийн менежмент”, “Дижитал шилжилт ба аюулгүй байдал”, “Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд”, “ХЭМАБ-ын сургалтын тогтолцоо” гэсэн багц 6 сэдвийн хүрээнд 27 илтгэлийг сонсож, мэдээлэл авсан. УУЖС Политехник коллежтой хамтран Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан бэлтгэх сургалтыг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж, 8 төрийн болон орон нутгийн өмчит байгууллагын 8 албан хаагчийг хамруулсан. Эрүүл мэндийн газраас 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 2224 объектын 180294 мкв талбайд ариутгал халваргүйтгэлийг хийж, байгууллагын дотоод орчинд цэвэрлэгээ ариутгал хийх халдвараас сэргийлэх чиглэлээр давхардсан тоогоор 9 байгууллагын 160 гаруй албан хаагчдад сургалт сурталчилгаа хийж, зөвлөгөө өгсөн байна. Салбарын хэмжээнд ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодисын нөөц дунджаар 30 хоног байна. **Хүрсэн түвшин:** Төрийн болон орон нутгийн өмчит 14 байгууллагад төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг хийсэн байна. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, ариун цэвэр, халдваргүйжүүлэлтийн горимыг хангаж ажиллах талаар 5 төрлийн зөвлөмжийг өгч ажиллав. 16 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан байна. Халдвар хамгааллын дэглэмд хяналт тавьж, зөвлөгөө мэдээлэл, өгсөн байгууллагын тоо 9, хамрагдсан иргэдийн тоо 160 **Хэрэгжилт 100 хувь**
1.1.2. “Ковид-19” халдварт цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, бэлэн байдал, хариу арга хэмжээг хангах арга хэмжээг зохион байгуулж, санхүүжилтийг шийдвэрлэнэ.						
3	“Ковид-19” халдварт цар тахлын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, бэлэн байдал, хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө гаргаж, хэрэгжилтийг зохион байгуулан ажиллана.		Ковид-19-ын эсрэг хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тодотгол хийнэ. Хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-90	2019	Ковид-19-ын эсрэг хариу арга хэмжээний төлөвлөгөө гарган, хэрэгжүүлж эхэлсэн.	Аймгийн Шуурхай штабын Ковид-19-ын эсрэг хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөг 80 арга хэмжээтэйгээр төлөвлөн, аймгийн Засаг даргаар батлуулан хэрэгжилтийг зохион байгуулан ажиллалаа. Хэрэгжилтийн хувь 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 92 хувьтай хэрэгжсэн байна. Цаг үеийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан эрсдэлийн үнэлгээг 12 удаа хийж, зөвлөмжийн дагуу хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөнд 3 удаа тодотгол хийсэн. Хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний хүрээнд: 1. Аймгийн хэмжээнд нийт ковидын эмчилгээний 266 ор бэлтгэн, иргэдэд

						эмчилгээ, үйлчилгээг хүргэж байна. 2. Эрүүл мэндийн байгууллагуудад 250 эмч, сувилагч бэлэн байдлыг ханган, хариу арга хэмжээ авч хэрэгжүүлж байна. 3. 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар батлагдсан 5573, үүнээс хүүхэд 3836, нас баралт 18, эдгэсэн 5522, эмчилгээний тасагт эмчлүүлж байгаа 24 иргэн байна. Дархлаажуулалтын 1 дүгээр тунд 12690, 2 дугаар тунд 12054, 3 дугаар тунд 4597, ПГУ-ийн шинжилгээнд хамрагдсан 20309, түргэвчилсэн шинжилгээнд 36575 иргэн хамрагдсан. Ковидын эсрэг эмийн 25 хоногийн нөөцтэй байна. **Хүрсэн түвшин:** Ковид-19-ын эсрэг хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөнд 3 удаа тодотгол хийж, 80 арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Хариу арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-92 **Хэрэгжилт 100 хувь**
1.1.3. Мэргэжлийн байгууллагуудыг чадавхжуулах, албан хаагчдыг сургах, шаардлагатай тоног, төхөөрөмж, хамгаалалтын хэрэгслээр хангах арга хэмжээг зохион байгуулна.						
4	Мэргэжлийн байгууллагуудыг шаардлагатай тоног төхөөрөмж, хамгаалах хэрэгслээр хангах арга хэмжээг зохион байгуулна.	123.0	Мананцар гаргагч, цахилгаан автомакс, богино долгионы утас, хамгаалах хувцсаар хангана. Ариутгалын автомашин худалдан авна.	2019	Ариутгалын автомашины хөрөнгийг шийдвэрлэсэн.	Ковид-19 халдвараас сэргийлэх хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх бэлэн байдлыг хангах зорилгоор аймгийн Онцгой комиссоос Нэгдсэн эмнэлэгт 3.6 сая төгрөгийн вакум хаалт, 2.8 сая төгрөгийн цахилгаан үүсгэгч мотор, 1.6 сая төгрөгийн пос машин, 2.5 сая төгрөгийн халдвартын тасгийн камержуулалт болон ойрын холбоо зэрэг шаардлагатай санхүүжилтийг шийдвэрлэж, шаардлагатай тоног төхөөрөмж хэрэгслээр хангасан. Мөн аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг өөрийн нөөц 7.8 сая төгрөгийн хөрөнгөөр амбулаторийн тасгийн орох хэсэгт бүрэн автомат ариутгалын хаалгыг байршуулсан. Мөн орон нутгийн 10.5 сая төгрөгийн өртөг бүхий хөрөнгөөр өвчтөний ор, хөнжил гудас тус бүр 30 ширхэг, аймгийн Онцгой комиссоос нийт 95.4 сая төгрөгийн үнийн дүн бүхий 7035 ширхэг түргэвчилсэн оношлуураар хангаж ажилласан. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 68.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр ариутгалын автомашин худалдан авч, Онцгой байдлын газарт хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Нийт 124.2 сая төгрөгийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан. ОНХСангийн 68.0 сая төгрөгөөр автомашин худалдаж авсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
5	Мэргэжлийн байгууллагуудын албан хаагчдыг сургаж чадавхжуулна.		Мэргэжлийн байгууллагын албан хаагчдыг сургаж дадлагажуулна.			Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт дутагдалтай нэн шаардлагатай мэргэжлээр эмч, мэргэжилтнүүдийг богино хугацаанд сургаж чадавхжуулах зорилгоор цусны транспузиологич эмч, бага эмч, урологи, хавдрын хими эмчилгээ, компьютер томографын техникч, ДОХ/БЗДХ-ын эмч, хавсарсан гэмтэл судлал, яс үений гэмтэл судлал зэрэг 8 чиглэлээр эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг мэргэжил олгох болон дээшлүүлэх сургалтад хамруулаа. Коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэх хариу арга хэмжээний хүрээнд Эрүүл мэндийн байгууллагуудын эмч, эмнэлгийн ажилчдыг

						сургаж, дадлагажуулах чиглэлээр 21 удаагийн сургалт зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 391 ажилтан, албан хаагчдыг хамруулсан. Орон нутагтаа Ковид-19 халдвар илрүүлэх шинжилгээ хийх чадавхыг бүрдүүлж, эмнэлгийн бактерилоги лабораторийн эмч, лаборант нар ПГУ-ын шинжилгээ хийх сургалтад хамрагдсан ба лабораторийн тасралтгүй үйл ажиллагааг хангах зорилгоор орлон ажиллах Био-Анагаах судлаачдыг сургалтад хамруулж бэлтгэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Сургалтад хамрагдсан албан хаагчдын тоо – 400 Сургалтын тоо -28 **Хэрэгжилт 90 хувь**
1.1.4. Хүн амыг Ковид-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх, сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдийг томуугийн вакцинд хамруулна.						
6	Эрсдэлт бүлгийн хүн амыг улирлын томуугийн вакцинд хамруулна.	5.8	Улирлын томуугийн вакцин 450 хүн тун	2019	0-5 насны хүүхдүүдийг улирлын томуугийн вакцинаар дархлаажуулсан.	Эрсдэлт бүлгийн 2-11 насны хүүхдүүд болон жирэмсэн эхчүүдийг дархлаажуулах зорилгоор улирлын томуугийн 2250 хүн тун вакцин татан авч, 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 1468 хүн ам буюу 65.2 хувийг дархлаажуулалтад хамруулаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Эрсдэлт бүлгийн 1468 хүн амыг улирлын томуугийн вакцинд хамруулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
7	Хүн амыг Ковид-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх вакцинд хамруулна.		Насанд хүрэгчдийг Ковид-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх вакцинд хамруулна.			Улсын онцгой комиссын даргын 2021 оны 05 дугаар, Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/33 дугаар тушаалыг хэрэгжүүлэн ажиллаж, Коронавируст халдвар (Ковид-19)-аас урьдчилан сэргийлэх дархлаажуулалтын бэлтгэл ажлыг хангах 12 үйл ажиллагаа бүхий төлөвлөгөө боловсруулан 100 хувь хэрэгжүүлсэн. Коронавируст халдвар (Ковид-19)-ын эсрэг дархлаажуулалтын үйл ажиллагааг аймгийн хэмжээнд түр 4, явуулын 5 нийт 9 цэгт зохион байгуулан ажиллаж байна. ХӨСҮТ-өөс Синофарм үйлдвэрлэгчийн Вероцелл болон Пфайзер вакцин 31156 хүн тунг татан авч, 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 90.9 хувь буюу 29345 хүн тунг зарцуулаад байна. 18-аас дээш насны хүн амыг Ковид-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх вакцинд хамруулах ажил аймгийн хэмжээнд: 1-р тунгийн хамрагдалт 93.2 хувь, 2-р тунгийн хамрагдалт 94.2 хувьтай, Нэмэлт тунгийн хамрагдалт 43.6 хувьтай явагдаж байна. Дархлаажуулалтын дараах урвал хүндрэл бүртгэгдээгүй. **Хүрсэн түвшин:** 1-р тунгийн хамрагдалт 93.2 хувь буюу улсын дүнгээс 0.1 пунктээр, аймгуудын түвшнээс 6.8 пунктээр өндөр. 2-р тунгийн хамрагдалт 94.2 хувь буюу улсын дүнгээс 2.8 пунктээр, аймгуудын түвшнээс 9.4 пунктээр өндөр. 3-р тунгийн хамрагдалт 43.6 хувь **Хэрэгжилт 90 хувь**
1.1.5. Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл сурталчилгаа сургалтыг зохион байгуулж, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний						

хариу арга хэмжээний бэлэн байдлыг хангана.						
8	Хариу арга хэмжээний бэлэн байдлын нөөцийг бүрдүүлнэ.		Нөөцийн бэлэн байдлын үнэлгээ хийгдэж, нөөцийг сэлгэсэн байна.			Нөөцийн бэлэн байдалд 2021 онд 13 удаа үнэлгээ хийн, нөөц хангалтыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд: 1. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас орон нутагт шаардлагатай байсан 192 сая төгрөгийн өртөг бүхий PCR аппарат, 21 төрлийн багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангасан. 2. Шаардлагатай ариутгалын бодис, хамгаалах хэрэгсэл, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардал /арбидол эм, эмнэлгийн ор, гудас, хөнжил, хоолны халуун баригч сав, цахилгаан үүсгэгч мотор, вакум хаалт, пос төхөөрөмж, хүчилтөрөгчийн баллон, баллоны редуктор, хүчилтөрөгч өтгөрүүлэгч, цахилгаан зуух/ ПГУ шинжилгээний материал, түргэвчилсэн оношлуурыг 14-20 хоногийн нөөцтэй байхаар тооцоолж, сорьц зөөвөрлөх автомашины шатахууны зардал, явуулын шинжилгээний сорьц цуглуулах автомашины шатахууны зардал, эргүүл хяналт, шалгалтын постод үүрэг гүйцэтгэсэн алба хаагчдын хоол, шатахуун, шуурхай штабын үйл ажиллагаа явуулахад шаардлагатай зардал, тусгаарлах байртай холбоотой зардлуудад нийт 310.5 сая төгрөгийн зардлыг орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлэн, нөөц хангалтыг нэмэгдүүлэн ажиллаж байна. 3. Эрүүл мэндийн яамнаас 486.2 сая төгрөгийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, оношлуурыг татан авч, хариу арга хэмжээний нөөцийг бүрдүүлж ажилласан. 4. Орон нутгаас 95.4 сая төгрөгийн 7035 ширхэг түргэвчилсэн оношлуур, 21.3 сая төгрөгийн вирусийн эсрэг эм, 8.2 сая төгрөгийн баллон, редуктор 10 ширхэг, 16.0 сая төгрөгийн өтгөрүүлэгч 10 ширхэг, нийт 140.9 сая төгрөгийн хариу арга хэмжээний бэлэн байдлын нөөцийг бүрдүүлсэн. 5. Нөөцийн бэлэн байдлыг дахин нөхөн сэлгэсэн байдал: ЭМЯ-наас хуваарилсан вирусийн эсрэг 132.1 сая төгрөгийн 8 нэр төрлийн эм, 6.0 сая төгрөгийн 2 төрлийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, 8.2 сая төгрөгийн 4 төрлийн дархлаа сэргээх бэлдмэлээр хангагдаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Үндсэн эмчилгээний эмийн нөөц 7-10 хоног Дусал шингэн болон шинж тэмдгийн эмчилгээний эмийн нөөц 20-45 хоног Хамгаалах хувцас хэрэгслийн нөөц дунджаар 20 хоног Зүү тариурын нөөц дунджаар 20 хоног ПГУ шинжилгээний оношлуурын нөөц 9-10 хоног Түргэвчилсэн оношлуурын нөөц 40 хоног Голомтын халдавргүйжүүлэлт хийх нөөц 30 хоног **Хэрэгжилт 90 хувь**
9	Шинэ болон сэргэн тархаж байгаа халдвараас сэргийлэх мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулна.		Шаардлагатай тохиолдолд гарын авлага тараах, цахим орчинд мэдээлэл бэлтгэж түгээнэ.			Коронавируст халдвар /Ковид-19/ -ын цар тахлаас сэргийлэх, дархлаа дэмжих, гэрийн нөхцөлд ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийх заавар, зөвлөмж мэдээ, мэдээллийг эрүүл мэндийн байгууллагуудын цахим хуудас болон аймгийн хэмжээнд олон нийтийн зар сурталчилгааны группээр түгээж ажилласнаар 4000 гаруй хандалтыг авсан байна. Ковид-19 цар тахлаас сэргийлэх 18 төрлийн 3200 гаруй гарын авлага,

						сургалт сурталчилгааны материалыг худалдаа, үйлчилгээний байгууллагуудаар тараан нийтэд хүргэж, мэдээлэл зөвлөгөө өгсөн. Мөн вакцинд хамрагдсан 7000 гаруй иргэнд Ковид-19 халдварын эсрэг вакцины урвал, хүндрэл болон эсрэг заалт, дархлаажуулалтын дараа баримтлах зөвлөмж бэлтгэн түгээсэн. ДЭМБ-ын санхүүжилтээр нийт 8 бүлгийн 1320 иргэнд “Ковид-19 халдвараас урьдчилан сэргийлэх”, “Вакцины нэмэлт тунгийн дархлаажуулалтын ач холбогдол”, “Ковидын дараах хүндрэлээс урьдчилан сэргийлэх, хувь хүний дархлааг дэмжих энгийн аргууд” чиглэлээр сургалт сурталчилгаа хийсэн. **Хүрсэн түвшин:** Цахим мэдээлэлд хандалт авсан иргэдийн тоо- 4000 Тараасан гарын авлага 18 төрлийн - 3200 Мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаанд хамрагдсан иргэдийн тоо -1320 **Хэрэгжилт 90 хувь**
1.1.6. Багш, сурагч, сургуулийн ажилтнуудын эрүүл мэндийн эрсдэлийг тодорхойлж, сургууль завсардалтын эрсдэлийг тооцоолж, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.						
10	Багш, сурагч, сургуулийн ажилтнуудын эрүүл мэндийн эрсдэлийг тодорхойлж, хичээл сургалтын хэвийн үйл ажиллагааг хангахад чиглэсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.		Багш, сурагч, сургуулийн ажилтнуудын эрүүл мэндийн эрсдэлийн үнэлгээг 2 удаа хийнэ. Үнэлгээнд үндэслэн тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.			Улсын онцгой комиссын 2021 оны 02 дугаар сарын 22-ны өдрийн 18 дугаар түр журам, БШУЯ-ны 2021 оны 02 дугаар сарын А/58 дугаар тушаалаар батлагдсан түр журмын дагуу танхимын болон танхимын бус хэлбэрээр хичээллэх үед гарах эрсдэлийг 02 дугаар сарын 24-26-ны өдөр, 05 дугаар сарын 5-7-ны өдрүүдэд СӨБ, ЕБС-иудад эрсдэлийн үнэлгээг хийж, сургууль, цэцэрлэгүүдэд зөвлөмжийг хүргүүлсний дагуу халдвар хамгааллын дэглэмийг мөрдөж ажиллаж, дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд: - Цар тахлаас сэргийлэх санамж, зөвлөмжийг өдөр бүр багш, сурагч, эцэг эхийн 82-92 хувьд хүргэж байна. - БШУЯ, Жайка болон ДЗОУБ–ын 10.5 сая төгрөгийн санхүүжилтээр сургууль, цэцэрлэг бүрт 2 удаа халдваргүйтгэл хийсэн. - Нийт багш, ажилчдын 65% нь бүрэн тунгийн вакцинд хамрагдсан. Өвчтэй болон жирэмсэн багш, 18 нас хүрээгүй сурагчид вакцинд хамрагдаагүй. - 9 дүгээр сарын 1–ээс сумдын сургууль,11 дүгээр сарын 10-ны өдрөөс бүх сургууль БШУЯ-ны сайдын 491 дүгээр тушаалаар 5 өдрийн сургалтад хамрагдсан. - Сургууль завсардах магадлалтай 6 хүүхдүүдийн судалгааг гаргаж, танхимын хичээлд суулгаж, эцэг эхэд нөлөөллийн ажил хийсэн. **Хүрсэн түвшин:** Эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн тоо – 2 Үнэлгээнд үндэслэн авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тоо: 5 **Хэрэгжилт 100 хувь**
Нэг. “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын зорилтын хүрээнд						**96.0 хувь**
ХОЁР. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						

<table>
<tr><td colspan="7">Эрүүл мэнд</td></tr>
<tr><td colspan="7">2.1. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог сайжруулах, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлнэ.</td></tr>
<tr><td colspan="7">2.1.1. Эрүүл мэндийн салбарыг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</td></tr>
<tr><td>11</td><td>"Эрүүл мэндийг дэмжих" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.</td><td>50.0</td><td>Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100</td><td>2019</td><td>"Эрүүл мэндийг дэмжих" арга хэмжээний хэрэгжилт хувь - 91.3</td><td>Арга хэмжээний төлөвлөгөөг аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/49 дүгээр захирамжаар батлуулж, 2 зорилт 7 арга хэмжээг 95.7 хувьтай хэрэгжүүлсэн.
Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг, оношилгоо, эмчилгээний цогц тусламж үйлчилгээг үзүүлэх зорилтын хүрээнд :
Зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэг, шинжилгээг зохион байгуулахад 24.4 сая төгрөгийг зарцуулсан. Үүнд:
- Эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд хавдрын урьдчилан сэргийлэх үзлэг, оношилгоо, шинжилгээг зохион байгуулж, 441 иргэнийг хамрууллаа.
- Хеликобактери илрүүлэх шинжилгээнд зорилтот насны 625 хүн хамрагдсанаас 377 хүний буюу 60.3 хувь нь эерэг гарсан үзүүлэлттэй;
- Тэмбүү өвчнийг илрүүлэх шинжилгээнд зорилтот бүлгийн 4500 хүнийг хамруулснаас 2 шинэ тохиолдлыг илрүүлж, эмчилгээнд бүрэн хамруулсан;
- Сүрьеэ өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд 1315 хүн хамрагдаж, 12 тохиолдол бүртгэгдэж хяналт, эмчилгээнд хамруулаад байна.
Халдварт болон халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлээс урьдчилан сэргийлэх 18 удаагийн сургалт сурталчилгаа зохион байгуулж, “Эмчийн цаг” нэвтрүүлэг 4 удаа бэлтгэн цахим хуудсанд байршуулан, давхардсан тоогоор 6200 иргэдийн хандалттай.
Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд:
- Лавлагаа шатлалын тусламж үйлчилгээний 10 мэргэжлээр эмч, мэргэжилтнийг урт болон богино хугацааны сургалтад хамруулж чадваржууллаа
- Мэс засал, Эх барих эмэгтэйчүүдийн чиглэлээр зөвлөх эмч нарыг урьж орон нутагт богино хугацаагаар ажиллуулан эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг ажлын байранд нь сургаж хөгжүүлсэн.
- Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт нэн шаардлагатай, дутагдалтай мэдээгүйжүүлэг эрчимт эмчилгээ, мэс заслын чиглэлээр 2 эмчид урамшуулал олгон орон нутагт ажиллуулж байна.
- Анагаах ухааны боловсрол олгох их, дээд сургуульд суралцаж буй 2 оюутныг аймгийн Засаг даргын нэрэмжит оюутны тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамруулсан.
- Ажлын байрны тасралтгүй сургалтаар давхардсан тоогоор 250 гаруй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг чадавхжуулсан байна.
Хүрсэн түвшин:
Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 95.7</td></tr>
</table>

						Хэрэгжилт 95.7 хувь
2.1.2. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, сумдын эрүүл мэндийн төвүүдийг орчин үеийн оношилгоо, эмчилгээний тоног төхөөрөмжөөр хангаж, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.						
12	Эрүүл мэндийн салбарын барилга байгууламжийг засварлаж, Өрхийн эрүүл мэндийн төвийн барилгын ажлыг эхлүүлнэ.	16.0	Халдвартын эмнэлгийн их засварын ажлын зураг төсөв хийлгэнэ. Эмнэлгийн ажилчдын байрны засварын ажлын зураг төсвийг хийлгэнэ.	2019	100 ортой аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн барилгыг барьсан.	Аймгийн 2020 оны орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын 8.0 сая төгрөгөөр Хүүхдийн эмнэлгийн барилгыг орон сууцны зориулалтаар засварлах ажлын зураг төсвийг Эрхэс констракшн ХХК гүйцэтгэж, хүлээлгэн өгсөн. Мөн Халдвартын эмнэлгийн барилгын их засварын ажлын зураг төсөв боловсруулах ажлыг ММ архитектур ХХК гүйцэтгэж, хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Халдвартын эмнэлгийн их засварын зураг төсөв боловсруулах ажлын гүйцэтгэл – 100 хувь Эмнэлгийн ажилчдын байрны засварын зураг, төсөв боловсруулах ажлын гүйцэтгэл – 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
13	Эрүүл мэндийн байгууллагуудыг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.	2,200.0 20.0	Шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангана.	2019	Нийт 190.9 сая төгрөгөөр 22 төрлийн багаж, тоног төхөөрөмж, хувцас хэрэглэл худалдан авч нийлүүлсэн.	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын хөрөнгө оруулалтаар “Энхтусдэм” өрхийн эрүүл мэндийн төвд 53 нэр төрлийн 49.7 сая төгрөгийн, Баянтал сумын эрүүл мэндийн төвд 27 нэр төрлийн 6.2 сая төгрөгийн үнэ бүхий тоног төхөөрөмж, эд хогшил нийлүүлэгдэж, анхан шатны тусламж үйлчилгээнд мобайл технологи нэвтрүүлсэн. Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан “Эрүүл шүд-Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийн хүрээнд байгуулах шүдний анхны кабинетыг Шивээговь сумын эрүүл мэндийн төвд нээж 54.0 сая төгрөгийн шүдний кабинетын тоног төхөөрөмжөөр хангагдан үйл ажиллагаа явуулж байна. Эрүүл мэндийн байгууллагын яаралтай тусламжийн чадавхыг сайжруулах техник тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр дараах хангалтууд хийгдсэн. Үүнд: ЭМЯ-ны санхүүжилтээр хүчилтөрөгчийн баллон 7 ширхэг, редуктор 5 ширхэг, дэлгэцтэй видео ларингаскоп, амбу, зайнаас халуун хэмжигч, дусал тогтоогч, зөөврийн зохиомол амьсгалын аппарат, кесар хагалгааны иж бүрдэл, зөөврийн рентген аппарат, Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар Genexpert аппаратын дагалдах хэрэгсэл вортекс аппарат, центрифуг, туб сав 400 ширхэг, цахилгаан автомакс 3 ширхэг, Ковидын үеийн бэлэн байдлыг хангах ор, хөнжил гудасны иж бүрдэл 30 ширхэг зэрэг шаардлагатай багаж хэрэгслээр хангаад байна. Эрүүл мэндийн яамнаас орон нутгийн лабораторийн хүчин чадлыг сайжруулж, 192 сая төгрөгийн ПГУ/PCR шинжилгээний тоног төхөөрөмж, 31 сая төгрөгийн оношлуураар хангаж, шинжилгээ хийгдэж эхлээд байна. Мөн Унгар улсын элчин сайд Борбала Обрушанский аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт 148.0 сая төгрөгийн амьсгалын аппарат хандивласан. **Хүрсэн түвшин:** Тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийн тоо - 42 Төсөвт өртөг – 501.6 сая төгрөг **Хэрэгжилт 100 хувь**
14	Орчин үеийн оношилгоо,		Хорт хавдрын хими,	2019	Хэвлийн	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн хавдрын эмчийг хорт хавдрын хими

	эмчилгээний дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ.		уламжлалт эмчилгээг хийж эхэлнэ.		хөндийн дурангийн мэс засал хийж эхлүүлсэн.	эмчилгээний мэргэшүүлэх сургалтад хамруулан чадавхжуулсан бөгөөд орон нутаг дахь хорт хавдартай өвчтөнийг 100 хувь хяналтад авч, эмийн курс эмчилгээ хийж эхэлсэн. Хавдар судлалын үндэсний төвийн резидент мэдээгүйжүүлэг, эрчимт эмчилгээний эмч Ж.Алтаншагайтай гэрээ байгуулан, хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээ, хавдрын сэхээн амьдруулах болон химийн уламжлалт эмчилгээг орон нутагт хийх боломжийг бүрдүүлээд байна. **Хүрсэн түвшин:** Орон нутагт хавдартай өвчтөнийг 100 хувь хяналтад авсан. Хорт хавдрын хими эмчилгээний эмч бэлтгэгдсэн. Эмийн эмчилгээ хийж байна. Химийн эмчилгээ хийх орчин нөхцөлийг бүрдүүлж байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
15	Яаралтай тусламж үйлчилгээний хүртээмж чадавхыг сайжруулж, парк шинэчлэлийг хийнэ.	24.0	Эрүүл мэндийн төвийг яаралтай тусламжийн тоног төхөөрөмжөөр хангана.	2019	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, Өрх, Баянтал сумын эрүүл мэндийн төв автомашинтай болсон.	2021 онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Шивээговь сумын эрүүл мэндийн төвийг яаралтай тусламж, үйлчилгээний автомашинаар хангасан. Сүмбэр, Баянтал, Шивээговь сумын анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудад 700 сая төгрөгийн амьсгалын аппратыг УИХ-ын гишүүн Сү.Батболд гишүүний дэмжлэгтэйгээр авсан **Хэрэгжилт 100 хувь**
16	Зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг үзлэг, оношилгоог зохион байгуулна.		Хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдалтын хувь 50.0 Сүрьеэ өвчлөлийн түвшин - 13.8 Тэмбүү өвчний түвшин - 24.2	2019	Хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдалтын хувь - 59.7 Сүрьеэ өвчлөлийн түвшин - 14.0 Тэмбүү өвчний түвшин - 24.6	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэг шинжилгээг зохион байгуулах тухай аймгийн Эрүүл мэндийн газрын даргын 2021 оны А/18 дугаар тушаалын дагуу зохион байгуулж, эрт илрүүлэг, үзлэг дунджаар 80.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Үүнд: - Артерийн даралт ихсэх өвчний эрт илрүүлэгт 18-с дээш насны 11001 иргэн хамрагдахаас 10362 иргэн хамрагдаж, 94.2 хувьтай; - Чихрийн шижин өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт 40-с дээш насны 4974 иргэн хамрагдахаас 4820 иргэн хамрагдаж, 96.9 хувьтай; - Хөхний хорт хавдрын эрт илүүлэг үзлэг шинжилгээнд 20-с дээш насны 5235 иргэн хамрагдахаас 5126 иргэн хамрагдаж, 97.9 хувьтай; - Умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгт 1240 иргэн хамрагдахаас 181 иргэн хамрагдаж, 14.6 хувьтай; - Элэгний хорт хавдар эрт илрүүлэх үзлэг 2017 оноос хойш 11746 иргэн хамрагдахаас 11440 иргэн хамрагдаж, 97.3 хувь - Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт 15 байгууллагын 578 ажилтан, 278 иргэн, ахмад настан урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдсан байна. - Хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгийг эрсдэлт бүлгийн хүн амын дунд зохион байгуулснаар 441 хүнд үзлэг оношилгоо хийж, хортой хавдар 1, дахисан хорт хавдар 1, хортой байх магадлалтай 13, хоргүй хавдар 21, хавдрын урьтал өвчин 3 илэрсэн.

						- Монголын сумын эмч, мэргэжилтнүүдийн холбоо, Глобаль сангийн дэмжлэгтэй сүрьеэгийн хавьтлын илрүүлэг үзлэгийг зохион байгуулж, 1315 хүнийг хамрууллаа. Сүрьеэ өвчний 12 шинэ тохиолдол бүртгэгдэж, 10000 хүн амд 6.7 байгаа нь улсын дунджаас доогуур үзүүлэлттэй байна. - Тэмбүү өвчний илрүүлэг шинжилгээнд 5437 хүнийг хамруулсны 4500 хүн ам нь үзлэгт хамруулахаар төлөвлөсөн эрсдэлт бүлгийн иргэд байна. Тэмбүү өвчний 2 шинэ тохиолдол бүртгэгдэн эмчилгээнд бүрэн хамрагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Хавдрын эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдалтын хувь 80.2 Сүрьеэ өвчлөлийн түвшин 6.7 Тэмбүү өвчний түвшин 1.1 **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.1.4. Эрүүл мэндийн салбарт цахим үйлчилгээг өргөжүүлэн, оношилгоо, үйлчилгээнд алсын зайн технологийг нэвтрүүлж, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар аюулгүй байдлыг хангаж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.						
17	Эрүүл мэндийн салбарт цахим үйлчилгээг өргөжүүлэн, оношилгоо, үйлчилгээнд алсын зайн технологийг нэвтрүүлнэ.		Сүмбэр, Баянтал сумдын эрүүл мэндийн төвийн тусламж үйлчилгээнд Мобайл технологи нэвтрүүлэх бэлтгэл ажлыг хангана.	2019	Шивээговь сумын Эрүүл мэндийн төвд Мобайл технологи нэвтэрсэн.	Эрүүл мэндийн яамнаас ДЭМБ-ын санхүүжилтээр хэрэгжүүлж буй “Говьсүмбэр аймгийн хүн амд үзүүлэх эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж, үйлчилгээний чадавхыг сайжруулах нь” төслийн хүрээнд аймгийн анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллагуудад үнэлгээ хийгдэж, Сүмбэр, Баянтал сумдын Эрүүл мэндийн төвүүдэд Мобайл технологийг нэвтрүүлэн, нийт 68.2 сая төгрөг бүхий 27 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжөөр хангасан. **Хүрсэн түвшин:** Мобайл технологи нэвтэрсэн эрүүл мэндийн төвийн тоо-3 **Хэрэгжилт 100 хувь**
18	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн чанар аюулгүй байдлыг хангаж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.		Эмийн чанар аюулгүй байдлын программ хангамжийг үе шаттайгаар нэвтрүүлнэ. Нэгдсэн эмнэлэгт эм зүйн албыг байгуулна.	2019	Бүх шатлалын эмч нар цахим жор бичих үйлчилгээ нэвтэрсэн.	Аймгийн хэмжээнд бүх шатлалын Эрүүл мэндийн байгууллагуудад цахим жор бичих эрх бүхий 33 эмч (Нэгдсэн эмнэлэгт 24, Шивээговь сумын эрүүл мэндийн төвд 2, Баянтал сумын эрүүл мэндийн төвд-1, “Энхтусдэм” Өрхийн эрүүл мэндийн төвд 6) ажиллаж байна. 2021 онд 7 эмийн санд давхардсан тоогоор 12304 иргэн цахим жороор үйлчлүүлсэн. Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт эм зүйн албыг зохион байгуулах ажлыг эхлүүлж, стандарт шаардлага хангасан өрөөг бэлтгэн, хүний нөөцийг бүрдүүлэх ажлыг хийж байна. **Хүрсэн түвшин:** Эм зүйн албыг байгуулах ажлыг эхлүүлсэн. Эмийн чанар, аюулгүй байдлын программ хангамж бүрэн нэвтэрсэн. **Хэрэгжилт 70 хувь**
2.1.5. Жирэмсний хяналтыг сайжруулах замаар эхийн хүндрэлийг бууруулж, сэргийлж болох нялхсын эндэгдлийг багасгана.						
19	Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хамрагдалтыг нэмэгдүүлж, хүүхдийн эндэгдлийг бууруулна.	5.0	Жирэмсний эрт үеийн хяналтын эзлэх хувь - 87.7	2019	Жирэмсний эрт үеийн хяналтын	Аймгийн хэмжээнд 2021 онд 472 эх төрж, 478 хүүхэд мэндэлсэн. Нийт 337 эмэгтэй жирэмсэн эхийг хяналтад авснаас эхний 3 сартай хяналтад 312 жирэмсэн эх хамрагдаж, эрт үеийн хяналт 92.5 хувьтай байна. 2021 онд нялхсын эндэгдэл 1 буюу 1000 амьд төрөлтөд 2.1 промиль

			Нялхсын эндэгдлийн түвшин - 7.0 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин - 11.3		эзлэх хувь – 85 Нялхсын эндэгдлийн түвшин - 11.7 5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин - 11.6	байна. 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл бүртгэгдээгүй. **Хүрсэн түвшин:** Жирэмсний эрт үеийн хяналтын эзлэх хувь – 92.5 Нялхсын эндэгдэлийн түвшин -2.1 1-5 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин – 0 **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.1.6. Хүний нөөцийн хөгжлийг хангаж, нийгмийн хамгааллыг дэмжинэ.						
20	Эрүүл мэндийн байгууллагын хүний нөөцийн хөгжлийг дэмжин хөгжүүлнэ.		Хүний нөөцийн хөгжил, нийгмийн баталгааны хөтөлбөрийн хэрэгжилт 100 хувь Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнийг тасралтгүй сургаж, чадавхжуулна Эрүүл мэндийн ажилтны нийгмийн хамгааллыг сайжруулна Ёс зүй, харилцаа хандлагыг дээшлүүлэх арга хэмжээ зохион байгуулна.	2019	Хүний нөөцийн хөгжил, нийгмийн баталгааны хөтөлбөрийн тухайн жилийн үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн хувь- 94.1	Хүний нөөцийн хөгжил, нийгмийн баталгаа хөтөлбөрийн хүрээнд 4 зорилт, 26 арга хэмжээ төлөвлөж, 90 хувьтай хэрэгжсэн байна. Үүнд: - Нэн шаардлагатай мэргэжлээр мэргэшил олгох сургалтад 10 эмч, мэргэжилтнийг төрийн зардлаар суралцуулж байна. - Байгууллагын дотоод сургалтаар “Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”, “Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн дүрэм”-ээр эрүүл мэндийн газрын 16 албан хаагчийг чадавхжуулсан. - Эрүүл мэндийн салбарын ажилтнуудын ёс зүй харилцаа хандлага, үйлчилгээний чанарын талаар 400 гаруй иргэнээс санал асуулга авч, “Сэтгэл ханамж”-ийн судалгаа хийж, үр дүнд суурилсан арга хэмжээ авч ажиллах дүгнэлт зөвлөмж хүргүүлсэн. - Орон нутагт ажиллахаар ирж байгаа эмч мэргэжилтнийг орон байраар хангах, тогтвор суурьшилтай ажиллуулах зорилгоор Нэгдсэн эмнэлгийн хуучин барилгыг ажилчдын байрны зориулалтаар засварлах зураг төсвийг гүйцэтгүүлж хүлээн авсан. - Тайлант онд 3 их эмчийг орон сууцаар, 10 эмчийг тусгай өрөө бэлтгэн байрлуулан ажиллах нөхцөлөөр ханган ажиллуулж байна. - Эрүүл мэндийн байгууллага бүр эрүүл мэндийн ажилтныг хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан нэгдсэн загвар бүхий ажлын хамгаалах хувцас, ажлын хэрэгслээр, Эрүүл мэндийн газрын албан хаагчдыг 2 төрлийн 1.9 сая төгрөгийн ажлын хувцсаар тус тус хангаж, Нэгдсэн эмнэлэг 9.4 сая төгрөгийн ажлын хувцасны захиалгыг өгөөд байна. - Эрүүл мэндийн байгууллага бүр ажилтны дархлааг дэмжих зорилгоор улирал тутамд витамин, нэг удаагийн маск, гар ариутгагч, малгай, бээлийгээр ханган ажиллаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Сургалтад хамрагдсан эмч, эмнэлгийн ажилтны too -30 Мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдсан эмч, эмнэлгийн ажилтны too -10

						Нийгмийн баталгааг хангахад чиглэсэн арга хэмжээний тоо - 3 Байр орон сууц, байраар хангагдсан эмч, эмнэлгийн ажилтны тоо -13 Зарцуулсан төсөв - 20.0 сая төгрөг Хүний нөөцийн хөгжил, нийгмийн баталгааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь - 90.0 **Хэрэгжилт 90 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**95.6**
Биеийн тамир, спорт						
2.2. Нийтийн биеийн тамир, эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг хөгжүүлж, тамирчдын өрсөлдөх чадвар, амжилтыг нэмэгдүүлнэ.						
2.2.1. Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
21	Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	40.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100	2019	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт хувь - 97	“Биеийн тамир, спортыг хөгжүүлэх арга хэмжээ”–ний хүрээнд 3 зорилт, 6 арга хэмжээг батлуулан, 98 хувьтай хэрэгжүүлэн ажиллалаа. Улсын аварга шалгаруулах тэмцээнд хөнгөн атлетик, усанд сэлэлт, жүдо, пауэрлифтинг, хөл бөмбөг, фут зал, сурын харваа, үндэсний бөх зэрэг төрлөөр оролцож 3 алт, 41 мөнгө, 44 хүрэл медаль хүртсэн. Хорио цээрийн дэглэмийн үед чийрэгжүүлэх, дархлаа дэмжих зорилгоор ажлын байрны орчинд “Үлгэрлэлийг өөрөөсөө”, “30 минут X 365” биеийн тамирын арга хэмжээг зохион байгуулж, 15 байгууллага биеийн тамирын хамтлаг байгуулж, 17 байгууллагын 437 албан хаагчийг хамруулсан. “Чойр кросс vs Корона” гүйлт, “Эрүүл мэндийн түншлэл“ биеийн тамирын арга хэмжээ, “Коронаг- Короссоор- Халдварыг хөдөлгөөнөөр дарая” сэдэвт өглөөний гүйлт, аймгийн “Иргэдийн спортын наадам”-ыг спортын 14 төрлөөр тус тус зохион байгуулж, нийт 3432 иргэнийг хамруулсан байна. Улсын хэмжээнд зохион байгуулагдсан “Эрүүл мэндийн цахим гүйлт-2021“ биеийн тамирын арга хэмжээг аймгийн хэмжээнд зохион байгуулж, 590 гүйгч нийт 7236 км зай туулж, нийлбэр 6.29 оноогоор Зүүн бүсийн аймгуудаа тэргүүлсэн. Мөн “Цахим гимнастрада” арга хэмжээг орон нутагт зохион байгуулж, 7 төрөл 12 ангилалд 27 баг улсын нэгдсэн уралдаанд шалгаран оролцсон. Орон даяар явагдсан алхалт, дугуй унaлтын сарын аяны хүрээнд “Машинаар биш дугуйгаар” хөдөлгөөн өрнүүлэн дугуйн аялал, буухиа уралдаан, 400 ба 800 м-ийн хамгийн хурдан жийгч, тогтмол дугуйгаар хичээллэгчдийг сурталчлах ТВ контент, дугуй засвар үйлчилгээ зэрэг төрөл ангиллаар 3 сар үргэлжилсэн арга хэмжээ зохион байгуулж 245 иргэн хамрагдсан. Шивээговь, Баянтал, Сүмбэр сумдад биеийн тамирын арга хэмжээг тэгш хүртээмжтэй зохион байгуулах зорилгоор арга зүйн сургалтыг зохион байгуулж, “Санамж бичиг” байгуулан, сум тус бүрт 1 сая төгрөгийн үнэ бүхий 14 нэр төрлийн хэрэглэл олгосон. **Хүрсэн түвшин**: Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-98 **Хэрэгжилт 98 хувь**
2.2.4. Шивээговь суманд Соёлын төв, Баянтал суманд соёл спортын цогцолборын барилга барина.						

22	Шивээговь суманд Соёлын төв, Баянтал суманд соёл спортын цогцолборыг барина.	35.0	Баянтал сумын Соёл, спортын цогцолборын зураг төсөв хийнэ.	2019	Шивээговь сумын Соёлын төвийн барилгын зураг төсөв хийгдсэн.	Баянтал сумын соёл, спортын цогцолборын зураг төсвийн ажлыг “Ориент плюс“ ХХК-аар 90 хувьтай гүйцэтгүүлж байна. **Хүрсэн түвшин:** Зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэл, хувь-90 **Хэрэгжилт 90 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**94.0**
Боловсрол						
2.3. Боловсролын үйлчилгээнд тэгш хамруулж, чанар хүртээмжийг сайжруулна.						
2.3.1. Боловсролыг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
23	Боловсролыг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	25.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100	2019	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт хувь - 70	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/49 дугаар захирамжаар “Боловсролыг дэмжих арга хэмжээ”-г 10 арга хэмжээтэйгээр төлөвлөн, 75 хувьтайгаар хэрэгжүүлсэн байна. - Элсэлтийн нэгдсэн шалгалтад бэлтгэх ажлын хүрээнд сорилго шалгалтыг 3 удаа зохион байгуулж, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж ажилласнаар “Элсэлтийн нэгдсэн шалгалт”-ын 8 хичээлийн хэмжээст оноо нэмэгдэж, Биологи, Газарзүй, Түүх, Нийгмийн ухааны хичээлүүдийн оноогоор улсад эхний 1-5 дугаар байр эзэлсэн амжилт үзүүлсэн. - Орон нутагт дутагдалтай багшийн ажлын байранд ирж ажиллаж буй багш нарыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах зорилгоор 6 багшийн байрны түрээсийн төлбөрийг шийдвэрлэлээ. - Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит ерөнхий боловсролын сургуулийн чанарын үнэлгээний шалгалт”-ыг математик, монгол хэлний хичээлээр 4, 5, 6, 8, 9 дүгээр ангийн 1915 сурагчдыг хамруулан зохион байгуулж, чанарыг дундаж үнэлгээ 40 хувьтайгаар дүгнэгдсэн. - Орчин цагийн боловсрол үүсч хөгжсөний 100 жилийн ой, Дэлхийн болон Монголын багш нарын баярын өдрийг угтан “Говьсүмбэр телевиз”-тэй хамтран “Боловсрол-100” цахим контент бэлтгэн, иргэд, олон нийтэд түгээсэн. - “Цахим даалгаврын сан бүрдүүлэх” зорилгоор цахим программ худалдан авах гэрээг “Боловсролын хөгжлийн үнэлгээний төв”-тэй байгуулж, 6000 цахим даалгаврын сан бүрдүүлэн ажиллалаа. - Монгол Улсын гавьяат багш Ш.Түмэн-Өлзийн нэрэмжит 18 дахь удаагийн Монгол бичгийн цахим уралдааныг зохион байгуулж, 120 багш, сурагчид оролцон, 86 цахим хичээлийн сантай болсон. Эх хэлний өдрийг тохиолдуулан “Сайхан бичигтэн” цахим уралдаанд нийт 165 иргэд, албан хаагч, сурагчид үндэсний монгол бичгээр зөв, сайхан бичиж оролцсон. **Хүрсэн түвшин:** Арга хэмжээний хэрэгжилт 95 хувь Зарцуулсан төсөв-21.2 сая төгрөг

						Хэрэгжилт 95 хувь
2.3.2. Шивээговь сумын Ерөнхий боловсролын 320 хүүхдийн сургуулийн барилгыг ашиглалтад оруулна.						
24	Шивээговь сумын Ерөнхий боловсролын 320 хүүхдийн сургуулийн барилгыг ашиглалтад оруулна.	1,750.0	Сургуулийн барилгын ажлын гүйцэтгэл 75 хувь	2019	Сургуулийн барилгын ажлын гүйцэтгэл 20 хувь	Шивээговь сумын Ерөнхий боловсролын 320 хүүхдийн сургуулийн барилга нь 2020-2022 онд дамжин улсын төсвийн 3.3 тэрбум төгрөгөөр хийгдэхээр төлөвлөгдсөн бөгөөд 2020 онд 50.0 сая төгрөгөөр гадна бохир усны шугамын ажлыг гүйцэтгэсэн. 2021 онд барилга угсралтын ажлыг 06 дугаар сарын 10-ны өдрөөс бэлтгэл ажлыг хангаж, суурин бетоны узель, холбогч кран барилгын талбайд угсарч, суурийн ажлын бараа материалын татан, суурь суулгах газар шорооны ажил хийгдсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Ажлын гүйцэтгэлийн явц- 25 хувь. **Хэрэгжилт 18.2 хувь**
2.3.3. Сүмбэр сумын 5 болон 1 дүгээр сургуулийн барилгыг 320 хүүхдийн барилгаар өргөтгөнө.						
25	Сүмбэр сумын 1 дүгээр сургуулийн 320 хүүхдийн өргөтгөлийн барилгыг ашиглалтад оруулна.	35.0	Зураг төсвийг хийлгэнэ.	2019	-	Сүмбэр сумын 1-р сургуулийн 320 хүүхдийн сургуулийн барилгын зураг төслийг Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын 32.9 сая төгрөгөөр “Жаргалант хийц” ХХК гүйцэтгэж, хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Ажлын гүйцэтгэлийн явц- 100 хувь. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.3.4. “Чадварлаг багш” арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангаж, багшийн мэргэжлийн ур чадварыг тасралтгүй дээшлүүлэн, хөдөлмөрийн бүтээмжид суурилсан үнэлэмжийг бодитой болгож, нийгмийн баталгааг хангана.						
25	“Чадварлаг багш” арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангаж, хөдөлмөрийн бүтээмжид суурилсан үнэлэмжийг бодитой болгоно.	20.0	"Чадварлаг багш арга хэмжээ"-г хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангах. Урамшуулах багшийн тоо – 20 Дэмжлэг үзүүлэх багшийн тоо – 4 Боловсролын чанарын үнэлгээ -38 хувь Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноо 510	2019	Урамшуулсан багшийн тоо -25 Багшийн мэргэжлийн ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтад 123 багшийг хамруулсан. Боловсролын чанарын үнэлгээ - 35 хувь	“Багшийн хөгжлийн институт”-ээс зохион байгуулсан “Чадварлаг багш“ арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлын танилцуулга сургалтад сургууль, цэцэрлэгийн удирдах 30 ажилтан хамрагдаж, мэдлэгээ дээшлүүлсэн. Орон нутгийн багш нарыг ажлын гүйцэтгэлд нь суурилан урамшуулах зорилгоор “Чадварлаг багш” урамшууллын журмыг аймгийн Засаг даргын 2021 оны 10 дугаар сарын 04-ний өдрийн А/282 дугаар захирамжаар батлан хэрэгжүүлж, журмын хүрээнд “Элсэлтийн нэгдсэн шалгалт” болон сурагчдын сурлагын ахиц, эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил, шилдэг хөтөлбөр арга зүйгээр үр дүн, амжилт гарган ажилласан 74 багшийг 18.6 сая төгрөгөөр урамшуулсан. Орон нутагт дутагдалтай мэргэжлээр ажиллаж байгаа 6 багшийн байрны түрээсийг шийдвэрлэн тогтвор суурьшилтай ажиллуулах нөхцөлөөр хангасан. Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит ерөнхий боловсролын сургуулийн чанарын үнэлгээний шалгалт”-ыг 11 дүгээр сарын 22, 23-ны өдрүүдэд 4 дүгээр ангийн Монгол хэл, 5 дугаар ангийн Математик, 6 дугаар ангийн Математик, 8 дугаар ангийн Математик, 9 дүгээр ангийн Математик, Монгол хэлний хичээлүүдийг сонгон, нийт 5 сургуулийн 1915 сурагчийг хамруулан авахад дундаж үнэлгээ 40 хувьтайгаар дүгнэгдсэн.

					Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноо 508.2	Элсэлтийн ерөнхий шалгалтад бэлтгэх ажлын төлөвлөгөө боловсруулж, үнэлгээний 10 шинжээч багштай 5.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулан, 3 удаагийн сорилго шалгалт авч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлж ажилласны үр дүнд элсэлтийн ерөнхий шалгалтын аймгийн дундаж 520 оноонд хүрсэн. **Хүрсэн түвшин:** "Чадварлаг багш арга хэмжээ"-г хэрэгжүүлэх бэлтгэл хангагдсан. Урамшуулсан багшийн тоо-74 /18.6 сая төгрөг/ Дэмжлэг үзүүлсэн багшийн тоо-6 Боловсролын чанарын үнэлгээ-40 Элсэлтийн ерөнхий шалгалтын дундаж оноо-520 **Хэрэгжилт 100 хувь**
26	Цахим зайн сургалтын платформыг хөгжүүлэн, багш нарын оролцоог дэмжиж, цаг хугацаа орон зайнаас үл хамааран суралцах боломжийг бүрдүүлнэ.		Цахим хэлбэрээр мэргэжлийн болон ур чадвар, ёс зүйн сургалтад хамрагдсан багшийн тоо-150	2019	Цахим сургалтад хамрагдсан багшийн тоо -2	Багшийн Цахим Кампуст /esurgalt.itpd.mn/ цахим зайн сургалтад 62 багш, сонголтод сургалтад 70 багш мэргэжил арга зүйн чадвараа дээшлүүлсэн. “Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институт”-ээс зохион байгуулсан сургалтын арга зүйгээ дээшлүүлэх төлбөртэй 5 төрлийн цахим сургалтад 115 багш, нээлттэй сургалтад 136 багш хамрагдаж мэдлэг чадвараа ахиулсан. Монгол Улсын Засгийн газар, Удирдлагын академиас зохион байгуулсан “Төрийн албаны ёс зүй" сургалтад боловсролын салбарын 26 удирдлага, БШУЯ болон “Гүрэн академи”-ийн Дэлхийн хэмжээний менежер бэлтгэх сургалтад 24 удирдах ажилтан хамрагдсанаар давхардсан тоогоор нийт 433 багш цахим хэлбэрээр сургалтад хамрагдаж, мэдлэг ур чадвараа дээшлүүлсэн. Удирдлагын академийн мэргэжлийн багш нартай хамтран “Багшийн ёс зүй” харилцаа, хандлагын сургалтыг 5 дугаар сарын 24, 25-ны өдөр цахимаар зохион байгуулсан бөгөөд 220 багш хамрагдсан. Багшийн мэргэжил дээшлүүлэх институт, МУБИС, МУИС-ийн багш нартай хамтран хими, биологи, физикийн хичээлийн багш, сурагчдын мэдлэг, ур чадварыг сайжруулах зорилгоор сургалтуудыг цахимаар зохион байгуулж, 20 багш 185 сурагчийг хамруулсан.. Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн 52 багш нарт “Боловсролын тухай” хууль, “Багшийн ёс зүйн дүрэм” журмыг танилцуулж, зөвлөмжөөр хангах, харилцаа хандлага, сэтгэл зүйн асуудлаар арга зүйн зөвлөгөө, сургалтыг цахим, танхим хосолсон хэлбэрээр зохион байгуулсан. Сургалтаар багш нарын баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилт, сургууль, цэцэрлэгийн “Ёс зүйн орон тооны бус зөвлөл”-ийн үйл ажиллагаа, кейст үндэслэсэн зөвлөмж, багшийн ёс зүй харилцаа хандлагын талаар 2 удаагийн судалгааны үнэлгээ, анхаарах асуудал, боловсролын сэтгэлзүй, багшийн ёс зүй зэрэг асуудлаар Боловсрол, соёл урлагийн газрын дарга, мэргэжилтнүүд, Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газрын мэргэжилтэн, Focus on the famile сургалтын төвийн сургагч багш Рэгжидмаа нар сургалтыг удирдлаа. **Хүрсэн түвшин:**

						Сургалтад хамрагдсан багшийн тоо- 1108 /давхардсан тоогоор / **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.3.5. Суралцагчдад ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, тусгай хэрэгцээт хүүхдийг сургууль, цэцэрлэгт сурах, хөгжихөд дэмжиж, боловсролын үйлчилгээнд тэгш хамруулна.						
27	Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн барилгуудыг өргөтгөж, шинээр барина.	1,500.0	Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн барилгын ажлын явц 100 хувь	2019	Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн барилгын ажлын явц 85 хувь	Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн барилгын ажлыг улсын төсвийн 5.6 тэрбум төгрөгөөр Идэрчандмань ХХК 2019-2021 онд гүйцэтгэж байгаа бөгөөд энэ онд ашиглалтад хүлээлгэн өгөхөөр төлөвлөсөн болович Коронавирусt халдвар (Ковид-19)-ын цар тахал нэмэгдэж, хил дээр гадна шугам сүлжээ, зуухны өргөтгөлийн бараа материал саатсантай холбогдуулан дулааны улиралд гадна шугам сүлжээ болон зуухны өргөтгөлийн ажлыг дуусгаж чадаагүйн улмаас хүлээлгэн өгөх боломжгүй болсон. **Хүрсэн түвшин:** Ажлын гүйцэтгэл 90 хувьтай байна. **Хэрэгжилт 90 хувь**
28	Сургууль, цэцэрлэг, дотуур байрны их засварын ажлыг үе шаттайгаар хийнэ.	23.0	Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн дотуур байрны засварын зураг төсөв хийлгэнэ. Сүмбэр сумын 1-р сургуулийн гадна фасад, спорт заалны их засварын зураг төсөв хийлгэнэ.	2019		Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн дотуур байрны их засварын ажлын зураг төсөв боловсруулах ажлыг Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 14.2 сая төгрөгөөр “ММ архитектур” ХХК гүйцэтгэж байна. Барилга хөгжлийн төвд экспертизээр хянуулах шатандаа байна. Сүмбэр сумын 1 дүгээр сургуулийн гадна фасад, спорт заалны их засварын зураг төсөв боловсруулах ажлыг Баяр Мега Сервис ХХК Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын 8 сая төгрөгөөр гүйцэтгүүлж, хүлээн авсан. **Хүрсэн түвшин:** Сүмбэр сумын 2 дугаар сургуулийн дотуур байрны засварын зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэл-95 хувь Сүмбэр сумын 1 дүгээр сургуулийн гадна фасад, спорт заалны их засварын зураг төсөв боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь **Хэрэгжилт 97.5 хувь**
2.3.6. Орон нутагт нэн шаардлагатай мэргэжлээр суралцаж буй болон төгсөөд орон нутагтаа ажиллах оюутнуудад сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг олгоно.						
29	Орон нутагт шаардлагатай мэргэжлээр суралцаж буй оюутнуудын судалгааг гаргаж, сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг олгоно.	20.0	Тэтгэлэг олгох оюутны тоо-10 хүртэл	2019	Нийт 30 оюутанд 900 мянган төгрөгийн тэтгэлэг олгосон.	Оюутнуудад сургалтын төлбөрийн тэтгэлэг олгох журамд өөрчлөлт оруулж, орон нутагт нэн шаардлагатай, эрэлттэй 6 салбарын 13-н мэргэжлээр суралцаж буй оюутанд тэтгэлэг олгохоор тусгаж, 2021 оны А/247 дугаар захирамжаар “Орон нутагт дутагдалтай мэргэжлээр суралцаж буй оюутанд аймгийн Засаг даргын нэрэмжит тэтгэлэг олгох журам”-ыг батлуулсан. Тэтгэлгийг 2021 оны 08 дугаар сарын 27-ны өдрөөс 11 дүгээр сарын 25-ны өдрийг хүртэл 3 удаа хугацааг сунган, материалыг хүлээн авсан. Нийт 11 материал ирснээс журмын шалгуурыг хангасан 4 оюутны /бага ангийн багш, гадаад хэлний багш, их эмч, нийгмийн эрүүл мэнд/ сургалтын төлбөрийн 100 хувийн тэтгэлэгт хамруулан, хүний нөөцийн дутагдалтай салбарт ажиллуулахаар гэрээ байгуулж, 12 дугаар сарын 09-ний өдөр батламжийг гардуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Тэтгэлэгт хамрагдсан оюутны тоо-4

						Хэрэгжилт 100 хувь
2.3.7 Ерөнхий боловсролын сургууль бүр стандартын шаардлага хангасан хоол үйлдвэрлэлийн байр, тоног төхөөрөмж, хүний нөөцтэй болсон байна.						
30	Ерөнхий боловсролын сургууль бүр хоол үйлдвэрлэлийн байр, тоног төхөөрөмж, хүний нөөцөөр хангагдана.	35.0	“Үдийн хоол” хөтөлбөрийг бага ангид хэрэгжүүлнэ. Шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангах сургуулийн тоо-1 Бэлтгэх хоол, хүнсний мэргэжилтний тоо-5	2019	Үдийн цай хөтөлбөрийг АНБ-тай гэрээгээр гүйцэтгүүлсэн.	Аймгийн хэмжээнд Ерөнхий боловсролын 5-н сургууль үдийн хоол хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхлээд байна. Үдийн хоол хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр үе шаттайгаар хангах зорилгоор АОНХС-ийн 32.9 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Ерөнхий боловсролын лаборатори 5 дугаар сургуульд 7 нэр төрлийн /1, 2 дугаар хоолны тогоо, плитка, шарах шүүгээ, махны машин, хөлдөөгч, дээжний хөргүүр, хоол бэлтгэлийн ширээ/, Сүмбэр сумын ОНХС-ийн 25.0 сая төгрөгөөр Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр сургуульд 10 нэр төрлийн /1, 2 дугаар хоолны тогоо, хөргөгч, хөлдөөгч, шарах шүүгээ, буузны жигнүүр, аяга таваг хатаагч, тосгуурт аяга угаагч, махны машин, дээжний хөргөгч/ гал тогооны тоног төхөөрөмжөөр тус тус хангасан. Боловсрол, шинжлэх ухааны яамнаас зохион байгуулсан “Хоол, үйлдвэрлэл үйлчилгээний ажилчдыг мэргэшүүлэх сургалт”-нд ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн эмч, тогооч, нярав нийт 37 албан хаагчдыг хамруулсан. **Хүрсэн түвшин:** “Үдийн хоол” хөтөлбөрийг бага ангид хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангасан сургуулийн тоо-2 Бэлтгэгдсэн мэргэжилтний тоо-1 **Хэрэгжилт 73.3 хувь**
2.3.8 Яслид 1-2 насны хүүхдийг, сургуулийн өмнөх боловсролд 3-5 насны хүүхдийг, үүнээс 5 настай хүүхдийг бүрэн хамруулж, сургуульд суралцах бэлтгэлийг хангана.						
31	Хүүхэд харах үйлчилгээг нэмэгдүүлэн, 5 дугаар цэцэрлэгт яслийн бүлэг байгуулна.	50.0	Хүүхэд харах үйлчилгээний тоо- 1 Яслийн бүлгийн тоо-1 Хамрагдах хүүхдийн тоо-15	2019	1 хүүхэд харах үйлчилгээнд 5 хүүхэд хамрагдаж, сургуулийн өмнөх боловсролын үйлчилгээ эзэмшсэн.	Сүмбэр сумын 5 дугаар цэцэрлэгт шинээр яслийн бүлэг нээхээр бэлтгэл ажлыг хангаж, яслийн 1 багш, 1 сувилагчийг бэлтгэсэн. Ковидын нөхцөл байдлын улмаас яслийн бүлэг болон хүүхэд харах үйлчилгээ ажиллаагүй. Орон нутагт 1 хүүхэд харах үйлчилгээ байгаа боловч, ковидын нөхцөл байдлаас шалтгаалан үйл ажиллагаа явуулаагүй. **Хүрсэн түвшин:** Хүүхэд харах үйлчилгээний тоо-1 Яслийн бүлгийн тоо-1 Яслийн бүлэгт хамрагдсан хүүхдийн тоо-0 **Хэрэгжилт 66.7 хувь**
2.3.9 Насан туршийн боловсролын төвийг байгуулж, үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.						
32	Бүх насны иргэд тасралтгүй суралцах нөхцөлийг бүрдүүлж, насан туршийн боловсролын төвийг бие		Насан туршийн боловсролын төв байгуулан бүтэц зохион байгуулалтыг	2019	Ерөнхий боловсролын 1 дүгээр	Бүх насны иргэдэд тасралтгүй суралцах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор 2021 оны А/305 дугаар захирамжаар “Насан туршийн боловсролын төв”-ийг байгуулан, 2021 оны төсвийн тодотголоор 2 албан хаагчийн цалин санд 11.3 сая төгрөгийг шийдвэрлэж, ажлын байраар ханган үйл

	даасан байр, танхимтай болгоно.		шинэчилнэ.		сургуулийг түшиглэсэн хэлбэрээр 2 багш насан туршийн боловсролын үйлчилгээг явуулж байна.	ажиллагааг явуулж эхлээд байна. **Хүрсэн түвшин:** Насан туршийн боловсролын төвийн бүтэц зохион байгуулалтыг шинэчилсэн. Орон нутгийн төсөвт шаардлагатай төсвийг батлуулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.3.10 Монголын түүх, хэл, соёл, зан заншил, эх оронч сэтгэлгээ, үндэсний өв уламжлал, Монгол хүний хүмүүжлийг дээдэлсэн сургалтын хөтөлбөрийг өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр бүх шатны боловсролын байгууллагад хэрэгжүүлнэ.						
33	Орон нутгийн өв соёл, зан заншил, Монгол хүний хүмүүжлийг дээдэлсэн "Тост Боржигин", "Боржигин өв соёл" сургалтын хөтөлбөрийг цэцэрлэг, сургууль бүрд хэрэгжүүлнэ.		Сургалтын хөтөлбөрийг 2 сургууль, 2 цэцэрлэгт хэрэгжүүлнэ. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь-100	2019	Тост Боржигин" , "Боржигин өв соёл" сургалтын хөтөлбөрийг 1 цэцэрлэг, 1 сургуульд хэрэгжүүлж байна.	Аймгийн ерөнхий боловсролын лаборатори 5 дугаар сургууль нь бага ангийн сурагчдад танхимын бус үед "Боржигин соёлоос суралцацгаая" хөтөлбөрийн хүрээнд UBL.mn платформд суурилан цахимаар жороо үг, оньсого, зүйр үг, түргэн хэллэг, хэлц үгийг 1200 хүүхдүүдэд сургаж, танин мэдүүлэх, өвлөн уламжлуулах ажлыг зохион байгуулсан. Мөн Сүмбэр сумын 5 дугаар цэцэрлэгийн "Тост Боржигин" хөтөлбөрийн хүрээнд цахим хичээл 122, 40 интерактив хичээлүүдийг бэлтгэн нийт давхардсан тоогоор 560 хүүхдэд хүргэсэн. Ардын наадам, ардын тоглоом тоглох, сөөх нийлүүлэх арга, 3 модны борх зэрэг ардын ёс заншлаас явуулын богцоор 68 өрхөд аялуулснаар 220 хүүхдүүд ардын ёс заншлаас суралцсан. "Гэрэлт нарны хүүхдүүд" тайлант өдөрлөгийг нийт 200 хүүхдийн хүрээнд зохион байгуулсан. "Тост боржигин" хөтөлбөрийг цахим хэлбэрт шилжүүлэн сургууль, цэцэрлэгийн группд байршуулан олны хүртээл болгож байна. **Хүрсэн түвшин:** Сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн сургууль-1 Сургалтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн цэцэрлэгийн тоо-1 Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь-50 хувь **Хэрэгжилт 50 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**82.6 хувь**
Шинжлэх ухаан, технологи, инновац						
2.4. Орон нутагт стандартчилал, хэмжил зүйн нэгж байгуулна.						
2.4.1. Орон нутагт стандартчилал, хэмжил зүйн нэгж байгуулна.						
34	Орон нутагт стандартчилал, хэмжил зүйн нэгж байгуулна.		Орон нутагт стандартчилал хэмжил зүйн нэгж байгуулах төсөв хөрөнгийг шийдвэрлүүлнэ.	2019		Дорноговь аймгийн Стандартчилал хэмжил зүйн хэлтэстэй хамтран орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа 17 аж ахуйн нэгжийн тохирлын гэрчилгээг сунгасан. Орон нутагт стандартчилал хэмжил зүйн нэгж байгуулах хүсэлтийг Шадар сайд, Дорноговь аймгийн стандартчилал хэмжил зүйн хэлтэст хүргүүлсний дагуу манай аймагт стандартчилал хэмжил зүйн нэгж байгуулахаар ажлын хэсэг байгуулаад байна.

						Хүрсэн түвшин: Холбогдох дээд байгууллагуудад уламжилсан. **Хэрэгжилт 50 хувь**
2.4.2. Судалгаа, шинжилгээний байгууллага, их дээд сургуулиудтай хамтран орон нутгийн түвшинд судалгаа, шинжилгээний ажлуудыг хийж, инновацыг нэвтрүүлэхийг бодлогоор дэмжинэ.						
35	Судалгаа, шинжилгээний байгууллага, их дээд сургуулиудтай хамтран орон нутгийн түвшинд судалгаа, шинжилгээний ажлуудыг хийж, инновацыг нэвтрүүлэхийг бодлогоор дэмжинэ.		ШУА-ийн Газар зүй - геоэкологийн хүрээлэнтэй хамтран 22 га талбайд говь цөлд ургадаг бутлаг ургамлыг тарих судалгаа шинжилгээний ажил хийнэ.	2019	ХААИС-тай хамтран 4 га газарт орон нутгийн онцлогт тохирсон бутлаг ургамал тарих судалгаа шинжилгээний ажил хийгдсэн. Мөн ШУА-ийн Газар зүй - геоэкологийн хүрээлэнтэй хамтран 22 га талбайд говь цөлд ургадаг бутлаг ургамлыг тарих судалгаа шинжилгээний ажил хийгдэж байна.	Цөлжилтөөс хамгаалах ганд тэсвэртэй модлог ургамал тарималжуулж турших зорилгоор олон хувилбарт туршилт судалгааны ажлуудыг 2019 оноос явуулж байна. Туршилтын 1-р талбайд 11 эгнээнд 550, салхинаас хамгаалах ойн зурваст 100, нийт 650 жигд, хармаг, монгол азар, сухай, заг зэрэг төрөл зүйлийн суулгац, туршилтын 2-р талбайд 600 мод сөөгийн суулгац тус тус тариалсан. 2020 онд ганд тэсвэртэй 10 төрлийн 1000 гаруй мөчир, 10 кг хонхорт харганы үр, 2000 хайлаас суулгацаар тарьсан. 2022 онд хайлаас 5000, улиас 1000, сухай мөчир 5000, төрөл бүрийн үр 20 кг тус тус тарихаар бэлтгэл ажил хангасан. Газар зүй - геоэкологийн хүрээлэнгээс дээрх судалгааны ажлын дүгнэлтийг 2021 онд гаргаагүй болно. **Хүрсэн түвшин:** Гандуу бүс нутагт мод сөөг тарих арга зүйн зөвлөмжүүд боловсруулагдсан. Цаашид уг төвийн үйл ажиллагааг нь өргөжүүлэн Говийн бүсийн инновaци дамжуулах төв болгох зорилт дэвшүүлэн ажиллаж байна. **Хэрэгжилт 90 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**70.0 хувь**
Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал						
2.5. Хүн амын хөгжлийг хангаж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ажилгүйдэл ядуурлыг бууруулна.						
2.5.1. Өрхийн амьжиргааны түвшин тогтоох, судалгаанд үндэслэн нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт хүргэнэ.						

36	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт хүргэнэ.	3,052.3	Зорилтот бүлгийн иргэдэд нийгмийн халамжийн үйлчилгээг чирэгдэлгүй хүргэсэн байна.	2019	Зорилтот бүлгийн иргэдэд 2252.2 сая төгрөгийн халамжийн үйлчилгээ үзүүлсэн.	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг 2021 онд 2580 иргэнд хүргэж, 767,421.1 мянган төгрөгийг олгосон. Үүнд: - Нийгмийн халамжийн тэтгэврийг 253 иргэнд 178,271.8 мян.төг; - Асаргааны мөнгөн тэтгэмжийг 275 иргэнд 222,637.5 мян.төг; - Амьжиргааг дэмжих нөхцөлт мөнгөн тусламж 249 иргэнд 185,992.2 мянган төгрөг; - Ахмад настны хөнгөлөлт, тусламжийг 829 иргэнд 57,667.3 мян.төг; - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний хөнгөлөлт, тусламжийг 230 иргэнд 43,509.9 мянган төгрөг; - ОНОТХҮ-ний Сэргээн засах үйлчилгээнд 60 иргэнд 11,120.0 мянган төгрөг; - Хүнс тэжээлийн дэмжлэг, тусламжийг 673 иргэнд 79,521.9 мянган төгрөгийг тус тус олгосон. Өрхийн амьжиргааны түвшин тогтоох судалгаанд үндэслэн дараах тэтгэмжийг олгосон. Үүнд: - Онцгой тохиолдлын мөнгөн тэтгэмжийг 11 иргэнд 13,200.0 мянган төгрөгийг; - Хүүхдийн мөнгөн тэтгэмжийг 6966 хүүхдэд олгосон. Өрхийн амьжиргааны түвшин тодорхойлох судалгаанд хамрагдахаар нийт 107 өрхийн өргөдлийг хүлээн авсан бөгөөд шийдвэрлэсэн 62 өрх, уламжилсан /тулгалт, баталгаажуулалт хийгдэх/ - 45 өрх байна. **Хүрсэн түвшин:** Халамжийн үйлчилгээ авсан иргэдийн тоо-2580 Үйлчилгээтэй холбоотой гомдол санал гараагүй. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.5.2. Орлого багатай өрхийн ажил эрхлэхгүй байгаа насанд хүрсэн гишүүдийг мэргэжил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.						
37	Ажилгүй ажил олоход хүндрэлтэй иргэдийг мэргэжил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлнэ.	6.8	Иргэдийн ажил эрхлэлт, амьжиргааны түвшингийн судалгаа хийнэ. Мэргэжил эзэмшүүлэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо -30 Хөдөлмөрт бэлтгэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-40 Орлого нэмэгдсэн өрхийн тоо-35	2019	Мэргэжил эзэмшүүлэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо -31 Хөдөлмөрт бэлтгэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-48	“Нэг өрх-Нэг ажлын байр” арга хэмжээний хүрээнд Сүмбэр сумын 1,2,3 дугаар багийн 816 өрхөөс өрхийн нөхцөл байдлын судалгааг авч, өрхийн нөхцөл байдлыг сайжруулах ажлыг үе шаттайгаар хийхээр төлөвлөж байна. Судалгаанд хамрагдсан өрхийн 35.5 хувь нь ажил эрхэлдэг, 27.2 хувь нь ажилгүй, 9.6 хувь нь малчин, 13.1 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг, 1.8 хувь нь улирлын чанартай ажил эрхэлдэг, 1.1 хувь нь албан бус хөдөлмөр эрхэлдэг байна. Политехник коллежтой хамтран мэргэжлийн боловсрол олгох 1 жилийн ангид ажилгүй 5 иргэнийг “Хангамжийн нярав”, “Металл боловсруулах машины оператор /Токарь, фрезер/” мэргэжлээр, ажилгүй 5 иргэн 14 хоногийн гагнуурын мэргэжлийн сургалтад хамруулж, мэргэжлийн үнэмлэхтэй болгосон. Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх арга хэмжээг ганцаарчилсан, бүлгээр /цахим хэлбэр/ зохион байгуулж, 327 иргэнийг хамруулж зардалд 748,2 мян.төг зарцуулсан. Үүнд:

						• **Ганцаарчилсан** зөвлөгөө өгөх үйлчилгээнд**:** 240 иргэнийг *(үүнээс эмэгтэй-153, нийгмийн халамжийн хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагддаг -57)* хамруулж, зардалд 226,2 мян төг зарцуулсан. • **Бүлгээр** зөвлөгөө өгөх үйлчилгээнд: Нийгмийн халамжийн хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагддаг ажил хөдөлмөр эрхлээгүй - 87 */Сүмбэр -42, Шивээговь -29, Баянтал -16/* иргэнд “Девелопмент консалтинг” сургалтын байгууллагатай хамтран ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтыг зохион байгуулж, ажлын байран дахь харилцаа сэтгэл зүйн сургалт, ажил мэргэжил, ажлын байрны талаарх мэдээ мэдээллийг өгч хамруулсан. Хувиараа бичил бизнес, өрхийн аж ахуй эрхлэх, хөтөлбөрүүдийн эргэн төлөгдөх санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдах хүсэлтэй 65 (үүнээс хөгжлийн бэрхшээлтэй-8) иргэнд “Хөгжлийн шийдэл”, “Жи Эс Эм” эрх бүхий сургалтын байгууллагуудтай хамтран бизнесийн анхан шатны мэдлэг олгох сургалтыг танхим, цахим хэлбэрийг хослон зохион байгуулж, зардалд 1950,0 мян төг зарцуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Иргэдийн ажил эрхлэлт, амьжиргааны түвшингийн судалгаа хийсэн. Мэргэжил эзэмшүүлэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-10 Хөдөлмөрт бэлтгэх сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-87 Дээрх сургалтад хамрагдаж, хөдөлмөр эрхлэлтийн төсөл хөтөлбөрт хамрагдаж орлого нь нэмэгдсэн өрхийн тоо- 40 **Хэрэгжилт 83.3 хувь**
2.5.3. Тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг сайжруулж, шинээр баригдаж байгаа зам, талбай, барилга, байгууламжид саадгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.						
38	Тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг сайжруулж, шинээр баригдаж байгаа зам, талбай, барилга, байгууламжид саадгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.		Шинээр төлөвлөж буй хөрөнгө оруулалтын ажлуудад хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг бүрэн тусгана. Аж ахуйн нэгж, албан байгууллагууд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн үйлчилгээ авах орчныг бүрдүүлнэ.	2019	Шинээр баригдаж буй 2-р сургууль, 5 цэцэрлэг, аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн барилгууд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг бүрэн тусгасан. Төрийн	2021 онд шинээр боловсруулсан 7 барилгын зураг төсөлд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтэц, ариун цэврийн өрөөг төлөвлөж батлуулсан. Тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулсан дэд бүтцийн асуудлыг шийдвэрлэх, судалгаа мэдээлэлтэй болох, тодорхой арга хэмжээ авах ажлыг зохион байгуулахаар аймгийн Засаг даргын 2021 оны 04 дүгээр сарын 09-ний өдрийн А/107 дугаар захирамжаар ажлын хэсэг байгуулсан. Ажлын хэсэг аймгийн хэмжээнд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний судалгаа гарган, олон нийтийн зориулалттай 30 барилгад үзлэг шалгалт хийж, зөвлөгөө дэмжлэг өгч, барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах улсын комиссын бүрэлдэхүүнд Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний төлөөллийг оролцуулж байна. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр төлөвлөж буй хөрөнгө оруулалтын ажлуудад хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтцийг тусгасан байдал, хувь – 100 хувь Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн үйлчилгээ авах орчныг бүрдүүлсэн аж ахуйн нэгж, албан байгууллагын тоо – 3

					банкны Сүмбэр тооцооны төв хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн үйлчилгээ авах орчныг бүрдүүлсэн.	**Хэрэгжилт 90 хувь**
2.5.4. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлэн, 1000-аас доошгүй иргэдийг байнгын, 1200-аас доошгүй иргэдийг түр ажлын байраар хангана.						
39	Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлэн иргэдийг ажлын байраар хангаж, ядуурлыг бууруулна.		Байнгын ажлын байр-250-аас доошгүй Түр ажлын байр -300-аас доошгүй	2019	Байнгын ажлын байранд 204, түр ажлын байранд 199 иргэнийг зуучилсан.	- Ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр 5 хөтөлбөрийн эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй санхүүгийн дэмжлэгийн хүрээнд 44 иргэнд байнгын ажлын байр бий болгоход 175,000.0 мян.төгрөгийн дэмжлэгийг олгосон. - ДЗОУБ-ын дэмжлэгээр 30 байнгын ажлын байр бий болсон. - Ажил олгогчоос 42 байнгын ажлын байр бий болсон. - Ажил олгогчдоос ирсэн зарын дагуу 429 иргэнийг зуучилсан. **Түр ажлын байрыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр** ХЭД хөтөлбөрүүдийн хүрээнд 12 ажил олгогч байгууллагатай хамтран ажилгүй, ажил олоход хүндрэлтэй иргэдийг хөдөлмөрт бэлтгэх, түр ажлын байр бий болгох төслийг хэрэгжүүлж, 143 түр ажлын байр бий болгож, цалин урамшуулал, ХАБЭА-н зардалд 41536,0 мян.төг зарцуулсан. 1 иргэний өрхийн орлого дунджаар 245.0-305.0 мян.төгрөгөөр нэмэгдсэн. Ахмадын зөвлөх үйлчилгээ-14, Хүүхэд хамгаалагч төсөл-4, Ажил олгогчид 23 түр ажлын байр тус тус бий болсон. Мөн Монгол улсын Засгийн газраас зарласан “Ажлын байрыг дэмжих 2 их наяд төгрөгийн зээл”-ийг 153 аж ахуй нэгж байгууллагад 14.1 тэрбум төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосноор 75 түр ажлын байр бий болсон. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр бий болсон байнгын ажлын байрны too - 116 Шинээр бий болсон түр ажлын байрны тоо – 260 **Хэрэгжилт 66.6 хувь**
2.5.5. Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах, зорилтод бүлгийн иргэдийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
40	Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах, зорилтод бүлгийн иргэдийг дэмжих арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ.	15.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100			“Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах, зорилтод бүлгийн иргэдийг дэмжих арга хэмжээний төлөвлөгөө”-г батлуулан, 9 арга хэмжээ төлөвлөн, 87.7 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. Зохион байгуулсан ажлаас дурдвал: - “Буянт буурлуудаа хүндэлье” сарын аяныг зохион байгуулж, байнгын асаргаа шаардлагатай 42 ахмад настанд дархлаа дэмжих багц өгч, 1.3 сая төгрөгийг зарцуулсан. - “Цагаан таягтны өдөрлөг”-өөр харааны бэрхшээлтэй 10 хүнд дархлаа

						дэмжих багц өгч 986550 төгрөг зарцуулсан. - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн дунд цахим уралдаан зарлаж 305000 төгрөг зарцуулсан. - “Эрүүл Монгол-Эр хүн” уриан дор эрэгтэйчүүдийн II зөвлөгөөн зохион байгуулж 1.160.0 төг зарцуулсан. - Хувь хүний хөгжлийн институт, Аймгийн эмэгтэйчүүдийн холбоотой хамтран “Эмэгтэйчүүдийн манлайлал ба хөгжил” сэдвээр сургалт зохион байгуулж 827.500 төг зарцуулсан. - "Зүүний хүчний холбоо" ТББ-тай хамтран "Жендэр ба хүний эрх" сэдвээр төрийн албан хаагчдад сургалт зохион байгуулж 902.650 төгрөг зарцуулсан. - Монголын ахмадын байгууллагын 90 жил, Говьсүмбэр аймгийн Ахмадын хорооны 30 жилийн ойн нэрэмжит спортын уралдаан, тэмцээнийг Ахмадын хороотой хамтран зохион байгуулж 1.0 сая төг зарцуулсан. - Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд гэрийн эргэлтээр эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэхэд 1.0 сая төг зарцуулсан. - "Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хамгаалах өдөр"-ийг тохиолдуулан "Өөдрөг зөвлөл" холбоо ТББ-тай хамтран "Бид Монгол улсын тэгш дүүрэн иргэд" урлагийн наадмыг зохион байгуулж 735.000 төг зарцуулсан. - Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн спортын тэмцээнийг зохион байгуулж 630.000 төг, УАШТ-д оролцогчдын зардалд 825.600 төг зарцуулсан. Мөн багийн тамирчдын өмсгөлийн зардал болох 440.000 төг Засаг даргын нөөцийн хөрөнгөөс шийдэж УАШ-д явах баг тамирчдаа дэмжиж ажилласан. **Хэрэгжилт 87.7 хувь**
2.5.6. Ахмадын өргөөний барилгыг шинээр барьж, ахмад настны хөгжлийн төвийг байгуулна.						
41	"Ахмадын өргөө"-ний барилгыг шинээр барьж, ахмад настны хөгжлийн төвийг байгуулан, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.	39.0	Зураг төсвийг гүйцэтгүүлнэ.	2019	Ахмадын төвд 25.0 төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авч өгсөн.	"Ахмадын өргөө"-ний барилгын зураг төслийн ажлыг Аслаан ХХК-аар гүйцэтгүүлж байна. **Хүрсэн түвшин:** Зураг төслийн ажлын гүйцэтгэлийн хувь-90 хувь **Хэрэгжилт 90 хувь**
2.5.7. Албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийг сайжруулна.						
42	Албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийг сайжруулна.		Мэдээллийн баазтай болсон байна.	2019	Хяналт шалгалтын тоо-2, Зөрчлийг арилгасан байдал 100 хувь	Аймгийн хэмжээнд албан бус хөдөлмөр, эрхлэлтийн бүртгэл мэдээллийг сайжруулах, мэдээллийн сан бий болгох зорилтын хүрээнд зах худалдааны төвд хувиараа бизнес эрхэлдэг иргэдэд албан бус хөдөлмөр эрхлэлтийн талаарх ойлголт, мэдээллийг өгч, албан хэлбэрт шилжихийн ач холбогдлын талаар арга зүйн зөвлөгөө өгч, 14 албан бус хөдөлмөр эрхлэгч иргэний мэдээллийг мэдээллийн санд бүртгэсэн. Аймгийн хэмжээнд албан бус хөдөлмөр эрхлэгч 2020 оны байдлаар ХАА-н салбарт 3033 иргэн, /эр -1451, эм –1572/ ХАА-н бус салбарт - 552 иргэн /эр

						-264, эм – 288/ иргэн бүртгэгдсэн байна. 2021 оны албан бус хөдөлмөр эрхлэгчийн статистик тоон мэдээ /1212.mn/ гараагүй байна. **Хүрсэн түвшин:** Мэдээллийн санг бүрдүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.5.8. Иргэдийн сайн дурын даатгалд хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.						
43	Сайн дурын даатгалд хамрагдалтыг нэмэгдүүлнэ.		Сайн дурын даатгал 650 иргэн хамрагдсан байна	2019	Сайн дурын даатгал 610 иргэн хамрагдсан	Нийгмийн даатгалын сайн дурын даатгалд 2021 оны эцсийн байдлаар оюутан 12, малчин 128, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч иргэн 71, ажил эрхлээгүй 330, гадаадад оршин суугаа иргэн 37, 0-3 хүртэлх насны хүүхдээ асарч байгаа иргэн 130 нийт 708 иргэн даатгуулагч хамрагдан нийгмийн даатгалын санд 190,500.0 мянган төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн байна. Энэ онд шинээр 140 иргэн хамруулахаас 170 иргэн хамрагдсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Сайн дурын даатгалд 708 иргэн хамрагдсан байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.5.9. Уул уурхайн жишиг Политехникийн коллежийг түшиглэн орон нутгийн иргэдийг мэргэшүүлэх, давтан сургах ажлыг зохион байгуулна.						
44	Орон нутагт суурь боловсрол эзэмшигчдийн 30 хувийг Политехник коллежид элсүүлэн суралцуулах, орон нутгийн ажилгүй иргэд, амьжиргааны түвшинээс доогуур орлоготой өрхийн болон олон хүүхэдтэй өрхийн хүүхдэд МБС-ын байгууллагаар дамжуулан мэргэжил эзэмшүүлнэ.		Мэргэжил эзэмшсэн иргэдийн тоо -50	2019	Аймгийн ерөнхий боловсролын сургуулийг төгссөн 44 суралцагч суралцаж байна.	Аймгийн хэмжээнд ерөнхий боловсролын сургуулийг төгссөн 46 хүүхэд 2020-2021 оны хичээлийн жилд мэргэжлийн боловсрол сургалтын 2.5 жилийн ангид 5 мэргэжлээр суралцаж байна. Үүнд: • Авто машины засварчин 11 • Барилгын цахилгаанчин 13 • Барилгын засал чимэглэлчин 8 • Гагнуурчин 8 • Уул уурхайн нөхөн сэргээлт 6 Мэргэжлийн боловсрол сургалтын 1 жилийн ангид ажилгүй 5 иргэн “Хангамжийн нярав”, “Металл боловсруулах машины оператор /Токарь, фрезер/” мэргэжлээр суралцан мэргэжлийн үнэмлэхтэй төгсч байна. Гагнуурчин мэргэжлийн богино хугацааны сургалтаар ажилгүй 5 иргэн 14 хоногийн сургалтад хамрагдаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Политехникийн коллежид орон нутагт суурь боловсрол эзэмшсэн 46 хүүхэд мэргэжлийн боловсролын суралцаж байна. Мэргэжлийн үнэмлэх олгох сургалтад ажилгүй 10 иргэн суралцсан **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**90.8 хувь**
Үндэсний бахархал, өв соёл						
2.6. Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдэлж, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёл урлагийн байгууллагуудын үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлнэ.						
2.6.2. Боржигин чуулгын барилгыг шинээр барьж ашиглалтад оруулна.						
29	Дуу бүжгийн Боржигин чуулгын шинэ барилгыг барина.	1,134.0	Боржигин чуулгын барилгын ажлыг эхлүүлнэ.			Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Дуу бүжгийн Боржигин чуулгын 400 хүний суудалтай барилгын ажлыг “Хөшиг уул ХХК-тай гэрээ байгуулан эхлүүлсэн. 2021 онд 1134.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг шийдвэрлэсэн. **Хүрсэн түвшин:**

						Боржигин чуулгын барилгын ажлыг эхлүүлж, суурийн ажил 75 хувьтай хийгдэж байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.6.3. Соёл урлагийг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
31	Соёл, урлагийг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	10.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100			Арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгагдсан 6 арга хэмжээг 100 хувь хэрэгжүүлэн ажиллалаа. Үүнд: - “Угийн бичиг хөтлөх арга зүй” анхан шатны 3 удаагийн цахим сургалтад 476 иргэнийг, танхимаар 26 байгууллагын 601 албан хаагчийг хамруулсан. Мөн 150 малчин, 30 ахмад настан, 23 хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, 355 хүүхдэд сургалт зохион байгуулж, нийт 1455 иргэнд угийн бичиг хөтлөх мэдлэг олгосон. - Аймгийн Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлагчдын хоёрдугаар зөвлөгөөнийг зохион байгуулж, 81 өвлөн уламжлагч оролцлоо. - “**НОМЫН БАЯР 2021”** цахим арга хэмжээг зохион байгуулж, 17 цахим контент бэлтгэн, 820 иргэнд хүргэсэн. - “Хөглөхүй” хөгжим ангийн тоглолтод зориулж хөгжимчдийн дээл, хөгжмийн хэрэгслийг солих ажилд дэмжлэг үзүүллээ. - Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/380 дугаар захирамжаар түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалт зүйлийн улсын тооллогыг зохион байгуулсан. Тооллогоор 83 газрын 616 дурсгалыг бүртгэж RICH программд бүртгэн оруулаад байна. Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2020 оны А/161 дугаар тушаалаар Зараагийн зүүн өврийн хүн чулуу, Зүүн Чойр хийдийн туурь, Дагвасүндэл бурхныг аймгийн хамгаалалтад авсан. Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 12 дугаар сарын тогтоолд нэмэлт өөрчлөлт оруулж, Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр сумын нутаг Чойрын богд ууланд байрлах Дагвасүндэл бурхныг улсын хамгаалалтад байх түүх соёлын үл хөдлөх дурсгалт зүйлээр баталсан. - “Соёлын цаг” аяны хүрээнд аймгийн есөн гайхамшиг, түүх соёлын үл хөдлөх дурсгал, байгалийн үзэсгэлэнт газрууд, баримтат өв, монгол тоглоом наадгайг сурталчлах 11 ширхэг стикер самбар, 35 ширхэг үзүүлэн самбар хийлгэж үзэсгэлэнгийн материал бэлтгэсэн. Мөн нүүдлийн үзэсгэлэн, явуулын цахим музей /VR box/, соёлын үйлчилгээг нийт 781 иргэд үзүүлсэн. - Аймгийн Дуу Бүжгийн Боржигин чуулгад шинээр 6 тоглолтыг зохион байгуулсан. - “Соёлын цаг” “Соёлын бүтээлч сар”-ын хүрээнд “БИЧИГ СОЁЛ-ЭД ӨЛГИЙН ЗҮЙЛИЙН ҮЗЭСГЭЛЭН” гаргаж, “ӨДӨР БҮР УНШЪЯ” ном уншлагын уралдаанд нийт 85 уншигч хамрагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100 хувьтай байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.6.4. Соёлын биет бус өвийг тусгасан уран бүтээлүүдийг туурвихад дэмжлэг үзүүлж, хөдөөгийн багийн иргэдэд явуулын соёлын үйлчилгээг үзүүлнэ.						
32	Соёлын биет бус өвийг		Боржигин өв соёл,	2019	Боржигин	Соёлын бүтээлч сар аяны хүрээнд Боржигин өв соёлыг сурталчилсан

	тусгасан уран бүтээлүүдийг туурвихад дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллана.		түүхийг харуулсан бүрэн хэмжээний концертын бүтээл туурвина.		чуулгын урын санг 3 бүтээлээр нэмэгдүүлсэн. /"Мөрөөдлийн ертөнцөөр" хүүхдийн концерт, Үндэсний урлаг үргэлжлэхгүй түүвэр тоглолт, Зүрхнээс эгшиглэх хөг хөгжмийн концерт/	бүрэн хэмжээний концертыг дэглэн, "Жинчид ирлээ" Ардын дууны тоглолт, "Хөглөхүй Хөгжим" ангийн уран бүтээлчдийн тоглолт, "ЗАЯА ДААСАН НУТАГ", "Яруу эгшиг" Дуу ангийн уран бүтээлчдийн тоглолт "Хэлэмж" Бүжиг ангийн уран бүтээлчдийн тоглолт, "Мэргэжил бүхэн сайхан" Контентын оролцогчдын нэгдсэн тоглолт зэрэг 6 уран бүтээлийг үзэгчдэд хүргэхээр бэлтгэлийг бүрэн хангаж, үзэгчдэд хүргэж эхэлсэн. **Хүрсэн түвшин:** Боржигин өв соёлыг сурталчилсан бүрэн хэмжээний концертыг дэглэсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
33	Хөдөөгийн багийн иргэдэд явуулын соёлын үйлчилгээг үзүүлнэ.		Явуулын соёлын үйлчилгээний тоо-2 Хамрагдах хүний тоо - 2000	2019	Явуулын соёлын үйлчилгээг 3 сумын 10 багийн 6719 иргэнд хүргэсэн. Нийт 3.1 сая төгрөг зарцуулсан.	Сүмбэр сумын хөдөөгийн багт явуулын соёлын үйлчилгээг 2 удаа зохион байгуулж, 168 иргэнийг явуулын VRBOX-оор музейн үзмэртэй танилцуулж, 150 малчин иргэнийг угийн бичгийн анхан шатны сургалтад хамруулж, соёлын өвийг сурталчлах 14 төрлийн 494 ширхэг гарын авлага материалыг тарааж, мэдээлэл хүргэн ажилласан. Явуулын соёлын үйлчилгээний хүрээнд Сүмбэр сумын хөдөөгийн багийн 15, Баянтал сумын хөдөөгийн багийн 8, Шивээговь сумын хөдөөгийн багийн 8, нийт 31 иргэнд 160 ширхэг ном, хэвлэлийг хүргэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Явуулын соёлын үйлчилгээний тоо -2 Хамрагдсан иргэдийн тоо - 843 **Хэрэгжилт 70 хувь**
2.6.5. Орон нутагт соёл, урлагийн байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой болгож, хүний нөөцийг чадавхжуулна.						
34	Орон нутагт соёл, урлагийн байгууллагуудын бүтэц, зохион байгуулалтыг оновчтой болгож, хүний нөөцийг чадавхжуулна.		Соёлын хэлтэс байгуулна.			Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 08 дугаар сарын 25-ны А/238 дугаар захирамжаар Соёлын хэлтэс байгуулан, дүрэм бүтцийг баталж, аймгийн Засаг даргын 2021 оны Б/16 захирамжаар хэлтсийн даргыг томилон, үйл ажиллагааг эхлүүлээд байна. Орон нутгийн соёлын ажилтнуудыг мэргэжил дээшлүүлэх, чадавхжуулах зорилгоор Соёлын яам, Соёл урлагийн их сургуультай хамтран зохион байгуулсан сургалтад соёлын төвийн дарга, ажилтнууд хамрагдсан. Соёлын яамнаас зохион байгуулсан соёлын ажилтнуудыг чадавхжуулах сургалтад соёл, урлагийн байгууллагын 3 удирдах ажилтан, 5 мэргэжилтэн

						хамрагдсан. Орон нутгийн соёлын ажилтнуудыг мэргэжил дээшлүүлэх, чадавхжуулах зорилгоор Соёлын яам, Соёл урлагийн их сургуультай хамтран зохион байгуулсан мэргэжил дээшлүүлэх 7 хоногийн сургалтад танхимаар 10 ажилтан, цахимаар Боловсрол соёл урлагийн газрын мэргэжилтэн, соёл урлагийн байгууллагуудын удирдах ажилтан, албан хаагч нийт 27 хүн хамрагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Соёлын хэлтсийг байгуулсан. Сургалтад хамрагдсан хүний тоо-45 **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.6.6. Соёл урлагийн байгууллагуудын орчин, нөхцөлийг сайжруулж, шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжөөр хангана.						
35	Боржигин өв музей, Нийтийн номын сангийн байрыг засварлана.	16.0	Засварын зураг төсвийг хийлгэнэ.			Музей, Номын сангийн барилгын их засварын зураг төсвийг “Эрхэс констракшн” ХХК –аар гүйцэтгүүлэн, хүлээн авсан. Музей, Номын сангийн барилгын их засварын ажлын төсвийг 2022 оны улсын төсөвт тусгуулах саналыг салбарын болон Сангийн яаманд хүргүүлсэн боловч төсөвт тусгагдаагүй. **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.6.7. Ерөнхий боловсролын сургуулиудын сурагчид болон төрийн байгууллагуудын албан хаагчдын Монгол хэл, бичгийн чадварыг дээшлүүлж, уламжлалт Монгол бичгийг албан хэргийн түвшинд ашиглаж эхэлнэ.						
36	Төрийн байгууллагын албан хаагчдыг Монгол бичгийн сургалтад хамруулж, хуучин Монгол бичгээр унших, бичих чадавхыг сайжруулж, албан хэрэг хөтлөлтийг хос бичгээр явуулж эхэлнэ.	3.0	Зохион байгуулсан сургалтын тоо-5 Нийт төрийн албан хаагчдын 50 хувийг сургалтад хамруулна.			Аймгийн хэмжээний нийт төрийн албан хаагчдын үндэсний бичгийн түвшин тогтоох судалгаа авч, анхан шатны Монгол бичгийн сургалтыг Төрийн захиргааны байгууллагуудын албан хаагчдыг хамруулан зохион байгууллаа. Түвшин тогтоох судалгаанд нийт 1189 албан хаагч, үүнээс төрийн улс төрийн 51, төрийн захиргааны 207, төрийн тусгай 34, төрийн үйлчилгээний 897 албан хаагчийг судалгаанд хамруулсан бөгөөд судалгаанд хамрагдсан албан хаагчдын 58 буюу 4.9 хувь нь маш сайн, 164 буюу 13.8 хувь нь сайн, 299 буюу 25.1 хувь нь дунд зэрэг, 285 буюу 24 хувь нь бага зэрэг, 383 буюу 32.2 хувь нь мэдлэггүй гэж үнэлэгдсэн. Төрийн захиргааны албан хаагчдыг 11 сэдвийн хүрээнд 5 баг болгон сургалтад хамруулах ажлыг зохион байгуулж байна. Сургалтад төрийн 52 байгууллагын төрийн захиргааны 177, бичиг хэргийн 52 ажилтан, нийт 229 албан хаагчийг хамруулж, ОНХС-аас 3.0 сая төгрөг зарцуулсан. Төрийн албан хаагчдад монгол бичгийн анхан шатны мэдлэг олгох, ур чадварыг сайжруулах зорилгоор лаборатори 5 дугаар сургуулийн монгол бичгийн багшийн бэлтгэсэн гарын авлагыг Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 2.5 сая төгрөгөөр 1000 ширхэг гарын авлагыг хэвлүүлж, төрийн албан хаагчдын хэрэгцээнд тарааж, ур чадварыг сайжруулах ажлыг хийж байна. Төрийн албан хаагчид болон багш нар өөрийн сурч мэдсэн зүйлсээрээ Flipsnack.com ашиглан цахимаар унших ном хийн 3200 иргэнд түгээсэн. Монгол хэл бичгийн багш нарт, цахим орчинд бичмэл дармалаар бичих сургалтыг зохион байгуулсан.

						Хүрсэн үр дүн: Зохион байгуулсан сургалтын тоо- 11 Нийт хамрагдсан төрийн албан хаагчдын тоо: Төрийн захиргааны 177 албан хаагч Хамрагдалтын хувь: 85.5 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
37	Монгол бичгийг иргэдэд сурталчлан түгээн дэлгэрүүлнэ.		Зохион байгуулах арга хэмжээний тоо-2			Хэлний бодлогын зөвлөлийн салбар зөвлөлийг шинэчлэн байгуулж, Монгол бичгийг иргэдэд сурталчлах түгээн дэлгэрүүлэх чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд: 1. Монгол Улсын Гавьяат багш Н.Түмэн-Өлзийн нэрэмжит 18 дахь удаагийн ‘’Үндэсний бичиг бидний өв -2021 ‘’ цахим уралдааныг зохион байгуулж, уралдаанд 6-12-р ангийн 94 сурагч, мэргэжлийн 16 багш оролцож, нийт 86 цахим хичээлийн сан бүрдүүлэн иргэдэд цахим орчинд үндэсний бичиг сурах нөхцөлийг бүрдүүлэн, сургалтын цахим хуудсаар дамжуулан хүргэж байна. 2. Эх хэлний өдрийг тохиолдуулан “Сайхан бичигтэн” цахим уралдааныг зохион байгуулж, нийт 165 иргэд, албан хаагч, сурагчид үндэсний монгол бичгээр зөв, сайхан бичиж оролцсон. 3. Монгол бичгийн цахим хаягаар Монгол бичгийн багш нартай хамтран 7 хоног бүр нэг цагийн сургалтыг зохион байгуулж байна. 4. “Үндэсний бичиг үсгийн баяр-2021” арга хэмжээг зохион байгуулж, 46 хүүхэд, залуучууд тус арга хэмжээнд оролцон, Монгол бичгийг нийтэд сурталчилсан. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо -4 Хамрагдсан иргэдийн тоо: 321 **Хэрэгжилт 100 хувь**
2.6.8. Орон нутгийн хэвлэл, мэдээллийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжин, хамтран ажиллана.						
38	Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжин, мэдээллийн ил тод байдлыг хангах чиглэлээр хамтран ажиллана.		Гэрээ байгуулан хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний тоо 4-өөс доошгүй	2019	Гэрээ байгуулан хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний тоо -3 Зарцуулсан хөрөнгө - 10.0 сая	Орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах чиглэлээр Орон нутгийн 1 телевиз, радиогийн 1, хэвлэл мэдээлэл, мэдээлэл сурталчилгааны чиглэлээр 3, нийт 5 гэрээг байгуулан ажиллаж, 69 мэдээлэл, 16 шторк, контентийг бэлтгэн иргэд, олон нийтэд хүргэн, Мэдээллийн ил тод, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээний зардлаас 6.9 сая төгрөг зарцуулсан. Мөн Нийтийн эрүүл мэндийг дэмжих жилийн үйл ажиллагааг сурталчлах, орон нутгийн 7 хоногийн тойм мэдээг бэлтгэн цахимаар хүргэх, хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалтын ажлуудыг сурталчлах чиглэлээр шторк, контент бэлтгэх, аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулж байгаа арга хэмжээг сурвалжлан хүргэх зэрэг 4 чиглэлийн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэн хамтран ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Гэрээ байгуулан хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний тоо – 4 Зарцуулсан хөрөнгө – 7.2 сая **Хэрэгжилт 100 хувь**

2.6.9. Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийг дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
39	Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийг дэмжих арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ.	20.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100	2019	Залуучуудын хөгжлийг дэмжих дэд хөтөлбөрийг 2018-2020 онд хэрэгжүүлэн ажилласан.	Арга хэмжээний төлөвлөгөөг 2 зорилтын хүрээнд 8 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, 76.2 хувьтай хэрэгжүүллээ. Арга хэмжээний хүрээнд: **“Залуучуудын хөгжил оролцоог дэмжих” чиглэлээр:** “Орон нутгийн хөгжил-30” манлайлагч залуусын төлөөллийг оролцуулсан ярилцлага подкаст 1, “Оролцоод манлайлъя” аймгийн залуучуудын цахим чуулган, Эмэгтэйчүүдийн эрхийг хамгаалах өдөр “Ээждээ би хайртай” цахим дууны уралдаан, “Эрүүл бие-саруул ухаан” гимнастикийн тэмцээн тус тус зохион байгуулж, давхардсан тоогоор нийт 198 залуус танхим, 242 цахимаар оролцож, 8500 гаруй цахим үзэлтийн хандалттай байна. Тус арга хэмжээний үр дүнд залуучуудын хууль, журмын тухай мэдлэг, нийгмийн идэвх оролцоо нэмэгдсэн. **Хүүхэд хүмүүжүүлэх эерэг арга, ухааныг иргэдэд сурталчлан түгээх, хүүхдийн дуу хоолойг сонсох чиглэлээр:** Гэр бүлд эерэгээр нөлөөлөх, тэдний хөгжлийг дэмжих, үлгэр дуурайлал бүхий гэр бүлийг алдаршуулах, хүүхэд хүмүүжүүлэх эерэг аргыг түгээн дэлгэрүүлэх зорилгоор Говьсүмбэр телевизтэй хамтран “Сайн ААВ-ХҮҮ, сайхан ЭЭЖ-ОХИН” нэвтрүүлэг, контент бэлтгэн олон нийтэд хүргэсэн. Тус нэвтрүүлэгт орон нутагтаа үлгэр жишээ, урлаг спорт, ажил хөдөлмөрөөр манлайлагч идэвх санаачилгатай гэр бүлийг сонгон оролцуулсан. Тус нэвтрүүлгийг давхардсан тоогоор 2560 иргэдийн хандалт авсан байна. “Хүүхдийн дуу хоолойг сонсох” цахим уулзалтыг зохион байгуулж, нийт 47 төлөөлөл хамрагдаж, өөрсдийн үзэл бодол, тулгамдаж буй асуудлаа илэрхийлэн орон нутгийн удирдлагууд дуу хоолойгоо хүргэсэн. Гэр бүл, боловсрол, эрүүл мэнд, хэвлэл мэдээлэл цахим орчинд хүүхдийн эрх, хамгаалал хаана, хэрхэн зөрчигдөж байгаа талаар өөрийн үзэл бодлоо илэрхийлэх боломж олгох, дамжуулах, бодлого хөтөлбөрт тусгах зорилгоор “Бидний дуу хоолой-Бидний ирээдүй” эсээ бичлэгийн уралдааныг зохион байгуулж, 12 сурагч оролцсон. Оролцсон сурагчид өөрийн гэр бүл, амьдарч буй орчны эрүүл ахуйтай холбоотой чухал асуудлуудыг хөндөж, бодлого хөтөлбөрт тусгах санал санаачилгыг илэрхийлсэн. **Хүрсэн түвшин:** Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт 76.2 хувь **Хэрэгжилт 76.2 хувь**
2.6.10. Хүн амын санг хамгаалах, хүн бүр ураг удмаа мэдэж, өрх бүр угийн бичгээ хөтлөх ажлыг хэрэгжүүлнэ.						
40	Угийн бичиг хөтлөх арга зүй, ач холбогдлын талаар нөлөөллийн ажил зохион байгуулж, угийн бичиг хөтлөх ажлыг эрчимжүүлнэ.		Сургалт нөлөөллийн ажилд хамрагдсан иргэдийн тоо – 1200 Угийн бичиг хөтөлсөн өрхийн тоо-700	2019	Угийн бичиг хөтлөх арга зүй, ач холбогдлы	Энэ онд “Угийн бичиг хөтлөх арга зүй” анхан шатны сургалтыг цахимаар 26 төрийн байгууллагуудын 601 албан хаагч, 476 иргэнийг хамруулсан. Мөн Сүмбэр сумын 150 малчин, 30 ахмад настан, 23 хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэн, ерөнхий боловсролын сургуулийн 355 хүүхдэд сургалт зохион байгуулж, нийт 1635 иргэнд угийн бичиг хөтлөх мэдлэг олгосон бөгөөд 961 өрх угийн бичиг хөтөлсөн байна.

					н талаар сургалтад 1313 иргэн хамрагдсан. Үүнээс 724 өрх угийн бичиг хөтөлж байна.	**Хүрсэн түвшин:** Хамрагдсан иргэдийн тоо – 1635 Угийн бичиг хөтөлсөн өрхийн тоо – 961 /нийт өрхийн 19.3 хувь/ **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**95.1 хувь**
Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ						**88.0 хувь**
ГУРАВ. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО						
Санхүү, төсвийн зохицуулалт						
3.1. Санхүү, эдийн засгийн нээлттэй, ил тод байдлыг хангах бодлого хэрэгжүүлнэ.						
3.1.1. Цахим татварын системийг нэвтрүүлэн иргэд татварын үйлчилгээг чирэгдэлгүй авах боломжийг хангах замаар татварын баазыг нэмэгдүүлнэ.						
41	Цахим татварын системийг нэвтрүүлж, татвар төлөгчдөд татварын үйлчилгээг түргэн шуурхай хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлэн, иргэдэд сурталчилна.	5.0	Цахим татварын системд ААНБ-ын 90, иргэдийн 50 хувь нь нэвтэрсэн байна.	2019	Систем ашиглалтын хувь - 70	Монголын татварын алба үе шаттайгаар цахим системийг нэвтрүүлэн ажиллаж ирсэн бөгөөд цахим татварын системийн нэвтрэлт 2019 онд 70 хувь, 2020 онд 80 хувь тус тус нэвтрүүлэн, 2021 онд хувь хүн, хуулийн этгээдүүдэд татварын бүх төрлийн үйлчилгээг 100 хувь цахимд нэвтрүүлэн ажиллаж байгаа болно. Тодруулбал: Тайлант хугацаанд өмнөх оны жилийн эцсийн болон 2021 оны 1-4 дүгээр улиралд ирүүлбэл зохих 7872 татварын тайланг 100% цахим татварын системээр хүлээн авч, төсвийн байгууллагуудаас /Сангийн яаманд хүлээгдэж байгаа /бусад татвар төлөгчдийн тайлангаар ногдсон 7,8 тэрбум төгрөгийн албан татварыг нэхэмжлэхэд суурилсан цахим татварын систем болон E-mongolia, Ebarimt, smartcar болон бүх банкны интернет банкаар 100 хувь цахимаар төлүүлэн ажиллав. Түүнчлэн, etax.mta.gov.mn систем болон И монголиа, И баримт, smartcar зэрэг системээс лавлагаа тодорхойлолт авах, татвар төлөгчөөр бүртгүүлэх, татвар төлөгчөөс хасуулах болон бусад 30 гаруй төрлийн үйлчилгээг авах боломжийг хангасан бөгөөд энэ хүрээнд татвар төлөгчөөр бүртгүүлэх 31 хуулийн этгээдийг цахим системээр бүртгэн татварын бааз суурийг өмнөх онтой харьцуулахад 4.6 хувь, 2019 онтой харьцуулахад 10.3 хувиар тус тус нэмэгдүүлэн ажиллав. /Оны эхэнд 623 хуулийн этгээд бүртгэлтэй байсан бол 2021.12.31-ний өдрийн байдлаар 656 болж, 2020 оны жилийн эцсийн тоотой харьцуулахад 4,6 хувиар, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 591 буюу 10.3 хувиар нэмэгдүүлсэн байна./ **Хүрсэн түвшин:** Цахим татварын системд ААНБ 100 хувь, Цахим татварын системд иргэд 100 хувь нэвтэрсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
42	Татварын бааз суурийг 2020 оны суурь түвшингээс жил бүр 0.5-аас хувиар		Хуулийн этгээдийн тоо - 656	2019	Хуулийн этгээдийн тоо - 625	Татвар төлөгчдийн бүртгэлийг сайжруулж, татварын бааз суурийг нэмэгдүүлэх хүрээнд 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 623 хуулийн этгээд бүртгэлтэй байсан бол 2021 оны 12 дугаар сарын 31-

	нэмэгдүүлнэ.					ний өдрийн байдлаар 656 болж, 2020 оны жилийн эцсийн тоотой харьцуулахад 4.6 хувиар, 2019 оны мөн үетэй харьцуулахад 591 буюу 10.3 хувиар нэмэгдүүлэн ажилласан байна. 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар татвар төлөгчдийн хариуцлагын хэлбэрээр харуулбал: Үүнд: ХК-1, ХХК-340, ББН -5, ЗБН -9, Хоршоо -24, ХЗХоршоо- 1, ОНӨҮГ-6, Салбар-64, төсөвт болон төрийн бус байгууллага, сан ОНБ – 206 байна. **Хүрсэн түвшин:** Хуулийн этгээдийн тоо - 656 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.1.2. Төсөв, санхүүгийн нэгдсэн цахим системийг нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээг шуурхай болгон, төсвийн урсгал болон гадаадын зээл тусламж, хөрөнгө оруулалтын зардлыг ил тод, хэмнэлттэй зарцуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.						
43	Төрийн албаны цалингийн нэгдсэн системд төрийн байгууллагуудыг хамруулж, гүйлгээг шуурхай гүйцэтгэнэ.		Хамрагдах байгууллагын тоо - 54	2019	Хамрагдсан байгууллагын тоо - 49	Төрийн албаны цалингийн системийг төсвийн байгууллагын орон тоо, цалин хөлсний зардлын хуваарилалтад хяналт тавих, төсвийн үр ашгийг сайжруулах зорилгоор нэвтрүүлэн ажиллаж байна. Төрийн албаны цалингийн нэгдсэн системд нийт хамрагдах 53 байгууллагаас 53 байгууллага одоогоор бүрэн хамруулж, төрийн сангийн төлбөр, тооцооны гүйлгээг хэвийн явагдаж байна. Цагдаагийн хэлтэс, Тагнуулын тасаг, Онцгой байдлын газар, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын харьяа 425-р нээлттэй хорих анги гэсэн 4 байгууллагыг нууцын зэрэглэлтэй гэдэг үндэслэлээр тус системд оруулахгүй байхаар Сангийн яамнаас чиглэл өгсний дагуу хамруулаагүй. **Хүрсэн түвшин:** Хамрагдсан байгууллагын тоо – 53 **Хэрэгжилт 80 хувь**
44	Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж, шилэн дансны мэдээ оруулалтад тогтмол хяналт тавина.		Шалгалтад хамрагдсан байгууллагын тоо – 81 Хугацаандаа мэдээ оруулалтын хувь – 90 Тайлан илгээлтийн хувь - 100	2019	Шалгалтад хамрагдсан байгууллагын тоо – 81 Хугацаандаа мэдээ оруулалтын хувь - 87.5 Тайлан илгээлтийн хувь - 100	Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг ханган ажиллах зорилгоор аймгийн төсвийн, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар, сангууд болон орон нутгаас татаас авч байгаа хувийн цэцэрлэгүүдийн нийт 77 байгууллагын шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулсан мэдээлэлд сар бүр тогтмол хяналт шалгалтыг хийж ажиллалаа. Тайлант хугацаанд нийт 25 байгууллагын шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг нэг бүрчлэн хянан шалгалаа. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт жилийн эцсийн байдлаар 96.7 хувь байна. Өмнөх оны мөн үеэс 9.2 хувиар өссөн. 2021 оны 4 дүгээр улирлын шилэн дансны тайлан илгээлт 100 хувь. Шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээлэл дутуу буюу зөрүүтэй илэрхийлсэн давхардсан тоогоор 39 байгууллагуудад хугацаатай албан бичиг хүргүүлэн биелэлтийг нь хангуулан ажиллалаа. Тайлант хугацаанд Баянтал, Шивээговь сумдын Байгаль хамгаалах сан, Мал хамгаалах сангуудын цэсийг хаалгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Шалгалтад хамрагдсан байгууллагын тоо – 77 Хугацаандаа мэдээ оруулалтын хувь – 96.7 **Хэрэгжилт 90 хувь**
45	Төсвийн зарцуулалтын үр ашиг, хяналтыг		Хяналт шалгалтын тоо-21	2019	Хяналт шалгалты	Байгууллагын 2021 онд санхүүгийн хяналт шалгалт-16, дотоод аудит-2 нийт 18 хяналт шалгалт төлөвлөснөөс төлөвлөгөөт 18, төлөвлөгөөт

	сайжруулна.		Зөрчлийн дүн өмнөх онтой харьцуулахад 30 хувиар буурсан байна.		н тоо-23 Илрүүлсэн зөрчлийн дүн-175,787,100 төгрөг	бусаар байгууллагаас ирүүлсэн албан тоот, иргэний өргөдлийг үндэслэн 7 нийт 25 хяналт шалгалт хийсэн. Шалгалтаар нийт 726,132.5 мянган төгрөгийн зөрчил илрүүлснээс 28,567.1 мянган төгрөгийг орон нутгийн орлого болгуулахаар, 31,739.9 мянган төгрөгийг хувь хүнд нь буцаан олгуулахаар улсын ахлах байцаагчийн нөхөн төлбөрийн акт тогтоов. Актын барагдуулалт 76.1 хувьтай байна. **Хүрсэн түвшин:** Хяналт шалгалтын тоо-25 Актын барагдуулалт 76.1 хувь **Хэрэгжилт 90 хувь**
3.1.3. Орон нутагт эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг дэмжиж ажиллана.						
46	Орон нутагт эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэлийг газар, дэд бүтэц, зээлийн бодлогоор дэмжинэ.		Тэргүүлэх салбарын бизнес эрхлэгчдийг газар, дэд бүтэц, зээлийн бодлогоор дэмжинэ.			Монгол улсын Засгийн газраас зарласан “Ажлын байрыг дэмжих 2 их наяд төгрөгийн зээл”-ийг орон нутагт арилжааны 3 банкаар дамжуулан олгож байна. 2021 онд дээрх банкуудад 453 үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч 38.5 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүсэлт ирүүлснээс 153 аж ахуй нэгж байгууллагад 14.1 тэрбум төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон байна. Сум хөгжүүлэх сангаас 3 иргэнд 75.0 сая төгрөгийн зээл олгож, шинээр 6 ажлын байр бий болгосон байна. **Хүрсэн түвшин:** Зээлийн дэмжлэг авсан зээлдэгчийн тоо -153 Санхүүжилтийн дүн – 14.1 тэрбум төгрөг **Хэрэгжилт 90 хувь**
3.1.4. Төрийн худалдан авах ажиллагаагаар дамжуулан эх оронч худалдан авалтыг дэмжиж, тендер шалгаруулалтын үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулна.						
47	Орон нутгийн хэмжээнд хэрэгжиж байгаа бүтээн байгуулалтын ажлуудын бараа материалыг дотоодоос худалдан авах боломж нөхцөлийг бүрдүүлж, гүйцэтгэлд хяналт тавьж ажиллана.		Барилга угсралтын ажлын тендер шалгаруулалтад 100 хувь дотоодын давуу эрх олгох талаар тусгасан байна.			2021 онд 6811.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 58 төсөл арга хэмжээний тендер шалгаруулалтыг зарласан бөгөөд тендерийн баримт бичигт дотоодын давуу эрх олгох нөхцөлийг 100 хувь тусгасан. Үүнээс 6 компани 109.8 сая төгрөгийн бараа материалын, 7 компани 43 ажиллах хүчний дотоодын давуу эрх тус тус тооцуулж тендерт шалгарсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Дотоодын давуу эрх олгох талаар тусгасан худалдан авалтын эзлэх хувь – 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
48	Тендер шалгаруулалтыг 100 хувь цахим хэлбэрээр зохион байгуулна.		Цахимаар зарласан тендер шалгаруулалтын хувь-100	2019	Цахим тендер шалгаруулалтын хувь-87	2021 онд аймгийн Төсвийн ерөнхийлөн захирагч 6811.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 62 бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авахаар төлөвлөснөөс 11 сарын байдлаар 6,588,2 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 58 бараа, ажил, үйлчилгээний тендер шалгаруулалтыг 100 хувь цахим хэлбэрээр зохион байгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Тендер шалгаруулалтыг 100 хувь цахимаар зохион байгуулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
Уул уурхай, хүнд үйлдвэр						
3.2. Ил тод хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн үйлдвэрийг хөгжүүлэх						
3.2.1. Хүнд үйлдвэрийн бүс байгуулж, боловсруулах үйлдвэр байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ.						
49	Хүнд үйлдвэрийн бүс байгуулж, боловсруулах		Үйлдвэрийн бүсэд хэсэгчилсэн ерөнхий	2019	Боловсруулах	Чойр хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд тодотгол шинэчлэл судалгааны ажил хийхээр аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/07 дугаар

	үйлдвэр байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ.		төлөвлөгөө боловсруулах ажлыг эхлүүлнэ.		үйлдвэрийн тоо-4	захирамжаар ажлын хэсэг байгуулагдаж, 3 удаа хуралдан Чойр хотын тэг гортигийн хил заагийг тэлэх, хэсэгчилсэн болон дахин төлөвлөлт хийх байршлыг тодорхойлох, орон сууц, үйлчилгээний газруудын цаашдын төлөвлөлтийг тодорхойлох асуудлуудыг хэлэлцэн судалгааг гаргаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Судалгааны ажил хийгдсэн. **Хэрэгжилт 70 хувь**
3.2.2. Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжийн нийгмийн хариуцлагыг дээшлүүлж, хууль зөрчсөн аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.						
50	Орон нутагт уул уурхайн үйл ажиллагаа явуулж байгаа хууль зөрчсөн аж ахуйн нэгжийн тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгуулах арга хэмжээг авна.		Хяналт шалгалтын тоо -1 Хуулийн хэрэгжилтийг хангуулна.	2019	Тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгуулахаар хүргүүлсэн саналын тоо-2	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/21 дүгээр захирамжаар аймгийн нутаг дэвсгэрт төмөр замыг түшиглэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, иргэдэд хяналт шалгалт хийх, цаашид авах арга хэмжээний санал боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдсан. Тус ажлын хэсэг 2021 оны 03 дугаар 22-ны өдөр, 2021 оны 06 дугаар сарын 18-ны өдрүүдэд ачилт буулгалтын үйл ажиллагаа явуулж буй 18 аж ахуйн нэгжид хяналт шалгалт хийсэн. Шалгалтаар аж ахуй нэгжүүдэд “Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль”, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль”-уудыг зөрчсөн зөрчил илэрсэн тул аймгийн Засаг даргын 2021 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/177 дугаар захирамжаар үйл ажиллагааг нь түр зогсоож, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээгүй, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгүй ажилласан 8 аж ахуй нэгж, 1 иргэнийг зөрчлийн тухай хуулийн дагуу торгох шийтгэл оногдуулсан. Зөрчлөө арилгасан аж ахуй нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагааг нийгмийн хариуцлагын гэрээний үндсэн дээр явуулж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хяналт шалгалтын тоо-2 **Хэрэгжилт 100 хувь**
51	Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААНБ-уудтай нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулж ажиллана.		Нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгжийн тоо-50-аас доошгүй	2019	Нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгжийн тоо-1	Сүмбэр сумын 1 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт уул уурхайн бүтээгдэхүүн тээвэрлэж, экспортод гаргаж байгаа 42 аж ахуй нэгж байгууллагатай нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулаад байна. Коронавируст (Ковид-19) халдварт цар тахлын үед худалдаа, үйлчилгээний байгууллагуудын үйл ажиллагааг явуулж эхэлсэнтэй холбогдуулан, халдвар хамгааллын дэглэмийг сахиулах, мөрдүүлэх зорилгоор аймгийн хэмжээнд төрийн 96 байгууллага, хувийн хэвшлийн 81, нийт 177 байгууллагатай нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсан байгууллагын тоо-219 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.2.3. Хөрөнгө оруулалт, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын таатай орчныг бүрдүүлэн, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлж, эрх ашгийг хамгаалан дэмжинэ.						
52	Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.		Өвсний үндэс буцалтгүй тусламжийн хөтөлбөрт хүргүүлэх төслийн тоо-2	2019	Өвсний үндэс буцалтгүй тусламжий	Япон улсын Засгийн газрын “Өвсний үндэс буцалтгүй тусламжийн хөтөлбөр”-т “Аймгийн төвийн бохир усны шугам” болон “Халдвартын эмнэлгийн барилгын их засвар”-ын ажлын төслүүдийг бичиж хүргүүлсэн. **Хүрсэн түвшин:**

					н хөрөнгөөр Сүмбэр сумын 1-р цэцэрлэгийн их засварын ажил хийгдсэн.	Өвсний үндэс хөтөлбөрт хүргүүлсэн төслийн тоо: 2 **Хэрэгжилт 100 хувь**
53	Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хөрөнгө оруулалт, бүтээн байгуулалт хийхийг бодлогоор дэмжинэ.		Концессийн зүйлийн жагсаалт батлуулна. Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлэх бүтээн байгуулалтын ажлын тоо 1			Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд аймгийн төвд Авто тээврийн төв байгуулахаар төлөвлөж, концессийн зүйлийн жагсаалтыг боловсруулан, Зам, тээврийн хөгжлийн яамнаас дэмжсэн саналыг авсан. Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлаар концессийн зүйлийн жагсаалтыг батлуулж, сонгон шалгаруулалт зарлахаар бэлтгэж байна. **Хүрсэн түвшин:** Концессийн зүйлийн жагсаалыг боловсруулан хянуулж, концессийн шалгаруулалтыг зарлуулахаар бэлтгэл ажлыг хангаж байна. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлэх бүтээн байгуулалтын ажлын тоо - 0 **Хэрэгжилт 30 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**80 хувь**
Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр						
3.3. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг хөгжүүлж, гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодоос хангах хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох болон экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.						
3.3.1. Мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалтыг сайжруулж, гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангах хувь хэмжээг нэмэгдүүлэн, атрын IY аяны хэрэгжилтийг оновчтой зохион байгуулна.						
54	Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалтыг сайжруулж, хүнсний гол түүхий эд, бүтээгдэхүүн мах, сүүний хангамжийг нэмэгдүүлнэ.		Саалинд хамруулах хээлтэгч 3-5 хувиар нэмэгдсэн байна Аймгийн жишсэн дундаж хүн амын хэрэгцээний боловсруулсан махны хэмжээ - 4 хувь, сүүний хангамж 3 хувь Гахай, тахианы махны хэмжээ 0.5 хувиар өссөн байна.	2019	Саалинд хамруулах хээлтэгчийн хувь -62, Бэлтгэсэн сүү 1995 тн, Үүнээс: савласан сүү 30 тн, бэлтгэсэн мах 2700 тн, боловсруулсан мах 38 тн, махны дотоод	Аймгийн хэмжээнд 2021 онд нийт 39531 хээлтэгчийг саалинд хамруулсан нь өмнөх оноос 6.5 хувиар нэмэгдсэн байна. Саалийн хяналтын хэмжилтэд 3 сумын 450 малчин өрхийг хамруулсан бөгөөд үүний үр дүнд нийт 57527 төллөсөн эм ямааны 65 хувь, 2672 үнээний 80 хувийг саалинд хамруулж, ямааны сүү 897 тн, үнээний сүү 1385 тн үйлдвэрлэсэн байна. 2021 онд 40 тн сүү, 45 тн маханд анхан шатны боловсруулалт хийж савлан зах зээлд нийлүүлсэн нь аймгийн нийт хэрэгцээний боловсруулсан сүүний 5.2 хувь, боловсруулсан махны 7.4 хувийг тус тус хангасан байна. Гахайн өрхийн 13 аж ахуйд 189 гахай үржүүлж, 3 тн гахайн мах бэлтгэн зах зээлд нийлүүлсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 0.6 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. **Хүрсэн түвшин:** Саалинд хамрагдсан хээлтэгч 6.5 хувиар нэмэгдсэн. Аймгийн жишсэн дундаж хүн амын хэрэгцээний боловсруулсан махны хэмжээ – 7.4 хувь, сүүний хангамж 5.2 хувь Гахай, тахианы махны хэмжээ 0.6 хувиар өссөн байна.

					хэрэгцээнд гахай, тахианы мах 2 хувь	**Хэрэгжилт 100 хувь**
55	Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалтыг сайжруулж, хүнсний гол нэрийн бүтээгдэхүүн төмс, хүнсний ногооны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.		Эргэлтийн талбайн хэмжээ-78 га, Талбайн ашиглалтын хувь-45, Услалтын системийн ашиглалтын хувь-50, Төмс, хүнсний ногооны хангамжийн хувь-20, Зоорь, агуулахаас нийлүүлэх төмс, хүнсний ногоо- 50 тн	2019	Эргэлтийн талбайн хэмжээ-78 га, Талбайн ашиглалтын хувь-42, Услалтын системийн ашиглалтын хувь-45, Төмс, хүнсний ногооны хангамжийн хувь-17, Зоорь, агуулахаас нийлүүлэх төмс, хүнсний ногоо-48.5 тн	Энэ онд эргэлтийн талбай 79 га-д хүрч, талбайн ашиглалт 80.7 хувь байна. Шинээр тариалан эрхлэх сонирхолтой 3 иргэнийг арга зүйгээр ханган Шивээгийн булгийн услалтын системд 3.6 га талбай олгож, усалгааны асуудлыг шийдвэрлэсэн. Шивээгийн булгийн услалтын системд 1 аж ахуй нэгж, 6 иргэн, 2.6 га-д төмс, 2.4 га-д хүнсний ногоо тариалж, 44.3 тн ургац хураан авсан. Услалтын системийн ашиглалт 66 хувьтай байна. Газар тариалан эрхлэгчдэд 2 цэгээс 27.8 га талбайн хөрс боловсруулалтын ажилд техникийн үйлчилгээ үзүүлсэн. 2021 оны ургац хураалтын эцсийн мэдээгээр 26.1 га талбайгаас 232.08 тн төмс, 25.84 га-с 218.3 тн хүнсний ногоо 11.4 га-с 35.2 тн тэжээлийн ургамал хураан авсан нь аймгийн нийт хэрэгцээний төмс, хүнсний ногооны 27.2 хувийг хангасан үзүүлэлттэй байна. Бэлчээр хамгаалах аяны хүрээнд 7 дугаар сарын 1-ээс хойш 10 малчин өрх, 2 иргэн нийт 1.5 га газарт тэжээлийн таримал тариалж, 4.8 тн ургац хураасан. 2021 онд Сүмбэр сумын 1 иргэн, 1 ААНэгж, Шивээговь сумын 1 иргэн 230 тн-ын багтаамж бүхий 3 зооринд 75 тн төмс, хүнсний ногоо хадгалсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Эргэлтийн талбайн хэмжээ-79 га Талбайн ашиглалтын хувь-80.7 Услалтын системийн ашиглалтын хувь-66 Төмс, хүнсний ногооны хангамжийн хувь-27.2 Зоорь, агуулахаас нийлүүлэх төмс, хүнсний ногоо- 75 тн **Хэрэгжилт 100 хувь**
56	Өвөл, зуны хүлэмжийн аж ахуйг дэмжиж, дотоод үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.		Хүлэмжийн too, талбайг 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.	2019	Өвлийн хүлэмж байхгүй Зуны хүлэмжийн тоо- 55	Жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас “Өвлийн хүлэмж барих төслөөр хөнгөлөлттэй зээлд хамрагдсан Сүмбэр сумын “Чойр нарлаг хүлэмж” хоршоо өвлийн хүлэмжийн барилгын ажлыг эхлүүлж, 30 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Мөн ХААДСангаас 6*20 м хэмжээтэй хүлэмжийн 4 ш нийлэг хальс, 4*8м хэмжээтэй 5 ш хүлэмжийг байгалийн аюулт үзэгдэлд өртсөн Шивээговь сумын 3 иргэн, Хүлэмжийн аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй Сүмбэр сумын 3 хоршоо, 1 иргэнд өгснөөр хүлэмжийн тоо 5-аар, талбайн хэмжээ 640 $м^2$-аар нэмэгдсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Хүлэмжийн тоо 5 хувиар, талбайн хэмжээ 17 хувиар нэмэгдсэн

						Хэрэгжилт 75 хувь
57	Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн техникийн шинэчлэлийг эрчимжүүлж, механикжуулалтын түвшинг нэмэгдүүлнэ.	25.0	Төмс үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 47 хувь, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 33 хувьд хүргэнэ.	2019	Төмс үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 45 хувь, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 31 хувь байна.	Шинэ хөдөө төслийн хүрээнд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 15.0 сая төгрөгийн өртөг бүхий бага оврын трактор 1, төмс суулгагч, төмс ухагчийг услалтын систем ашиглагч 1 тариаланчид олгож, 2021 оны хаврын тариалалт, ургац хураалтын ажилд ашигласан. Газар тариалан эрхлэгчдэд 2 цэгээс 27.8 га талбайн хөрс боловсруулалтын ажилд нь техникийн үйлчилгээ үзүүлсэн. Төмсний механикжуулалтын түвшин 71.4 хувь, хүнсний ногооны механикжуулалтын түвшин 75 хувь байна. **Хүрсэн түвшин:** Төмс үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 71.4 хувь, хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийн механикжуулалтын түвшинг 75 хувьд хүргэнэ. **Хэрэгжилт 100 хувь**
58	Дотоодын үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний нэр, төрөл, хэмжээг нэмэгдүүлэн, хангалтыг сайжруулна.		Аймгийн хүн амын гол 9 төрлийн хүнсний хэрэгцээний хангалтын дундаж -33 хувь Зохион байгуулах нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-2	2019	Аймгийн хүн амын хүнсний хангамжийг гол нэрийн 9 төрлийн бүтээгдэхүүнээр тооцоход 2019 онд дунджаар 31 хувьтай байна.	Хүн амын хүнсний хэрэгцээг, хангамжийн түвшинг тодорхойлох, Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2015 оны А/12 дугаар тушаалаар баталсан “Хүнсний аюулгүй байдлын статистикийн үзүүлэлтийг тооцох сургалтыг Сумдын хөдөө аж ахуйн тасгийн хүнсний асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүдийг хамруулан 2 удаа цахимаар зохион байгуулсан. Жилийн эцсийн байдлаар хүн амын хүнсний хэрэгцээнд зориулж уламжлалт аргаар бэлтгэсэн сүү 2094.7 тн, 232.08 тн төмс, 218.3 тн хүнсний ногоо, 45 тн боловсруулсан мах, 40 тн боловсруулсан сүү, 15075 ширхэг өндөг үйлдвэрлэсэн нь аймгийн нийт хэрэгцээний төмсний 38 хувь, хүнсний ногооны 16.4 хувь, боловсруулсан махны 7.4 хувь, боловсруулсан сүүний 5.2 хувь, өндөгний 0.9 хувийг дотоодын үйлдвэрлэлээр хангасан байна. Аймгийн хүн амын гол 9 төрлийн хүнсний хэрэгцээний хангалтын дундаж 38.2 хувь байна. **Хүрсэн түвшин:** Аймгийн хүн амын гол 9 төрлийн хүнсний хэрэгцээний хангалтын дундаж -38.2 хувь Зохион байгуулсан нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-2 **Хэрэгжилт 100 хувь**
59	Төрөөс баримтлах бодлого, атрын IY аяны хэрэгжилтийг орон нутгийн онцлогт тохируулан оновчтой хэрэгжүүлнэ.		Атрын IY аяны төлөвлөгөөг гарган батлуулна. Төлөвлөгөөний хэрэгжилт-90 хувь	2019	Орон нутгийн төлөвлөгөө батлагдаагүй	Атар-4” тариалангийн тогтвортой хөгжлийн аяны 2020-2025 онд хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг аймгийн Засаг даргаар батлуулан хэрэгжилтийг зохион байгуулж, 80 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. “Атар 4” аяны хүрээнд зохион байгуулсан арга хэмжээ: - Өрхийн тариалан эрхлэгчдийн тоо, үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Өрхийн тариалан эрхлэлтийг дэмжье” аяныг зарлаж, 2.7 сая төгрөгийн үнэ бүхий төмс, хүнсний 3 төрлийн ногооны үрийг худалдан авч шинээр өрхийн тариалан эрхлэх хүсэлтэй 66 иргэнд өгсөн.

						- 2021 оны ургац хураалтын эцсийн мэдээгээр 26.1 га талбайгаас 232.08 тн төмс, 25.84 га-с 218.3 тн хүнсний ногоо хураан авсан байна. Энэ нь өмнөх оноос хураасан талбайн хэмжээ төмс 8.5 га, хүнсний ногоо 26.4 га-аар, хураан авсан ургацын хэмжээ төмс 72.68 тн-р, хүнсний ногоо 27.1 тн-р тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна. - Тариалалтад ашиглах үрийн чанар, гарал үүсэл, баталгаажуулалтад хяналт тавьж, тариалалтад ашигласан нийт үрийн 65 хувийг баталгаажуулсан байна. Төмсний тариалалтад гала элит сорт, жаргалант сортыг, шар луувангийн Шантена, сармис-цагаан хальст, амтат чинжүүний Мордо, лооль, урт сонгины Алтай, бууцайн Матодор, тарвасны Астраханьский сортыг ашиглаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Атрын IY аяны төлөвлөгөөг гарган батлуулсан, төлөвлөгөөний хэрэгжилт-80 хувь **Хэрэгжилт 88.9 хувь**
3.3.2. Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг эрсдэлээс хамгаалах, бэлчээрийн менежментийг сайжруулан, тогтвортой байдлыг хангаж, "Монгол мал II" арга хэмжээний хэрэгжилтийг зохион байгуулна.						
60	Бүс нутагт тохирсон мал аж ахуйг үржүүлж, хөгжүүлнэ.		Бог хээлтүүлэгчийг-100 хувь, бодын хээлтүүлэгчийг-60 хувиас доошгүй мэргэжлийн байгууллагын хяналтад авна. Үржлийн болон цөм сүрэгт ангилагдсан мал сүргийг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлын гүйцэтгэл-60 хувиас доошгүй	2019	Бүс нутагт тохирсон мал аж ахуйг хөгжүүлэх стратеги төлөвлөгөө байхгүй.Нутгийн Монгол мал аж ахуй зохилдог.	Бүс нутагт тохирсон мал аж ахуй буюу нутгийн Монгол мал, үхэр, хонийг махны чиглэлээр, ямааг ноолуурын чиглэлээр өсгөн, үржүүлэх бодлого баримталж хэрэгжилтийг хангахад хээлтүүлэгчийг мэргэжлийн байгууллагын хяналтад авах ажлыг эрчимжүүлэн хянан баталгаажуулалтад хамруулах, ялган тэмдэглэж, бүртгэлжүүлэх технологит ажлыг хэрэгжүүлсэн. Ялгавал зохих нийт хээлтүүлэгч 2434 байгаагаас 1546 буюу 63.5 хувийг ялган төвлөрүүлэв. Ялган суурилсан хээлтүүлэгчийн 44.8 хувь буюу 693 толгойг Мал үржүүлэг, технологийн үйлчилгээний 3 нэгжийн хяналтад, 547 бог хээлтүүлэгчийг гэрээт малчин 6 өрхөд ялган мэргэжилтний хяналтад авсан. Оны эхний байдлаар нийт 202 байснаас 15 бух буюу 7.4 хувийг ангилалтад хамруулсан. Бүгд үржилд тэнцсэн. Мал бүртгэлжүүлэлтийн аяны хүрээнд нийт 8795 толгой малыг /бог-8415, бод-380/ бүртгэлжүүлэв. Үүнээс энэ онд шинээр 4061 бог /хонь-2646, ямаа-1415/ ээмэглэж бүртгэлжүүлсэн. **Хүрсэн түвшин:** Бог хээлтүүлэгчийн-63.5 хувь, бодын /бухны/ 7.4 хувийг хувийг мэргэжлийн байгууллагын хяналтад авсан. Үржлийн болон цөм сүрэгт ангилагдсан мал сүргийг ялган тэмдэглэх, бүртгэлжүүлэх ажлын гүйцэтгэл-100 хувь **Хэрэгжилт 78 хувь**
61	Монгол мал II хөтөлбөрийн арга хэмжээний хэрэгжилтийг оновчтой зохион байгуулна.	5.5	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлуулна.	2019	Монгол мал хөтөлбөрийн хэрэгжилт-	Улсын хэмжээнд Монгол мал II үндэсний хөтөлбөр батлагдаагүй. Гэхдээ орон нутгийн хэмжээнд "Эрүүл хүнс- Эрүүл монгол", "Бичил, жижиг дунд үйлдвэрлэл, хоршоо, ахуйн үйлчилгээг хөгжүүлэх" арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхээр АОНХС-д 20.0 сая төгрөгийг төлөвлөн хэрэгжүүллээ. Төлөвлөгөөний хүрээнд Орон нутаг малын чанарыг

			Тухайн жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт-100 хувь		83 хувь	сайжруулах тоо толгойг зохистой хэмжээнд байлгах бодлогыг баримталж, Хоршоо, ахуй үйлчилгээг хөгжүүлэх, малын чанарыг сайжруулах арга хэмжээг орон нутагт хэрэгжүүлж, тус арга хэмжээний хүрээнд “Бэлчээр хамгаалах улирал” аяныг Сүмбэр сумын Засаг дарга, ХАА-н тасаг, 5 дугаар багийн 3 малчдын бүлэгтэй хамтран тусгай хамгаалалттай бүсээс гадагш 24.3 га бэлчээрийг чөлөөлөх ажилд 20 малчин өрх өвөлжөө хаваржааны бэлчээрээ чөлөөлснөөс 12 өрхөд 3 төрлийн үрийг олгосноос 10 өрх 0.5 га талбайд тариалж, 0.25 тн ургац хураан авсан. Аяны үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцож, үр дүн гаргасан 5 малчин өрхөд аймгийн Засаг дарга батламж олгосон. Малын чанарыг сайжруулах, махны ашиг шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 үнээнд махны чиглэлийн Герефорд бухны гүн хөлдөөсөн үрээр, 22 монгол хонинд махны чиглэлийн Эдельбай үүлдрийн гүн хөлдөөсөн үрээр, 42 хонинд Барга үүлдрийн хуцаас үр авч зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. Малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнд технологийн хэмжилтийг хийхэд ноолуурын дундаж гарц 0.460 кг, хонины ноосны дундаж гарц 1.5 кг, хонины махны дундаж гарц 20-37 кг байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулахад ноолуурын гарц 0.02 кг-аар, ноосны 0.3 кг буюу 25 хувиар, хонины махны дундаж гарц 4.9 кг тус тус нэмэгдсэн байна. **Хэрэгжилт 94.3 хувь**
62	Байгалийн хадлан бэлтгэж, тэжээлийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, тэжээлийн нөөц бүрдүүлнэ.	60.0	Хадлангийн 7810 га талбайн ашиглалтыг сайжруулах 2-оос доошгүй арга хэмжээг зохион байгуулна. Хадлан бэлтгэх 6 салаа, 3 иргэнийг зүүн аймгуудаас хадлан бэлтгэх гэрээ байгуулна. Тэжээлийн ургамал тариалсан талбайн хэмжээ-13 га, хураасан тэжээл-50 тн	2019	Хадлангийн нийт талбай 7810 га Хадлангийн салааны тоо-6, хадлан бэлтгэсэн иргэний тоо-3 Тэжээлийн ургамал тариалсан талбайн хэмжээ-11 га, хураасан тэжээл-46.2 тн	Аймгийн хэмжээнд байгалийн хадлан бэлтгэх боломжгүй байсан ба өвсний нөөцийг зүүн аймгаас бэлтгэв. Хадлангийн 6 салаа, 2 иргэн Хэнтий аймгийн Өлзийт, Дархан, Дорнод аймгийн Цагаан-Овоо, Булган, Баяндун сумдад хадланд гарч 1790 тн өвс бэлтгэж, 1350 тн өвсийг орон нутгийн малчин өрхүүдэд борлуулж, 200 тн-ыг нөөцөлсөн. Өвсний үнийг хөөрөгдүүлэхгүй, хомсдолд оруулахгүй байх зорилгоор хадланчид, өвс, тэжээлийн арилжаа хийдэг 3 цэгийн эзэдтэй бодлогын гэрээ байгуулсан. Аймгийн дүнгээр 11.4 га талбайд тэжээлийн ургамал тариалж, 35.2 тн тэжээл хурааж авсан. Мөн “Бэлчээр хамгаалах” аяны хүрээнд 10 малчин өрх, 2 иргэн 7 дугаар сарын 1-ээс хойш 1.5 га талбайд тэжээлийн таримал тариалж, 4.8 тн ургац хураан авчээ. **Хүрсэн түвшин:** Хадлангийн талбайн ашиглалтыг сайжруулахаар зохион байгуулсан арга хэмжээ -1 Хадлан бэлтгэсэн салааны тоо-6, иргэний тоо-2 Тэжээлийн ургамал тариалсан талбайн хэмжээ-12.9 га, хураасан тэжээл-40 тн **Хэрэгжилт 71.7 хувь**
63	Бэлчээрийг зохистой ашиглах менежментийг		Малчдын албан бус бүлэг-12		Малчдын албан бус	2021 оны жилийн эцсийн байдлаар малчдын 12 албан бус бүлэг байна. Бэлчээрийн хортон мэрэгчдийн тандалт судалгааг 70.0 мян.га талбайг

	сайжруулан, бэлчээрийн усан хангамжийг оновчтой төлөвлөж, зохистой ашиглана.		Хөнөөлт мэрэгчдийн тархалтын судалгаа хийх талбайн хэмжээ-30.0 мян.га Судалгаанд үндэслэн бэлчээр сайжруулах арга хэмжээ зохион байгуулна. Бэлчээрийн менежментийг сайжруулах сургалтын тоо-2 Бэлчээр ашиглалтыг сайжруулахад малчдын оролцоо-20 хувь		бүлэг-10, хөнөөлт мэрэгчтэй тэмцсэн бэлчээрийн талбай-60.0 мян.га, зарцуулсан хөрөнгө-96.0 сая төгрөг, тодотгох судалгаа хийсэн бэлчээрийн талбай-210.0 мян.га, босгосон шувууны суудал-599, шувууны үүр-78, бэлчээр ашиглалтыг сайжруулахад малчдын -12 хувь нь оролцсон.	хамруулан хийхэд хортон мэрэгчидтэй тэмцэх хэмжээнд хүрээгүй гэсэн дүгнэлт гарсан. Сум бүрийг бэлчээрийн менежментийн төлөвлөгөөтэй болгох зорилгоор ХАА-н тасгийн мэргэжилтнүүд, малчдыг хамруулан бэлчээр ашиглалтыг төлөвлөх, бэлчээрийн ургамалжилтыг үнэлэх, бодит ургац, даац тодорхойлох, менежментийг сайжруулах төлөвлөгөөг боловсруулахад анхаарах асуудлыг багтаасан агуулга бүхий сургалтыг 2 удаа зохион байгуулсан. Сургалтад 6 мэргэжилтэн, 43 малчин хамрагдав. Бэлчээрийг зохистой ашиглах, менежментийг сайжруулах зорилгоор малчдын бүлгийг түшиглэн бэлчээр ашиглах төлөвлөгөө, бэлчээр ашиглалтын журам, сумын бэлчээрийн менежментийн төлөвлөгөө зэргийг боловсруулан батлуулах ажлыг Сүмбэр сумын Засаг дарга, ХАА-н тасаг, 5 дугаар багийн 3 малчдын бүлэгтэй хамтран зохион байгууллаа. “Бэлчээр хамгаалах улирал” аяны хүрээнд Тусгай хамгаалалттай бүсээс гадагш 24.3 га бэлчээрийг чөлөөлөх ажилд 20 малчин өрх өвөлжөө хаваржааны бэлчээрээ чөлөөлснөөс 12 өрхөд АОНХС-ийн 1115000 төгрөгийн үнэ бүхий 3 төрлийн үрийг олгосноос 10 өрх 0,5 га талбайд тариалж, 0.25 тн ургац хураан авсан. Аяны үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцож, үр дүн гаргасан 5 малчин өрхөд аймгийн Засаг дарга батламж олгосон. **Хүрсэн түвшин:** Малчдын албан бус бүлэг-12 /Сүмбэр-9, Баянтал-3/ Хөнөөлт мэрэгчдийн тархалтын судалгаа хийх талбайн хэмжээ- 70.0 мян.га Судлгааны үр дүнгээр хортон мэрэгчтэй тэмцэх хэмжээнд хүрээгүй байна. Зохион байгуулсан сургалтын тоо-2 Бэлчээр ашиглалтыг сайжруулахад оролцсон малчдын оролцоо-17.2 хувь /Баянтал-89, Сүмбэрээс 42 өрх оролцсон./ **Хэрэгжилт 93 хувь**
3.3.3. Малын чанар, ашиг шимийг сайжруулж, малын тоог чанарт шилжүүлж малын генийн санг хамгаалах, биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлэх, эрчимжсэн мал аж ахуйн салбарын хөгжлийг дэмжинэ.						
64	Уламжлалт мал аж ахуйд биотехнологийн ололтыг нэвтрүүлж, нэг малаас авах ашиг шимийн гарцыг нэмэгдүүлнэ.	20.0	Ноолуурын микроныг 1 хувиар багасгана. Ноосны дундаж гарцыг 1 хувиар нэмэгдүүлнэ. Хонины махны дундаж гарцыг 1.5 хувиар нэмэгдүүлнэ.		Ноолуурын дундаж гарц-0.48 кг, микрон 17.4 Ноосны дундаж гарц-1.2 кг	Мал аж ахуйг тооноос чанарт шилжүүлэх, ашиг шимийг сайжруулах зорилгоор технологит ажлыг мэргэжлийн нэгжүүдтэй хамтран зохион байгуулж байна. Хаврын технологит ажилд сумдын ХАА-н тасгийн мэргэжилтнүүдийг оролцуулан, 270 малчин өрхийн 60704 толгой ямаанд ноолуурын, 50 малчин өрхийн 1500 хонинд ноосны хяналтын хэмжилт хийсэн. Энэ нь нийт ямааны 31.5 хувь, хонины 0.7 хувийг эзэлж байна. Хэмжилтээр ямааны ноолуурын дундаж гарц Баянтал суманд 0.5 кг, Сүмбэр суманд 0.471 кг, Шивээговь суманд 0.410 кг, аймгийн дундаж дүнгээр ноолуурын дундаж гарц 0.460 кг, хонины ноосны дундаж гарц 1.5

					Хонины махны дундаж гарц-23.6 кг Зохиомол хээлтүүлэг хийсэн эм хонины тоо-598	кг байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулахад ноолуурын гарц 0.02 кг-аар нэмэгдсэн, ноосны 0.3 кг буюу 25 хувиар нэмэгдсэн байна. Ноос, ноолуурын микроны шинжилгээ хийгдээгүй. Намрын технологит ажлын хүрээнд хонины махны дундаж гарц тогтоох судалгаагаар 20-37 кг байна. Дундаж гарц 28.5 кг байгаа нь өмнөх оноос 4.9 кг буюу 20.8 хувиар нэмэгдсэн байна. Энэ онд үхэр хонины чанарыг сайжруулах, махны ашиг шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор 6 үнээнд махны чиглэлийн Герефорд бухны гүн хөлдөөсөн үрээр, 22 монгол хонинд махны чиглэлийн Эдельбай үүлдрийн гүн хөлдөөсөн үрээр, 42 хонинд Барга үүлдрийн хуцаас үр авч зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. Мөн Сүмбэр үүлдрийн 463 эм хонийг зохиомол хээлтүүлэгт хамруулж, техник үр дүн 92 хувь байна. **Хүрсэн түвшин:** Ноолуурын дундаж гарц 0.460 кг, микроны шинжилгээ хийгдээгүй. Ноосны дундаж гарц 25 хувиар нэмэгдсэн. Хонины махны дундаж гарц өмнөх оноос 4.9 кг буюу 20.8 хувиар нэмэгдсэн байна. **Хэрэгжилт 66.7 хувь**
65	Хүнсний үйлдвэрлэлд гахай, тахианы мах, өндөг нийлүүлэх аж ахуйн хөгжлийг дэмжинэ.	5.0	Гахай, тахианы аж ахуйг эрчимжсэн мал аж ахуйн бүсэд төвлөрүүлнэ. Дэмжлэг авсан гахайн өрхийн аж ахуйн тоо-1, шувууны өрхийн аж ахуйн тоо-1 Үйлдвэрлэсэн өндөгний тоо- 15000-аас багагүй, гахайн махны хэмжээ 1.5 тн-оос багагүй, тахианы махны хэмжээ 0.1 тн-оос багагүй байна.		Гахайн өрхийн аж ахуйн тоо-11 Шувууны өрхийн аж ахуйн тоо-8 Үйлдвэрлэсэн нийт өндөгний тоо- 15000 Үйлдвэрлэсэн гахайн махны хэмжээ 1.5 тн үйлдвэрлэсэн тахианы махны хэмжээ 0.1 тн	Жилийн эцсийн байдлаар аймгийн хэмжээнд гахайн өрхийн аж ахуй 14, гахай 277 Түнээс мэгж-89, шувууны өрхийн аж ахуй 6, тахиа 159. Өндөглөгч-105 байна. Түнээс Эрчимжсэн мал аж ахуйн бүсэд 4 өрхийн аж ахуйн 66 гахайг байна. Гахай, тахианы өрхийн аж ахуй эрхлэгчдэд технологийн гарын авлага бэлтгэн хүргэж, цахим сургалтыг 1 удаа зохион байгуулав. Өрхийн аж ахуйд нутгийн гахай, тахиаг голлон үржүүлдэг тул гахай, тахианы өрхийн аж ахуй эрхлэгчдэд технологийн гарын авлага бэлтгэн хүргэж, цахим сургалтыг 1 удаа зохион байгуулав. Өрхийн аж ахуйд нутгийн гахай, тахиаг голлон үржүүлдэг тул тавар бэлтгэл нь бага байдаг. Шувууны өрхийн аж ахуйгаас бэлтгэсэн өндөг 15075 ширхэг, гахайн өрхийн аж ахуйгаас бэлтгэсэн мах 3 тн байна. **Хүрсэн түвшин:** Эрчимжсэн мал аж ахуйн бүсэд гахайн аж ахуйн 30 хувь нь үйл ажиллагаа явуулж байна. Дэмжлэг авсан гахай, тахиан аж ахуй байхгүй Үйлдвэрлэсэн өндөгний тоо-15075 ширхэг, гахайн махны хэмжээ 3 тн, тахиан мах үйлдвэрлээгүй байна. **Хэрэгжилт 66.7 хувь**

66	Мал аж ахуйн гаралтай экспортод чиглэсэн бүтээгдэхүүн, түүхий эдийн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.	5.0	Нөлөөллийн арга хэмжээнд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн 60-аас доошгүй хувийг хамруулна. Үйлдвэрлэсэн арьс, ширний тоо 56175 ширхэг Угаасан ноосны хэмжээ-250 тн -оос багагүй Экспортолсон ноосны хэмжээ- 75 тн-оос багагүй Ангилсан махны хэмжээ-1.8 тн-оос багагүй Сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өмнөх онтой харьцуулахад 1.5 хувиар өссөн байна.		Үйлдвэрлэсэн арьс, ширний тоо-53500 ширхэг Үндэсний үйлдвэрт тушаасан хонь, тэмээний угаасан ноос-250 тн Экспортолсон ноосны хэмжээ-75 тн Ангилсан махны хэмжээ-1.8 тн Үйлдвэрлэсэн сүлжмэл бүтээгдэхүүний хэмжээ-6000 ширхэг	Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг боловсруулах зорилгоор “Мал төхөөрөх, арьс шир эсгэлтгүй өвчих технологи” сэдэвт цахим сургалтыг Хоршоод, мал төхөөрөх цех, түүхий эдийн агуулахын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжийн ажилчдыг хамруулан зохион байгуулсан. Тус сургалтад 28 иргэн оролцсон нь хамруулбал зохих хүмүүсийг 100 хувь хамруулсан. Мөн энэ үеэр “Мах шулах, ангилан бэлтгэх, гэмтэлгүй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх” ур чадварын уралдааныг зохион байгуулж, 5-н баг буюу 4 хоршооны 31 гишүүн оролцсон. 2021 онд малчин, мал бүхий этгээдийн 48527 ширхэг арьс, шир бэлтгэж үндэсний үйлдвэрт нийлүүлсэн. Угаасан ноос 800 тн, оёмол болон сүлжмэл бүтээгдэхүүн 5200 ширхгийг борлуулсан байна. Экспортод гаргасан ноос гаргаагүй байна. Жилийн эцсийн байдлаар 2392 тн мах бэлтгэснээс 40 тн махыг ангилан зах зээлд борлуулсан байна. Сүлжмэл бүтээгдэхүүний 1 үйлдвэр үйл ажиллагаа явуулж, 5300 ширхэг сүлжмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэсэн өмнөх оноос 11.7 хувиар буурсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Нөлөөллийн арга хэмжээнд мал аж ахуйн гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг 100 хувийг хамруулсан. Үйлдвэрлэсэн арьс, ширний тоо 48527 ширхэг Угаасан ноосны хэмжээ-800 тн Экспортолсон ноосны хэмжээ- 0 Ангилсан махны хэмжээ- 40 тн Сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл өмнөх онтой харьцуулахад 11.7 хувиар буурсан байна. **Хэрэгжилт 81.1 хувь**
3.3.4. Мал аж ахуйг байгаль, цаг уурын эрсдэлээс хамгаалан, бэлэн байдлыг хангах, сумдад өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэн, малчдыг өвс, тэжээл нөөцлөх сүлжээг бий болгоно.						
67	Мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангуулах, ган, зудын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөгөөтэй, үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	80.0	Эрсдэлийн үнэлгээ хийнэ. Мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт-88 хувь		Мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл ажлын хэрэгжилт-86.4 хувь	Зудын нөхцөл байдал үүсч болзошгүй үед хүн, мал, амьтанд чиглэсэн хариу арга хэмжээг оновчтой төлөвлөх, шийдвэр гаргах, дэмжлэг үзүүлэх, эрсдэл, эмзэг байдлыг бууруулах, эрсдэлийг үнэлэх зорилгоор зудын эрсдэлийн үнэлгээг Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал сумыг хамруулан зудын эрсдэлийн үнэлгээ Онцгой байдлын газар, Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв, Хүнс хөдөө аж ахуйн газар, Мал эмнэлгийн газар, Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газар, Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал сумын ЗДТГ-аас авсан бодит мэдээлэлд үндэслэж тооцоход дунд эрсдэлтэй үнэлэгдсэн.

						2021-2022 оны өвөлжилтийн бэлтгэл хангах ажлын хүрээнд Монгол улсын Засгийн газрын 221 дүгээр тогтоолын дагуу аймгийн өвөлжилтийн бэлтгэл хангах ажлын төлөвлөгөө, аймгийн Засаг даргын 2021 оны “Өвөлжилтийн бэлтгэл хангах тухай” А/02 дугаар албан даалгавар гаргаж, хэрэгжилтийг зохион байгууллаа. Үүний үр дүнд мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл 85.4 хувь, Засгийн газрын 221 дүгээр тогтоолын дагуу аймгийн аюулгүйн нөөц бүрдүүлэлт 100 хувь, сумдын өвс тэжээлийн аюулгүйн нөөц бүрдүүлэлт 71 хувь, малын усан хангамж 94.8 хувь, малчин өрхийн хашаа, хорооны бэлтгэл 83.3 хувь, өрхийн өвлийн бэлтгэл 88.7 хувь хангагдсан. Аймгийн хэмжээнд 682 малчин өрх 5571 тн өвс, 381 тн гар тэжээл, үйлдвэрийн тэжээл-1130 тн, ногоон тэжээл-40 тн, хужир-589 тн-ыг бэлтгэсэн. Малчин өрхийн өвс, тэжээлийн нөөц бүрдүүлэлт-74.2 хувь, малчин өрхийн өвөлжилтийн бэлтгэл хангалт 88.7 хувь. **Хүрсэн түвшин:** Зудын эрсдэлийн үнэлгээ хийгдсэн. Мал аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн бэлтгэл ажлын төлөвлөгөөний хэрэгжилт-85.4 хувь **Хэрэгжилт 98.5 хувь**
68	Байгаль цаг уурын эрсдэлийг бууруулах, чадавхаа дээшлүүлэх чиглэлээр малчдад нөлөөллийн арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулна.	30.0	Зохион байгуулсан нөлөөллийн арга хэмжээний тоо 7-оос доошгүй /сургалт 2, аян 2, хэлэлцүүлэг 1, бүлгийн сургалт, мэдээлэл 2/ Хамрагдсан малчин өрхийн тоо-500-аас доошгүй Чадавхаа сайжруулсан малчин өрхийн тоо 300-аас доошгүй		Нөлөөлли йн арга хэмжээг 2 удаа зохион байгуулса н.	Малчдад чиглэсэн нийт 8 нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 812 малчныг хамруулсан. Үүнд: Малчдад чиглэсэн сургалт-2, хэлэлцүүлэг-1, аян-2, үзүүлэх болон туршлага судлах аялал 2, богцтой мэдээлэл 1, Мэдээлэл сурталчилгааны ажил-2 /өвөлжилтийн бэлтгэл нэвтрүүлэг, шилмэл мал цахим үзэсгэлэн худалдаа/ Нөлөөллийн арга хэмжээний үр дүнд: - малчдын түвшинд өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэлт 74.2 хувь болж, өмнөх оноос /48.8%/ 25.4 хувиар өссөн. - 24.3 га бэлчээрийг чөлөөлсөн. - 10 малчин өрх тэжээлийн таримлыг бууцны хөлд тариалж, 0.25 тн ургац хураан авсан. Дээрх арга хэмжээнд нийтдээ 685 малчин өрх буюу нийт малчин өрхийн 90 хувь нь арга хэмжээнд хамрагдсан байна. Эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдийг дэмжих, дэвшилтэт арга, технологийг судлах, нэвтрүүлэх, бэлчээрийн мал аж ахуйг эрчимжүүлэх боломж, мэдлэгийг малчид, мэргэжилтнүүдэд олгох, мал аж ахуйг хөгжүүлэх бодлого, төлөвлөлтөд тусгах зорилгоор “Тайшир өргөө” ХХК-ний үхэр, хонины аж ахуй, тэжээлийн аж ахуйд сумдын Засаг дарга, холбогдох мэргэжилтэн, малчид зэрэг нийт 27 хүн очиж туршлага судалсан. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-8 Хамрагдсан малчин өрхийн тоо-812 Чадавхаа сайжруулсан малчин өрхийн тоо-131 бэлчээр хамгаалах, сайжруулах, зохистой ашиглах арга хэмжээг хэрэгжүүлсэн, тодорхой үр дүн гарсан. /Баянтал сумын малчны 3-н бүлэг-89 малчин өрх, Сүмбэр

						сумын 42 өрх/ **Хэрэгжилт 81.2 хувь**
3.3.5. Мал, амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах арга хэмжээг авч, мал амьтны гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангуулж, нийтийн эрүүл мэндийг хамгаална.						
69	Мал, амьтны халдварт, гоц халдварт, шимэгчлэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх арга хэмжээг зохион байгуулна.		Ужиг халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулах малын тоо-111.4 мян.тол Гоц халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулах малын тоо-902.2 мян.тол Зооноз өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулах малын тоо-93.4 мян.тол Шимэгчлэх өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулах малын тоо-578.9 мян.тол		Ужиг халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамрагдсан малын тоо-84.5 мян.тол Гоц халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамрагдсан малын тоо-1,141.8 мян.тол Зооноз өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамрагдсан малын тоо-124.8 мян.тол Шимэгчлэх өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд хамруулсан малын тоо-557.1	Орон нутгийн онцлогоос шалтгаалан тохиолдох эрсдэл өндөртэй 8 төрлийн ужиг халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх вакцинжуулалтад **111.4** мян.тол мал хамруулахаас **106.6** мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **96** хувь. Дархлаажуулалтыг мал, амьтны өвчлөлийн тархвар зүйн судалгааг үндэслэн технологит хугацаанд нь зааврын дагуу зохион байгуулсны үр дүнд сүүлийн 4 жилийн хугацаанд ужиг халдварт өвчнөөр тайван байдлаа хадгалж байна. Гоц халдварт 3 төрлийн өвчнөөс сэргийлэх дархлаажуулалтад **902.2** мян.тол мал, амьтан хамруулахаас **540.6** мян.тол мал, амьтан хамруулж, гүйцэтгэл **60** хувь**.** Гүйцэтгэл төлөвлөлтөндөө хүрээгүй нь гоц халдварт шүлхий, богийн мялзан, хонины цэцэг, үхрийн арьс товруутах зэрэг 4 өвчний гаралт тархалт олон аймаг, сумдад бүртгэгдэж түүнтэй тэмцэх бодлогын чанартай шийдвэрийг Мал эмнэлгийн ерөнхий газар гаргасантай холбоотой. Мал амьтнаас хүнд дамжин халдварладаг зоонозын халдварт бруцеллёзын эсрэг дархлаажуулалтад **93.4** мян.тол мал хамруулахаас **92.6** мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **99** хувь. Вакцинжуулалтын үр дүнд малын өвчлөл сүүлийн 4 жилд тогтмол буурч 0.2 хувьд хүрсэн. Малын шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээнд **578.9** мян.тол мал хамруулахаас **402.4** мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **69.5** хувь. Шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээг технологит хугацаанд нь хэрэгжүүлсний үр дүнд шимэгчтэх өвчний гаралт, тархалт шинээр бүртгэгдээгүй, уг өвчнөөр тайван, мал сүрэг эрүүл байна. **Хүрсэн түвшин:** Ужиг халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд 106.6 мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **96** хувь Гоц халдварт өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд 540.6 мян.тол мал, амьтан хамруулж, гүйцэтгэл **60** хувь Зооноз өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд 92.6 мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **99** хувь Шимэгчлэх өвчнөөс сэргийлэх арга хэмжээнд 402.4 мян.тол мал хамруулж, гүйцэтгэл **69.5** хувь **Хэрэгжилт 81.1 хувь**

					мян.тол	
70	Нийтийн хүнсний хэрэгцээнд нийлүүлэгдэж байгаа мал, амьтны гаралтай түүхий мах, сүүнд мал эмнэлэг, ариун цэврийн шинжилгээг хийнэ.		Махны сорьцын тоо-330 ширхэг, эх материалын хэмжээ-252 тн Сүү, цагаан идээний сорьцын тоо-100 ширхэг, эх материалын хэмжээ-3.6 тн		Махны сорьцын тоо-300 ширхэг, эх материалын хэмжээ-242 тн Сүү, цагаан идээний сорьцын тоо-90 ширхэг, эх материалын хэмжээ-3.5 тн	Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал сумдад нийтийн хүнсний хэрэгцээнд нийлүүлж буй махны 123.3 тн эх материалаас 167 сорьц, сүү, цагаан идээний 1.2 тн эх материалаас 48 сорьц, өндөгний 6 сорьц бэлтгэн мал эмнэлэг, ариун цэврийн шинжилгээнд хамрууллаа. Уг шинжилгээнд давхардсан тоогоор 74 иргэн, ААН-ийн нийт 221 сорьцод тус бүр 2-8 арга зүйгээр, ариун цэврийн шинжилгээ хийж, баталгаажуулав. Шинжилгээний үр дүнгээр махны 2, цагаан идээний 1 нийт 3 сорьц стандартын шаардлага хангаагүй. Шаардлага хангаагүй бүтээгдэхүүнийг устгалд оруулсан. Бусад сорьц МЭАЦ-ийн стандартын шаардлага хангасан. Мөн “Малын эмийн үлдэгдлийн хяналт” үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд антибиотикийн үлдэгдэл илрүүлэх тандалт шинжилгээнд түүхий мах худалдаалдаг зах, дэлгүүр болон нийтийн хоолны газрын 24 иргэн, ААН-ийн 41 сорьцыг хамруулав. Шинжилгээний дүнгээр хонины махны 4, ямааны махны 2, тахианы махны 1 нийт 7 сорьцод антибиотикийн үлдэгдэл илэрснийг устгалд оруулсан. **Хүрсэн түвшин:** Махны сорьцын тоо-167 ширхэг, эх материалын хэмжээ-123.3 тн Сүү, цагаан идээний сорьцын тоо-48 ширхэг, эх материалын хэмжээ-1.2 тн Өндөгний сорьц-6 ширхэг Антибиотикийн үлдэгдэл шинжлэх сорьцын тоо 41 ширхэг **Хэрэгжилт 48.3 хувь**
3.3.6 Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлтийн чанарын хяналтыг хэрэгжүүлэх.						
71	Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүсэл, эрүүл, аюулгүйн үзүүлэлтийг эрх бүхий лабораторийн дүгнэлт, баталгаажуулалтад бүрэн хамруулна.		Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох /шинжилгээг 3 төрлийн 9 үзүүлэлтээр/ нийтийн хэрэгцээнд борлуулах бүтээгдэхүүний гарал үүслийн гэрчилгээ, баталгаажуулалт 80 хувиас багагүй Зохион байгуулах нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-2-оос доошгүй Үйлдвэрлэл,	2019	Дотооддоо үйлдвэрлэсэн төмс, хүнсний ногоог 100 хувь лабораторийн шинжилгээнд хамруулсан. Бэлтгэсэн нийт махны 5 хувь, сүүний 1.9 хувийг	Дотооддоо уламжлалт аргаар бэлтгэсэн маханд үлдэгдэл тодорхойлох шинжилгээг Улсын мал эмнэлэг ариун цэврийн төв лабораторитой гэрээ байгуулан, гүйцэтгүүлэв. Зах зээлд мах бэлтгэн нийлүүлж буй мал нядалгааны 2 цэг, махны худалдааны 10 цэг, нийтийн хоолны 6 газраас 22 дээжийг бэлтгэн, тетрациклины үлдэгдлийг тодорхойлуулахад тетрациклины үлдэгдэл илрээгүй. Аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газартай хамтран хураасан ургацаа зах зээлд тогтмол борлуулдаг газар тариалангийн үйлдвэрлэл эрхлэгч 11 иргэний 31 ширхэг дээжинд 84 үзүүлэлтээр химийн болон нянгийн шинжилгээ хийхэд бүх сорьц стандартын шаардлага хангасан байна. Дотооддоо үйлдвэрлэсэн нийт сүүний 52 хувийг мал эмнэлгийн ариун цэврийн шинжилгээнд хамруулснаас 1.2 хувь нь стандартын шаардлага хангаагүй. Тус шаардлага хангаагүй бүтээгдэхүүнийг мал эмнэлгийн улсын байцаагчийн хяналтан доор устгалд оруулсан. Хүнсний үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд чиглэсэн цахим сургалт 1, талбайн хорио цээрийн үзлэг 2 үе шаттай, үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг дэмжих арга хэмжээ 2, нийт 4 нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулж давхардсан тоогоор 56 иргэнийг хамруулсан.

			үйлчилгээ эрхлэгчдийн 50-аас багагүй хувийг хяналтад хамруулна.		МЭАЦ-ийн лабораторийн шинжилгээнд хамруулсан.	**Хүрсэн түвшин:** Нийтийн хэрэгцээнд борлуулж буй мах, сүү, төмс, хүнсний ногооны 86 үзүүлэлтээр шинжилгээ хийж 100 хувь хамруулсан. Зохион байгуулсан нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-4 Хяналтад хамрагдсан үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн хувь-75 **Хэрэгжилт 100 хувь**
72	Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийн бэлтгэл, хадгалах, тээвэрлэх нөхцөлийг сайжруулах, чанарын хяналтыг хэрэгжүүлнэ.		Түүхий эд цуглуулах, мал нядлах нэгдсэн цэг байгуулах газрыг шийдвэрлэнэ. Өвс, тэжээлийн борлуулалтын сүлжээг бий болгоно.	2019	Өвс тэжээлийн борлуулалт хийх 2 цэг, иргэн 3, түүхий эдийн 12 цэг ажилладаг, нэгдсэн төв байхгүй, хадгалах, тээвэрлэх системгүй.	Түүхий эд цуглуулах, түр хадгалах цэгүүдтэй хамтран орчны болон ажиллагсдын эрүүл ахуй, эрүүл мэндийн талаар мэдээлэл өгч, мал эмнэлгийн байгууллагатай халдваргүйтгэл хийх гэрээ, Тохижилт Сүмбэр ОНӨААТҮГ-тай хог хаягдал зайлуулах, тээвэрлэх гэрээ байгуулж ажиллахыг зөвлөснөөр тогтмол үйл ажиллагаа явуулдаг 2 цэг тухайн газруудтай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан, хог хаягдал, халдваргүйжүүлэлтийн асуудлаа шийдвэрлээд байна. Баянтал сумын 2 дугаар багт буюу 16 дугаар зөрлөгт байрлах хоршоо нь өдөрт 100-150 мал нядлах хүчин чадалтай, түүхий эд цуглуулах, мах нядалгааны иж бүрэн цехийг ашиглалтад оруулсан. Өвс, тэжээлийн борлуулалтын сүлжээг бий болгох зорилгоор Дорнод аймгийн 1 хадлангийн салааг Сүмбэр суманд өвс, тэжээл борлуулдаг 1 иргэнтэй холбож, бэлтгэсэн байгалийн хадланг хүргүүлэх, борлуулалтыг тухайн борлуулалтын цэгийн эзэн хариуцахаар 1 жилийн гэрээг байгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Түүхий эд цуглуулах, мал нядлах нэгдсэн цэг байгуулах газрыг шийдвэрлээгүй. Шинээр ашиглалтад орсон мал нядалгааны цехийн тоо-1 Өвс, тэжээлийн борлуулалтын сүлжээг бий болгосон. **Хэрэгжилт 75 хувь**
73	Газар тариалангийн үйлдвэрлэлд ашиглах үр, хөрс, бүтээгдэхүүний хадгалалт, тээвэрлэлт, борлуулалтын шатанд чанарын хяналтыг хэрэгжүүлнэ.	5.0	Тариалалтад ашиглах үрийн 60-аас багагүй хувьд хяналт хийнэ. Эргэлтийн талбайн 30-аас багагүй хувьд хяналт хийнэ. Нөөцөлсөн бүтээгдэхүүний 80-аас багагүй хувьд хяналт хийнэ.			Мэргэжлийн хяналтын газартай хамтран Шивээгийн булгийн услалтын системд тариалах төмсний 13 тн, тарвасын 2800 ш, Тэвшийн услалтын системд тариалах төмс, огурцы, лууван, лооль, шар манжин, чинжүүний үрийн гарал үүслийн бичиг, баталгаажуулалтын баримтыг хянав. ХХААХҮЯ-аас олгосон болон ОНХС-аас санхүүжүүлсэн үрийн дэмжлэгийг гарал үүслийн гэрчилгээ, шинжилгээний бичигтэй үр нийлүүлэхэд хяналт тавьж ажилласан. Үр дүн нь тариалалтад ашигласан нийт үрийн 65 хувь нь баталгаажсан байна. Тариалалт хийсэн өдрөөс талбайн түүхийн дэвтэр, технологийн карт хөтлөх зөвлөмжийг нийт тариаланчдад өгсөн. Хорио цээрийн үзлэгийг 14 иргэн, 2 ААНэгжийн нийт 25 га талбайг хамруулан ургалтын үе, ургац хураалтын үед 2 удаа зохион байгуулсан. Энэ нь нийт эргэлтийн талбайн 31 хувь юм. Мэргэжлийн хяналтын газартай хамтран аймгийн хэмжээнд мах нөөцөлж буй 9 иргэн, аж ахуйн нэгжийн 134 тн махны зоорь агуулахын эрүүл ахуй

						хадгалалтын горимыг үзэж хяналт тавьж ажиллав. **Хүрсэн түвшин:** Тариалалтад ашигласан нийт үрийн 65 хувь нь баталгаажсан, нийт эргэлтийн талбайн 31 хувьд хяналт хийсэн. Аймгийн хэмжээнд нөөцөлсөн маханд 100 хувь хяналт тавьж ажиллав. **Хэрэгжилт 83.3 хувь**
3.3.7 Каракуль хонины тоо толгойг өсгөж, аймгийн брэнд болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.						
74	Сүмбэр хонины удмын санг хамгаалж, тоо толгойг өсгөн, генетик нөөцийг зохистой ашиглана.	56.0	Сүргийн эргэлтийг тогтмол хийнэ. Үржил, бүртгэлийн ажлыг технологийн дагуу зохион байгуулна. Хонины тоо толгойг өмнөх оноос 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.		Хонины тоо толгой-1293, хуцны тоо-76, сүрэг сэлбэх өсвөр хээлтэгчийн тоо-16	Сүргийн эргэлтийг сар бүр хийж байна. Нийт Сүмбэр үүлдрийн хонины тоо 1273. Бойжсон төл 377, хуц 65, өсвөр хээлтүүлэгч 11 байна. Элит 426 эм хонинд зохиомол хээлтүүлэг хийж үр дүн 92 хувьтай байна. **Хүрсэн түвшин:** Сүргийн эргэлт тогтмолжсон. Бүртгэлжүүлэлтийн хувь-98 Хонины тоо толгойг өмнөх оноос 1.5 хувиар буурсан. **Хэрэгжилт 66.7 хувь**
75	Сүмбэр үүлдрийн хурганы арьс бэлтгэн боловсруулж, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.		Бэлтгэсэн хурганы арьс 260-аас багагүй Бэлтгэсэн арьсыг 100 хувь боловсруулан, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.		263 арьс бэлтгэж, анхан шатны тордолт хийсэн.	2021 онд нийт 228 арьс бэлтгэсэн нь өмнөх онтой харьцуулахад 12.3 хувиар буурсан. 177 арьс элдсэн нийт бэлтгэсэн арьсны 77.6 хувьд анхан шатны тордолт хийсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Бэлтгэсэн хурганы арьс 228 Бэлтгэсэн арьсны 77.6 элдэж, эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлээгүй. **Хэрэгжилт 63.2 хувь**
3.3.8. Орон нутагт жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх, ажлын байр бий болгох, малын үүлдэр, угсааг сайжруулах, малын гаралтай түүхий эд үйлдвэрлэгчдийг дэмжих, “Шинэ хөдөө” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.						
76	Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих төвийн барилгыг ашиглалтад оруулж, үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.		Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 70 хувь		Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 35 хувь	Улсын төсвийн 2,200.0 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар 2019-2022 онд дамжин хэрэгжиж буй Жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжих төвийн барилгын гадна дулаан, хэрэглээний усны 5 хос шугам 100 хувь хийгдсэн. 1, 2 дугаар давхрын цутгамал төмөр бетон карказын ажил дууссан. **Хүрсэн түвшин:** Барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэл 45 хувь **Хэрэгжилт 64 хувь**
77	Хөнгөн, бичил, жижиг дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг хөнгөлөлттэй зээл болон тоног төхөөрөмжийн дэмжлэгт хамруулна.	15.0	ЖДҮХСангийн зээлд 5-аас багагүй, СХС-гийн зээлд 10-аас багагүй, тоног төхөөрөмжийн дэмжлэгт 2-оос багагүй үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчийг хамруулна.		ЖДҮХСангаас 500.0 сая төгрөгийг 7 аж ахуйн нэгжид олгосон.	Монгол улсын Засгийн газраас зарласан “Ажлын байрыг дэмжих 2 их наяд төгрөгийн зээл”-ийг орон нутагт арилжааны 3 банкаар дамжуулан олгож байна. 2021 оны 11 дүгээр сарын 13-ны өдрийн байдлаар дээрх банкнуудад 453 үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгч 38.5 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүсэлт ирүүлснээс 153 аж ахуй нэгж байгууллагад 14.1 тэрбум төгрөгийн хөнгөлөлттэй зээлийг олгосон байна. Сум хөгжүүлэх сангаас 3 иргэнд 75.0 сая төгрөгийн зээл олгож, шинээр 6 ажлын байр бий болгосон байна. Сүмбэр сумын 1 аж ахуй нэгж 17.0 сая төгрөгийн арьс шир боловсруулах, 1 иргэн бууз банш үйлдвэрлэх тоног төхөөрөмжийн дэмжлэгт хамрагдсан.

						Хүрсэн түвшин: ЖДҮХСангийн зээлд 153 иргэн хамрагдсан СХС-гийн зээлд 3 иргэн хамрагдсан Тоног төхөөрөмжийн дэмжлэгт 2 иргэн хамрагдсан. **Хэрэгжилт 76.7 хувь**
78	Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг мэргэжлийн болон технологийн мэдээллээр хангах, нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.		Аймаг, улс бүсийн үзэсгэлэн худалдаанд тус бүр 1, мэргэжлийн болон технологийн сургалтад 2-оос цөөнгүй иргэнийг хамруулна. Нөлөөллийн арга хэмжээний тоо 5-аас багагүй.		Мэргэжлийн сургалт 2, технологийн сургалт 1, үзүүлэх сургалт 1, богцтой аян, эрүүл хүнс, зохистой сонголт аян тус бүр 1 зохион байгуулсан.	Улс, бүсийн үзэсгэлэн худалдаанд оролцсон үйлдвэрлэл эрхлэгч байхгүй. Мэргэжлийн холбоодтой хамтран технологийн 2 сургалт зохион байгуулж 28 иргэнийг хамруулсан. Хүнс, хөдөө аж ахуйн салбарын үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийг мэргэжлийн болон технологийн мэдээллээр хангахаар нийт 13 удаа нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулав. Дээрх арга хэмжээнд давхардсан тоогоор 2583 хүн хамрагдав. **Хүрсэн түвшин:** Улс, бүсийн үзэсгэлэн худалдаанд оролцсон үйлдвэрлэл эрхлэгч байхгүй, мэргэжлийн болон технологийн сургалтад 28 иргэн хамрагдсан. Нөлөөллийн арга хэмжээний тоо-13 **Хэрэгжилт 75 хувь**
79	Шинэ хөдөө төслийг хэрэгжүүлнэ.	200.0	Төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилт 100 хувь			Шинэ хөдөө төслийн 200.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр хадлангийн иж бүрдэл-1, 6*20 м хэмжээтэй 12 ширхэг хүлэмж, 4*8 м хэмжээтэй 15 ширхэг хүлэмж, нарийн ногооны үрлэгч-1 ширхгийг худалдан авсан. **Хүрсэн түвшин:** Ажлын гүйцэтгэл 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.3.9. Эрүүл хүнс-Эрүүл монгол хүн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
80	Эрүүл хүнс-Эрүүл монгол хүн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	14.5	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100 хувь			Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/49 дугаар захирамжаар “Эрүүл хүнс-Эрүүл монгол хүн арга хэмжээний төлөвлөгөө”-г батлуулан, 88.7 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. Зохион байгуулсан ажлын үр дүнгээс дурдвал: • Өрхийн тариалан эрхлэгчдийн тоо, үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Өрхийн тариалан эрхлэлтийг дэмжье” аяныг зарлаж, аймгийн ОНХС-ийн хөрөнгөөр 2.7 сая төгрөгийн үнэ бүхий төмс, хүнсний 3 төрлийн ногооны үрийг шинээр өрхийн тариалан эрхлэх хүсэлтэй 66 иргэнд өгснөөр 7 тн төмс, 2 тн хүнсний ногоо хураан авсан. • 2021 оны ургац хураалтын эцсийн мэдээгээр 26.1 га талбайгаас 232.08 тн төмс, 25.84 га-с 218.3 тн хүнсний ногоо 11.4 га-с 35.2 тн тэжээлийн ургамал хураан авсан байна. Энэ нь өмнөх оноос хураасан талбайн хэмжээ төмс 8.5 га, хүнсний ногоо 26.4 га-аар, хураан авсан ургацын хэмжээ төмс 72.68 тн-р, хүнсний ногоо 27.1 тн-р тус тус нэмэгдсэн үзүүлэлттэй байна.

						• Дотооддоо уламжлалт аргаар бэлтгэсэн маханд үлдэгдэл тодорхойлох шинжилгээг Улсын мал эмнэлэг ариун цэврийн төв лабораторитой гэрээ байгуулан, зах зээлд мах бэлтгэн нийлүүлж буй мал нядалгааны 2 цэг, махны худалдааны 10 цэг, нийтийн хоолны 6 газраас 22 дээжинд тетрациклины үлдэгдлийг тодорхойлуулахад тетрациклины үлдэгдэл илрээгүй. • Ундны усны эрүүл аюулгүй байдлыг хадгалах зорилгоор усны савны зохистой хэрэглээ, усны савны сонголтын талаар брошур, мэдээлэл бэлтгэн, зөөврийн ус хэрэглэгчдэд түгээж, 3 постер байршуулж, цахим хуудсаар зохистой сонголтын талаар мэдээлэл хүргэж байна. Нийт мэдээлэл авсан иргэдийн тоо 434, хандалтын тоо 1370. **Хүрсэн түвшин:** Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт 88.7 хувь **Хэрэгжилт 88.7 хувь**
3.3.10 Бичил, жижиг дунд үйлдвэр, хоршоог дэмжих арга хэмжээг хэрэгжүүлж, бизнес эрхлэгчдийг чадавхжуулан, инноваци, дэвшилтэт технологи, тоног төхөөрөмжийг нэвтрүүлнэ.						
81	Хоршоог хөгжүүлэх нийгмийн хэмжээний хөтөлбөр, Ахуй үйлчилгээг хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөрүүдийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.	18.5	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100 хувь			Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/49 дугаар захирамжаар “Бичил, жижиг дунд үйлдвэрлэл, хоршоо, ахуйн үйлчилгээг хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө”-г батлуулан, 100 хувь хэрэгжүүлсэн. Зохион байгуулсан ажлын үр дүнгээс дурдвал: - Орон нутгийн Бизнес эрхлэгчдийн зөвлөгөөнийг зохион байгуулж, орон нутгийн 118 бизнес эрхлэгчийг оролцуулсан. - “Бэлчээр хамгаалах улирал” аяныг Сүмбэр сумын Засаг дарга, ХАА-н тасаг, 5 дугаар багийн 3 малчдын бүлэгтэй хамтран тусгай хамгаалалттай бүсээс гадагш 24.3 га бэлчээрийг чөлөөлөх ажилд 20 малчин өрх өвөлжөө хаваржааны бэлчээрээ чөлөөлснөөс 12 өрхөд 3 төрлийн үрийг олгож, 10 өрх 0.5 га талбайд тариалан, 0.25 тн ургац хураан авсан. Аяны үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцож, үр дүн гаргасан 5 малчин өрхөд аймгийн Засаг дарга батламж олгосон. - Хоршоод, мал төхөөрөх цех, түүхий эдийн агуулахад ажиллаж буй ажилчдыг чадавхжуулах, мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийг боловсруулах зорилгоор “Мал төхөөрөх, арьс шир эсгэлтгүй өвчих технологи” сургалтыг 5 дугаар сард зохион байгуулсан. Сургалтад 28 иргэн хамрагдсан. - “Мах шулах, ангилан бэлтгэх, гэмтэлгүй бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх” ур чадварын уралдааныг Баянтал сумын Оорцог элгэн хоршооны мах боловсруулах цехэд зохион байгууллаа. Тус уралдаанд орон нутагт мах махан бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 4 хоршооны 31 гишүүн хамрагдаж, уралдаанд 5 баг оролцлоо. Уралдааныг 2 шаттай явуулж өмнө танхимаар үзсэн хичээлээ бататган мал төхөөрөх махыг шулах ангилахад баримталдаг нийтлэг технологи, шаардлагыг даган ажилласан. - Төв аймгийн Сэргэлэн болон Баянчандмань суманд үйл ажиллагаа явуулдаг “ТЭНГЭР АГРО” ХХК-ийн өвлийн хүлэмж, сүү цагаан

						идээний хоршооны үйл ажиллагаатай танилцаж, шинэ ургацын өргөст хэмх бусад хэрэгцээт хүнсний ногоо жимс намрын тариалалт ургац хураалт, нийлүүлэлтийн талаар туршлага судаллаа. Тус арга хэмжээнд Орон нутгийн газар тариалан эрхлэгч 3 хоршооны 12 иргэн хариуцсан 2 мэргэжилтэн оролцлоо. **Хүрсэн үр дүн:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь -100 **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**82.8 хувь**
Аялал жуулчлал						
3.4. Орон нутгийн онцлог, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.						
3.4.1. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
82	Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	10.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100 Дотоодын жуулчдын тоо 2 хувиар нэмэгдсэн байна. Гадаад жуулчдын тоо -0		Хэрэгжилт ийн хувь 93.4 Гадаад жуулчдын тоо -213 Дотоод жуулчдын тоо-7474 Зарцуулаг дсан төсөв-26.5 сая.төг	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/49 дугаар захирамжийн 16-р хавсралтаар “Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх 2021 оны арга хэмжээний төлөвлөгөө” батлуулан, 81.8 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. Төлөвлөгөөний дагуу дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгээд байна. 1. Олон улсын стандартыг хангасан түр буудаллах цэг байгуулах газрыг улсын тусгай хэрэгцээнд авахуулахаар Баянтал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд холбогдох материалыг хүргүүлсний дагуу 2021 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн 07 дугаар тогтоолоор батлагдсан. 2. Аймгийн хэмжээнд отоглох цэгийн тэмдэгжүүлэлтийн самбар байрлуулах ажлыг 1.6 сая төгрөгөөр “Сүлжээт зам” ХХК, Жавхлант Арвижих ХХК-уудаар гүйцэтгүүлж, хүлээн авсан. 3. Аялал жуулчлалын www.tourism.govisumber.gov.mn цахим хуудсанд аялал жуулчлалтай холбоотой 6 мэдээ, мэдээлэл байршуулсан. 4. What 3 words буюу 3 үгт хаягжилтын 3 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж, аялал жуулчлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй 12 байгууллагын 124 хүнийг хамруулсан. Ковид-19 цар тахлын нөхцөл байдлаас шалтгаалан гадаадын жуулчдын тоо бүртгэгдээгүй бөгөөд дотоодын жуулчдын тоо нэмэгдэж, 14850 болсон нь өмнөх онтой харьцуулахад 2 дахин нэмэгдсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь – 81.8 Дотоодын жуулчдын тоо-14850, өмнөх онтой харьцуулахад 2 дахин нэмэгдсэн байна. Гадаадын жуулчдын тоо-0 **Хэрэгжилт 81.8 хувь**
3.4.2. Орон нутгийн онцлог, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн түүхэн өв соёл, шашин, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, аяллын бүтээгдэхүүнийг сурталчилна.						
83	Орон нутгийн онцлог, нутгийн иргэдэд түшиглэн түүхэн өв соёл, шашин, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлж,		Орон нутгийн онцлогт түшиглэсэн тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын маршрут тогтоосон байна.		Бүтээгдэхү үн, үйлчилгээ аяллын төрөл 1	Орон нутгийн онцлогт тохирсон тусгай сонирхлын, шашин түүхийн болон зэрлэг амьтан ажиглах 2 маршрутыг боловсруулж, “Боржигин голомт” жуулчны баазад ирсэн амрагч, аялагчдад санал болгож, 3 удаагийн аялалд 42 хүнийг хамруулсан.

	аяллын бүтээгдэхүүнийг сурталчилна.		Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний тоо- 2 Тусгай сонирхлын түүхэн өв соёл, шашны аялал 1 удаа зохион байгуулсан байна. Тусгай сонирхлын аялалд оролцогчдын тоо 40-өөс доошгүй хүн хамрагдсан байна.			Аймгийн Засаг даргын 2021 оны “Түр журам батлах тухай” А/186 дугаар захирамжаар иргэн, малчин өрх, нөхөрлөл, хоршоодын улирлын чанартай амралтын гэр ажиллуулах журам батлуулж, нутгийн иргэдийг аялал жуулчлалд татан оролцуулах, эдийн засгийн нэмэлт орлоготой болгох боломжийг бүрдүүлсэн. Ковид-19 цар тахлын нөхцөл байдлаас шалтгаалан аялал жуулчлалын салбар зогсонги байдалтай байгаа бөгөөд бүтээгдэхүүн үйлчилгээ үзүүлэх, аялал зохион байгуулагдах боломжгүй байна. **Хүрсэн түвшин:** Орон нутгийн онцлогт түшиглэсэн тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын маршрутын тоо-2 Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүний тоо- 1 Зохион байгуулсан тусгай сонирхлын аяллын тоо-2 Тусгай сонирхлын аялалд оролцогчдын тоо 42 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.4.3. Жуулчны бааз байгуулах санал санаачилгыг дэмжиж, дэд бүтцийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.						
84	Жуулчны бааз байгуулах санал санаачилгыг дэмжиж, дэд бүтцийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.		2 жил үйл ажиллагаа явуулаагүй аялал жуулчлалын зориулалттай газрыг хүчингүй болгоно. Жуулчны баазын чанар, стандартыг хангуулах ажлыг зохион байгуулсан байна. Үйл ажиллагаа явуулж буй жуулчны баазын тоо-1 Жуулчны баазын дэд бүтцийг бий болгох чиглэлээр зээлийн дэмжлэг үзүүлнэ.		Жуулчны баазын тоо 1 Хүлээн авсан дотоод жуулчны тоо-3058, гадаад жуулчны тоо- 22	Аймгийн хэмжээнд аялал жуулчлалын чиглэлээр газар авсан 24 иргэн, аж ахуйн нэгж байгаа бөгөөд Сүмбэр суманд 14, Шивээговь суманд 10 газар эзэмшигч байна. Эдгээрээс Сүмбэр суманд 1 аж ахуйн нэгж цар тахлын нөхцөл байдлаас шалтгаалан огт үйл ажиллагаа явуулаагүй, Шивээговь суманд 4 иргэн газрын төлбөрийн үлдэгдэлтэй байна. Аймгийн хэмжээнд хүчингүй болгож, цуцлах газар эзэмших эрхийн гэрчилгээ байхгүй байна. Аялал жуулчлалын үйлчилгээний зочид буудал, жуулчны бааз, дэн буудлуудын стандартыг хангуулах ажлын хэсэг аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/211 дугаар захирамжаар байгуулагдаж, хяналт шалгалтыг 1 жуулчны бааз, 6 дэн буудалд хийж, зөвлөмж чиглэл хүргүүлсэн. Аймгийн хэмжээнд “Боржигин голомт” жуулчны бааз үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд ЖДҮХС-аас 58.0 сая төгрөгийн ресторан барих зээлийн дэмжлэгт хамрагдаж, амралтын 5 гэр, задгай тайз зэрэг бүтээн байгуулалт хийсэн. **Хүрсэн түвшин:** Хүчингүй болгох газар байхгүй байна. Жуулчны баазын чанар, стандартыг хангуулах ажлыг зохион байгуулсан. Үйл ажиллагаа явуулж байгаа жуулчны баазын тоо – 1 Зээлийн дэмжлэг үзүүлсэн байдал - 1 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.4.4. Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарыг сайжруулан, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.						
85	Аялал жуулчлалын салбарын хүний нөөцийг чадавхжуулж, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанарыг		Стандарт хангуулах хяналт, шалгалтыг 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулсан		Сургалтын тоо 1 Сургалтад хамрагдса	Ковид-19 цар тахлын нөхцөл байдлаас шалтгаалан аялал жуулчлалын салбарын үйлчилгээний байгууллагууд үйл ажиллагаагаа тогтмол явуулаагүй тул хяналт шалгалт хийгдээгүй. Аялал жуулчлалын үйлчилгээний зочид буудал, жуулчны бааз, дэн

	сайжруулан, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.		байна. Сургалтад хамрагдах байгууллагын тоо -3-аас доошгүй Сургалтад хамрагдсан хүний тоо-20		н хүний тоо-130	буудлуудын стандартыг хангуулах ажлын хэсэг аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/211 дугаар захирамжаар байгуулагдаж, хяналт шалгалтыг 1 жуулчны бааз, 6 дэн буудалд хийж, зөвлөмж чиглэл хүргүүлсэн. “Зочлох, үйлчлэх салбарын сургалт хөгжлийн төв” ТББ-аас 21 аймаг, 9 дүүргийн хэмжээнд бүсчлэн зохион байгуулсан “Ковидын дараах борлуулалтын хэв маяг” сэдэвт цахим сургалтад аймгийн зочид буудал, зоогийн газар, жуулчны баазын үйл ажиллагаа явуулж буй 8 байгууллагын 11 хүн хамрагдсан. Худалдааны салбарын 100 жилийн ойн хүрээнд худалдаа, зочлох үйлчилгээ, хоол үйлдвэрлэлийн салбарын 112 албан хаагчийг хамруулсан сургалтыг Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар, Говьсүмбэр аймаг дахь Худалдаа аж үйлдвэрийн танхим, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газартай хамтран зохион байгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Хяналт, шалгалтын тоо -1 Сургалтад хамрагдсан байгууллагын тоо-8 Сургалтад хамрагдсан хүний тоо-123 **Хэрэгжилт 83.3 хувь**
3.4.5. Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй аялал жуулчлалын байгууллагуудыг олон улсын болон улсын чанартай үзэсгэлэнд оролцоход дэмжлэг үзүүлнэ.						
86	Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй аялал жуулчлалын байгууллагуудыг олон улсын болон улсын чанартай үзэсгэлэнд оролцоход дэмжлэг үзүүлнэ.	2.5	Оролцсон үзэсгэлэнгийн тоо-2 Үзэсгэлэнд оролцсон ААНБ-ын тоо-3-аас доошгүй		Оролцсон үзэсгэлэнгийн тоо-2 Оролцогч аж ахуйн нэгж байгууллагын тоо-5	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас зохион байгуулсан “Хямд-Амар” цахим үзэсгэлэнд аймгийн аялал жуулчлалын талаарх мэдээ, мэдээллийг бэлтгэн хүргүүлж, аймаг орон нутгаа сурталчилсан. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Монголын аялал жуулчлалын холбоотой хамтран олон улсын “ITM-2021” үзэсгэлэнг Улаанбаатар хотод 22 дахь жилдээ “Хүртээмжтэй аялал жуулчлал” уриан дор зохион байгуулсан. Тус үзэсгэлэнд манай аймгаас Боржигин голомт жуулчны бааз, Дреам грилл ресторан, Оргил, Сүмбэр-Алт зочид буудлууд оролцож, цар тахлын нөхцөл байдалтай уялдуулан үйл ажиллагааны цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлох, оновчтой гарц гаргалгааг эрэлхийлсэн үр дүнтэй үзэсгэлэн болсон. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулагдсан үзэсгэлэнгийн тоо-2 Үзэсгэлэнд оролцсон ААНБ-ын тоо-4 Зарцуулсан төсөв- 1.3 сая төгрөг /ОНХС/ **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**93.0 хувь**
Эрчим хүч						
3.5. Эрчим хүчний найдвартай байдлыг хангана.						
3.5.1. Шинээр өмчлөлд олгосон газруудад цахилгаан татаж, гэр хорооллын цахилгаан хангамжийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.						
87	Шинээр өмчлөлд олгосон газруудад цахилгаан татна.	211.8	Наранийн гэр хорооллыг цахилгаанд холбох ажлыг эхлүүлнэ.			2019-2021 оны Улсын төсвийн 357.5 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Алтат, Хүхий эгнээнүүдэд 0.4 кВт-ын ЦДАШ татах ажлыг Идэр тэс ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. **Хэрэгжилт 90 хувь**

3.5.2. Аймгийн төвд дулааны станц барьж, сумдын төвийн уурын зуухыг өргөтгөн, дулаан хангамжийн чанар хүртээмж, ард иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин нөхцөлийг сайжруулна.						
88	Аймгийн төвд дулааны станц барина.	16,179.0	Дулааны станцын барилгын ажлыг эхлүүлнэ.		Ерөнхий зураг төсөв хийгдсэн. Техникийн нөхцөлүүд гарсан.	2019-2021 онд Солонгос улсын Эксим банкны хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр аймгийн төвд дулааны станц барих ажлын ТЭЗҮ боловсруулагдан батлагдаж, манай аймагт 20 Гкал/цаг хүчин чадалтай зуух суурилуулахаар төлөвлөн, дулааны шугамын ерөнхий зураг боловсруулагдсан. Тус ажлын гүйцэтгэгчийг шалгаруулах сонгон шалгаруулалт амжилттай болж, 2021 оны 12 дугаар сарын 27-ны өдөр Эрчим хүчний яаман дээр гэрээ байгуулагдсан. Хоёр улсын Засгийн газар хооронд байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу энэ онд Дулааны станцын гадна цахилгаан, цэвэр бохир усны шугамын ажлын зураг төсвийг гүйцэтгүүлж, цэвэр усны шугам угсралтын ажлыг хийлгэж ашиглалтад оруулсан. **Хүрсэн түвшин:** Дулааны станцын ажил эхэлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
89	Дулааны станц болон Дулаан дамжуулах төвүүдийг гадна инженерийн шугам сүлжээнд холбож, 2-р хэлхээний шугам сүлжээг шинэчлэх ажлыг хийнэ.	399.0	Дулааны станцын цэвэр усны шугамын ажлыг гүйцэтгүүлнэ. 2-р хэлхээний шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлийн ажлын зураг төсвийг гүйцэтгүүлнэ.		Дулааны станцыг цэвэр усны шугамд холбох, бохир усыг татан зайлуулах зураг төсөв хийгдсэн. Цэвэр усны шугамын санхүүжилт шийдвэрлэгдсэн.	Аймгийн төвийн дулааны станцын цэвэр усны шугамын ажлыг Улсын төсвийн 399.0 сая төгрөгөөр Санжат ХХК-аар гүйцэтгүүлэн, хүлээн авсан. Сүмбэр сумын 1 дүгээр багийн гадна инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлийн ажлын зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэгчээр “Ар төгөл” ХХК шалгарч, 2021 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдөр гэрээ байгуулан, 70 хувьтай гүйцэтгэж байна. **Хүрсэн түвшин:** Дулааны станцын цэвэр усны шугамын ажлын гүйцэтгэл -100 хувь Шугамын өргөтгөлийн ажлын зураг, төсвийн гүйцэтгэл – 70 хувь **Хэрэгжилт 85 хувь**
90	Сумдын төвийн халаалтын зуухыг өргөтгөнө.	300.0 80.0	Шивээговь сумын халаалтын зуухыг 4.0 мВт, Баянтал сумын халаалтын зуухыг 4.0 мВт-аар өргөтгөнө.		Баянтал сумын халаалтын зуухыг 1.6 мВт, Шивээговь сумын	2020-2021 онд Засгийн газрын нөөц сангийн 300.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр Шивээговь, Баянтал сумын халаалтын зуухны өргөтгөлийн ажлыг “Ус-Ду” ОНӨААТҮГ гүйцэтгэж, ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. Тус ажлын хүрээнд Шивээговь суманд нийт 4.66 МВт хүчин чадал бүхий 2 ширхэг зуух, 3 ширхэг ялтсан бойлер, 2 ширхэг 2-р конторын хэрэглээний халуун усны насос, 2 ширхэг дулааны насос, 3 ширхэг утаа сорогч, Баянтал суманд 2.33 МВт хүчин чадалтай 1 ширхэг зуухыг тус тус суурилуулсан.

					халаалтын зуухыг 5.6 мВт-өөр өргөтгөсөн .	Мөн Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын 80.0 сая төгрөгөөр “Талын-Илч” ОНӨААТҮГ-т 2.0 МВт-н хүчин чадал бүхий 1 ширхэг зуухыг худалдан авч, суурилуулах ажлыг “Жавхлант -Арвижих” гүйцэтгэж, Улсын комисст хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Шивээговь сумын зуухны өргөтгөлийн ажлын гүйцэтгэл – 100 хувь Баянтал сумын зуухны өргөтгөлийн ажлын гүйцэтгэл – 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.5.3. Эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашгийг дээшлүүлэх, алдагдлыг бууруулах шинэ техник технологи нэвтрүүлж, эрчим хүчний үнэ тарифыг үе шаттайгаар зах зээлийн зөв тогтолцоонд шилжүүлнэ.						
91	Эрчим хүчний хэмнэлт, үр ашгийг дээшлүүлэх, алдагдлыг бууруулах шинэ техник технологи нэвтрүүлнэ.		Төсвийн байгууллагуудыг 100 хувь дулааны тоолууртай болгоно. Дулааны тоолуураар мөрдөх үнэ тарифыг батлуулна.			Ус Ду ОНӨААТҮГазар нь дулааны тоолуураар мөрдөх үнэ тарифын тооцоог гаргаж, энэ оны 05 дугаар сард Эрчим хүчний зохицуулах хороонд хүргүүлсэн. Үүний дагуу Эрчим хүчний зохицуулах хорооны 2021 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрийн 470 дугаар тогтоолоор батлагдсан. Талын Илч ОНӨААТҮГазар, Илчлэг Шивээ ОНӨААТҮГазрууд дулааны тоолуураар мөрдөх үнэ тарифын саналаа боловсруулж, аймгийн зохицуулах зөвлөлд хүргүүлсний дагуу Говьсүмбэр аймгийн Эрчим хүчний зохицуулах зөвлөлийн 2021 оны 11 дүгээр сарын 19-ны өдрийн 02 дугаар тогтоолоор “Илчит сансар” ХХК, 03 дугаар тогтоолоор “УБТЗ-ын БАҮ-ний 3 дугаар ангийн Чойр хэсэг”, 04 дүгээр тогтоолоор “Илчлэг Шивээ ОНӨААТҮГ”, 05 дугаар тогтоолоор “Талын Илч ОНӨААТҮГ”-уудын үйлчлэх хүрээнд хамаарах хэрэглэгчдэд борлуулах, дулааны эрчим хүчний тариф батлагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Үнэ тарифууд батлагдсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
92	Эрчим хүч, ус дулааны үнэ тарифыг үе шаттайгаар зах зээлийн зөв тогтолцоонд шилжүүлнэ.		Цэвэр ус, дулаан үйлдвэрлэн түгээх өртөгт үндэслэн үнэ тарифад өөрчлөлт оруулна.			Ус Ду ОНӨААТҮГазар нь цэвэр усны үнээ 2020 онд нэмэгдүүлсэн бөгөөд дулааны үнэ нэмэгдүүлэх саналыг боловсруулан Эрчим хүчний зохицуулах хороонд хүргүүлж, Эрчим хүчний зохицуулах хорооны 2021 оны 10 дугаар сарын 14-ний өдрийн 470 дугаар тогтоолоор батлагдсан. Илчлэг Шивээ ОНӨААТҮГазар нь цэвэр усны үнэ нэмэгдүүлэх саналаа Усны зохицуулах зөвлөлд хүргүүлсний дагуу 2021 оны 08 дугаар сард үнэ нэмэгдсэн. Төсвийн тухай хуульд төсвийн дундуур үнэ нэмэгдүүлж болохгүй гэж заасны дагуу мөрдөж эхлээгүй байна. Талын Илч ОНӨААТҮГазар нь 2020 онд цэвэр усны үнээ нэмэгдүүлсэн. Талын Илч ОНӨААТҮГазар, Илчлэг Шивээ ОНӨААТҮГазрууд дулааны үнэ нэмэгдүүлэх саналаа боловсруулж, аймгийн зохицуулах зөвлөлд хүргүүлсний дагуу үнийг баталсан. **Хүрсэн түвшин:** Үнэ тарифууд батлагдсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**95.8 хувь**
Тээвэр, логистик						
3.6. Аймаг, сумдын авто замын сүлжээг нэмэгдүүлж, тээвэр, логистикийн төв байгуулна.						

3.6.1. Дэд бүтцэд тулгуурлан тээвэр, логистикийн төв байгуулна.						
93	Дэд бүтцэд тулгуурлан тээвэр, логистикийн төв байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ.		Шинээр байгуулагдах тээвэр логистикийн төвийн тоо-1			2019 оноос хойш 108 ойл ХХК нь асгармал материал болон контейнер ачиж буулгах төвийн барилга угсралтын ажлыг хийгдэж, үйл ажиллагаа жигдэрсэн. Мөн Сүмбэр сумын 1 дүгээр багт шинээр 2 ачиж буулгах талбай байгуулагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр байгуулагдсан тээвэр логистикийн төвийн тоо-1 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.6.2. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд авто үйлчилгээний төв байгуулна.						
94	Аймгийн төвд авто үйлчилгээний төв байгуулна.		Концессын зүйлийн жагсаалтад оруулж, сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулна.		2 га газрыг олгосон.	Авто тээврийн төв байгуулах ажлыг концессоор хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, 2021 оны 07 дугаар сарын 09-ний өдрийн 03/3076 дугаар албан бичгээр татгалзах зүйлгүй гэсэн хариуг авсан. Үүний дагуу концессийн зүйлийн жагсаалтыг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар батлуулахаар бэлтгэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Концессийн зүйлийн жагсаалтыг боловсруулан хянуулж, концессийн шалгаруулалтыг зарлуулахаар бэлтгэл ажлыг хангаж байна. **Хэрэгжилт 70 хувь**
3.6.4. Орон нутгийн авто замын санг бүрдүүлж, авто замын засвар, арчлалтыг сайжруулна.						
95	Авто замын санг бүрдүүлнэ.	0.4 40.0	Авто зам ашигласны төлбөрийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулна. Хүнд даацын тээвэр эрхэлдэг компаниудаас авто зам ашигласны төлбөр авах цэг байгуулна.			Авто зам ашигласны төлбөрийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулах саналыг аймгийн цахим хуудсанд байршуулан саналыг авч, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2021 оны 07 дугаар тогтоолоор батлуулсан. Уул уурхайн тээвэрлэлт эрхэлж байгаа авто машинуудаас авто зам ашигласны төлбөр хураах цэг байгуулж, үйл ажиллагаа жигдэрсэн. **Хүрсэн түвшин:** Төлбөрийн хэмжээнд өөрчлөлт оруулсан. Төлбөр хураах цэгийг байгуулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
96	Авто замын засвар үйлчилгээг хийж, цэвэрлэгээ арчилгааг сайжруулна.	142.5 37	Шинээр худалдан авах зам цэвэрлэгээний авто машины тоо-1 Авто замын цэвэрлэгээ арчилгааг хийнэ.			Авто замын сангийн 77.5 сая төгрөг, орон нутгийн хөгжлийн сангийн 36.9 сая төгрөгийн санхүүжилтээр, нийт 114.4 сая төгрөгөөр авто зам цэвэрлэгээний авто машин худалдан авч, Тохижилт Сүмбэр ОНӨААТҮГ-т хүлээлгэн өгсөн. Авто замын цэвэрлэгээ үйлчилгээг Тохижилт Сүмбэр ОНӨҮГ-аар гүйцэтгүүлж байгаа бөгөөд цалинд 58.5 сая төгрөг, засвар арчлалтад 15.6 сая төгрөг, зам цэвэрлэгээний авто машин худалдан авахад 77.0 сая төгрөг, нийт 151.2 сая төгрөгийг зарцуулсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр худалдан авсан автомашины тоо – 1 Авто замын цэвэрлэгээ үйлчилгээг тогтмол хийж хэвшсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.6.5. Хот хооронд болон хотын доторх тээврийн үйлчилгээг явуулна.						
97	Хотын доторх нийтийн тээврийн үйлчилгээнд	5.0	Нийтийн тээврийн үйлчилгээнд өндөр			Нийтийн тээврийн үйлчилгээнд өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хөнгөлөлтөд 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 882,500 төгрөгийг

	өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хөнгөлөлт үзүүлнэ.		настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хөнгөлөлт үзүүлнэ.			олгосон байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
98	Хот хоорондын зорчигч тээврийн үйлчилгээг явуулна.		Хот хооронд нийтийн тээврийн үйлчилгээг явуулна.	2019	Хот хооронд такси үйлчилгээ явуулж байна.	Хот хоорондын нийтийн тээврийн үйлчилгээ явуулахаар тээврийн үйлчилгээ явуулдаг аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан, том оврын автобусаар үйлчилгээ үзүүлж эхэлсэн боловч Коронавируст халдварын нөхцөл байдалтай холбоотойгоор түр зогссон. Хот хоорондын такси үйлчилгээнд 4 аж ахуйн нэгжийн 65 автомашин үйлчилгээ үзүүлж байна. **Хүрсэн түвшин** Хот хооронд такси үйлчилгээ үзүүлж байна. Нийтийн тээврийн үйлчилгээ түр зогссон. **Хэрэгжилт 70 хувь**
99	Хотын доторх автобус, такси үйлчилгээг явуулна.		Хотын дотор нийтийн тээвэр болон такси үйлчилгээг явуулна.			Хотын дотор 4 компаний 65 такси үйлчилгээ үзүүлж байна. Коронавируст (Ковид-19) халдварт цар тахал гарсантай холбогдуулан халдвар хамгааллын дэглэмийг мөрдөн үйл ажиллагаагаа явуулж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хотын дотор такси үйлчилгээг халдвар хамгааллын дэглэм сахиулан явуулж байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.6.6. Хэрлэн голын Хөмөлтэйн гүүр, Чойр-Мандалговь чиглэлийн авто замын ажлыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг авч ажиллана.						
100	Хэрлэн голын Хөмөлтэйн гүүр, Чойр-Мандалговь чиглэлийн авто замын зураг төсвийг хийлгэж, барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгүүлнэ.	1,100.0 60.0	Замын зураг төсөв боловсруулна. Хөмөлтэйн гүүрний зураг төсөв боловсруулна.			Хэрлэн голын Хөмөлтэйн гүүрний зураг төсвийн ажлыг Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 60.0 сая төгрөгөөр Тарванченбүүлэн ХХК гүйцэтгэж, магадлалаар хянуулж байна. Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн авто замын зураг төсөв боловсруулах ажлын гүйцэтгэгчээр Эм Си Пи Си Жи Ар ХХК шалгарч, Улсын төсвийн 1.6 тэрбум төгрөгөөр гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан бөгөөд ажлын гүйцэтгэл 90 хувьтай хийгдэж байна. **Хүрсэн түвшин:** Зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэл 90 хувь Чойр-Мандалговь-Арвайхээр чиглэлийн авто замын зургийн гүйцэтгэл -90 хувь **Хэрэгжилт 90 хувь**
3.6.8. Аймаг, сумдын төвд дугуйн зам, явган замын сүлжээг нэмэгдүүлнэ.						
101	Аймаг, сумдын төвд явган хүний зам, дугуйн зам барина.	150.0 150.0	Сүмбэр суманд 2484 м2 явган зам барина.			2021 оны аймгийн орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, орон нутгийн хөгжлийн сангийн 145.4 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар явган зам талбайн ажлыг Дэлгэр Баясах Зам ХХК гүйцэтгэж, ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Ажлын гүйцэтгэл: 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**92.2 хувь**
Барилга, хот байгуулалт						
3.7. Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын салбарыг орон нутагт хөгжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.						
3.7.1 Хаягжуулалтын ажлыг үргэлжлүүлэн, мэдээллийн санг хөтөлнө.						

102	Хаягийн мэдээллийн нэгдсэн системд мэдээллийг бүрэн оруулж, тогтмол шинэчилнэ.		Хэрэглээнд нэвтэрч, хэвийн үйл ажиллагаа хангагдсан байна.		Аймгийн хэмжээнд хаягжуулалтын сумдын ИТХТ-ийн тогтоол гарсан.	Сүмбэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн хурлаар 2021 оны 27 дугаар тогтоолоор сумын төвийн нутаг дэвсгэр дээрх гудамжны нэршлийг шинэчлэн батлав. Үүнд: ➢ Боржигины өргөн чөлөө 1-7 ➢ Залуучуудын өргөн чөлөө 1-4, ➢ Тээвэрчдийн өргөн чөлөө 1-4, ➢ Гомбосүрэн ноёны өргөн чөлөө 1-3, ➢ Сангийн аж ахуйн өргөн чөлөө 1, ➢ Баянбулагийн өргөн чөлөө 1-2 болж шинэчлэгдэв. Аймгийн хэмжээний зам, гудамж, талбайг зураглах, нэгж талбар, барилгад хаяг олгох, засварлах, ажлыг 2021 оны 02 дугаар сарын 10-27-ны өдрүүдэд эрчимтэй зохион байгуулан ажилласан бөгөөд үүний үр дүнд аймгийн хэмжээнд 11672 нэгж талбараас 10957 нэгж талбар буюу 97.8 хувьтай бүртгэгдсэн. Харин 2454 барилгаас 2087 барилга орж 85 хувьтай бөгөөд аймгийн хэмжээнд нийтдээ 91.4 хувийн биелэлттэй байна. Хаягийн мэдээллийн системийг 2021 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдрөөс эхлэн өдөр тутмын үйл ажиллагаандаа хэвийн нэвтрүүлэн ашиглаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хаягийн мэдээллийн нэгдсэн систем хэрэглээнд нэвтэрч, хэвийн үйл ажиллагаа хангагдсан. **Хэрэгжилт 90 хувь**
3.7.2. Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиллагаатай хяналтын систем бий болж, газрыг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажлыг хийнэ.						
103	Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиллагаатай хяналтын систем бий болгоно.		Газрын мониторингийн цахим системд программ хангамжийг хөгжүүлнэ.		Газрын мониторингийн хянан баталгааны систем нэвтэрсэн.	Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиллагаатай газрын мониторингийн цахим системийг 2020 оны 9 дүгээр сараас эхлэн хэрэглээнд нэвтрүүлэн үйл ажиллагаандаа тогтмол ашиглаж байна. Уг системээр дамжуулан энэ онд газрын төлөв байдал чанарын захиалгат хянан баталгаа хийлгүүлэхээр 171 иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад мэдэгдэх хуудсыг хэвлэн хүлээлгэн өгсөн байна. Үүнд: - Иргэн 130 - Аж ахуйн нэгж 29 - Төрийн байгууллага 12 байна. Газрын мониторингийн цахим системээр дамжуулан 2021 оны 11 дүгээр сарын байдлаар 31 иргэн, 6 аж ахуйн нэгжийн тайлан, дүгнэлтийг хүлээн авч баталгаажуулаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Цахим системийг хөгжүүлж, ашиглалтад оруулж ажилласнаар газрын хянан баталгааны хяналт сайжрах, бүртгэлжих, цаг хугацаа хэмнэх гэх мэт давуу талууд бий болоод байна. **Хэрэгжилт 90 хувь**
3.7.4. Газар зүйн нэрийг тодотгох ажлыг зохион байгуулж, мэдээллийн сан үүсгэнэ.						
104	Газар зүйн нэрийг сумдаар тодотгох ажлыг зохион байгуулж, мэдээллийн санг цахимжуулна.		Газар зүйн нэрийн мэдээллийн санг үүсгэнэ.		Газар зүйн нэрийн аймаг, сумын салбар	Газар зүйн нэрийн мэдээллийн санд оруулахад шаардлагатай мэдээллийг бэлтгэн 2020 онд Газрын харилцаа, геодези зураг зүйн газарт хүргүүлсэн бөгөөд мэдээллийн санг үүсгэсэн байна. 2021 оны 3, 4 дүгээр сард аймгийн хэмжээний 10 багийн нэрийг багийн Иргэдийн нийтийн хурлаас саналыг авч, сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн

					зөвлөл байгуулагдсан.	Хурлын Тэргүүлэгчдийн хурал, Аймгийн газар зүйн нэрийн зөвлөлөөр тус тус хэлэлцүүлэн, Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газарт хүргүүлсэн. Газар зүйн нэрийн мэдээллийн сан буюу Геопортал цахим системд нэвтрэх, засварлах эрхийг үүсгэж батлагдсан нэрийн мэдээллийг нэг бүрчлэн тулган, шалгаж, 11 дүгээр сарын байдлаар нийт 552 газар зүйн нэрээс 106 нэрийн мэдээллийг шалгасан байна. **Хүрсэн түвшин:** Мэдээллийн санг үүсгэсэн бөгөөд мэдээллийн сангийн бүрдэл - 70 хувь **Хэрэгжилт 70 хувь**
3.7.5. Чойр хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний өөрчлөлт болон хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг хийлгэнэ.						
105	Чойр хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулж, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийнэ.	50.0	Сүмбэр сумын 1-р багт хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэнэ. Төмөр замын баруун талд хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэнэ.		Сүмбэр сумын 1-р багт хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэх ажлын тендер шалгаруулалтыг зарласан.	Сүмбэр сумын 1 дүгээр багт дахин төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэхээр хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг Жаргалант хийц ХХК-тай гэрээ байгуулан, 90 хувьтай гүйцэтгүүлж байна. Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/07 дугаар захирамжаар Чойр хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөнд тодотгол хийхээр судалгааны ажил хийгдэж байгаа бөгөөд тус ажлын хүрээнд Төмөр замын баруун талд хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийхээр туссан. **Хүрсэн түвшин:** Сүмбэр сумын 1-р багт хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажлын гүйцэтгэл, хувь-90 Төмөр замын баруун талд хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэх ажлын гүйцэтгэл, хувь-10 **Хэрэгжилт 50 хувь**
3.7.6. Сүмбэр сумын төвд дахин төлөвлөлтийг хэрэгжүүлнэ.						
106	Сүмбэр сумын төвд дахин төлөвлөлтийг хэрэгжүүлнэ.		Сүмбэр сумын 1-р багт дахин төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж, гэрээ байгуулна.		Сүмбэр сумын 1-р багт дахин төлөвлөлтийг хэрэгжүүлэх шийдвэр гарсан.	Дахин төлөвлөлт хэрэгжүүлэх хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг Жаргалант хийц ХХК-тай гэрээ байгуулан, 90 хувьтай гүйцэтгүүлж байна. Мөн тус байршилд оршин сууж буй иргэдэд 2021 оны 03 дугаар сарын 11-ний өдөр Хот суурин газрыг дахин хөгжүүлэх тухай хуулийг танилцуулах, мэдээлэл өгөх, санал авах уулзалтыг зохион байгуулж, 51 айл өрхөөс 42 өрхийн дахин төлөвлөлт хэрэгжүүлэх саналыг авсан. **Хүрсэн түвшин:** Бэлтгэл ажлыг хангаж хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө хийлгэх ажлыг эхлүүлж, иргэдээс санал авах ажлыг зохион байгуулсан. **Хэрэгжилт 30 хувь**
3.7.7. Барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, бетон зуурмаг, вакум цонх, бетон эдлэл зэрэг барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.						
107	Барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжиж, бетон зуурмаг, вакум цонх, бетон эдлэл зэрэг барилгын материалын үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.		Барилгын материалын үйлдвэр байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ.		Вакум цонх, хаалтын-1, бетон эдлэлийн-1 үйлдвэр, төмөр бетоны-1	2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 4 ААНБайгууллага барилгын материалын үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байна. - "Осо констракшн" ХХК нь 1350 м2 хуванцар цонх, хаалга, шил, шилэн хийц - "Илчит-Сансар" ХХК кольцо-160 ширхэг, төмөр бетон таг-140 ширхэг, лотки-40 ширхэг, далий таг 60 ширхэг - "Эрин зууны холбоос" ХХК нь дулаан бетон – 1000 м2, нүхтэй блок – 2400 м2, евро хашаа – 30 ширхэг, явган замын боридюр – 1000

					цех үйл ажиллагаа явуулж байна.	ширхэг, “Оч хийц” ХХК 16 ширхэг цонхны хаалт, 128 ширхэг хашаа - Иргэн Адьяа блок тус тус үйлдвэрлэсэн байна. “Осо констракшн” ХХК вакум цонх, хаалт, хаалганы үйлдвэрийн байрны өргөтгөлийн ажил 60 хувьтай хийж байна. Мөн Алтан булаг уул ХХК цагт 60 $м^3$ бетон үйлдвэрлэх хүчин чадалтай бетон зуурмагийн үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн угсралт хийгдсэн боловч үйл ажиллагаа явуулаагүй. **Хүрсэн түвшин:** Барилгын материалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй үйлдвэрийн тоо-4 Шинээр байгуулагдсан үйлдвэрийн тоо-1 **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.7.8. 540 айлын орон сууцыг ашиглалтад оруулж, орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.						
108	540 айлын орон сууцыг ашиглалтад оруулж, орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.		120 айлын орон сууцыг барьж эхлүүлнэ.		Орон сууцны хорооллын гадна бохир усны шугамын ажлыг гүйцэтгэсэн.	Эрүүл мэнд, сургууль, цэцэрлэг, төрийн албан хаагчдын нийгмийн баталгааг хангах ажлын хүрээнд Сүмбэр сумын Найрамдал хотхонд 40 айлын орон сууцны барилгын төсөл сонгон шалгаруулалт явуулж, орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг “Осо констракшн” ХХК шалгарч, барилгын зураг төсвийг гүйцэтгүүлж, суурийн ажлыг хийсэн. Мөн Сүмбэр сумын 3 дугаар багт 240 айлын орон сууц бариулах төсөл сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж, төслийг хэрэгжүүлэгчээр “Юникл таувэр” ХХК шалгарч, гэрээ байгуулан, зураг төслийн ажлыг эхлүүлээд байна. **Хүрсэн түвшин:** Орон сууцны барилгын ажлыг эхлүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
3.7.9. Орон сууц, хаус хороолол барих санал санаачилгыг дэд бүтэц болон газрын бодлогоор дэмжинэ.						
109	Орон сууц, хаус хороолол барих санал санаачилгыг дэд бүтэц болон газрын бодлогоор дэмжинэ.		Орон сууц, хаус хороолол барих санал санаачилгыг бодлогоор дэмжинэ.		49 айлын хаус хорооллын зураг төсөв хийгдсэн.	Сүмбэр сумын 3 дугаар багт хаус хороолол барих 0.68 га газрыг батлуулсан болович газар олголт хийгдээгүй. Сүмбэр сумын 1 иргэн өөрийн эзэмшлийн газартаа хаус барих ажлыг эхлүүлж, 3 хаусыг ашиглалтад оруулсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Батлагдсан газрын хэмжээ-0.68 га Шинээр баригдсан хаусын тоо - 3 **Хэрэгжилт 100 хувь**
110	Айл өрхийг цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугамд үе шаттайгаар холбож, сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн тоог нэмэгдүүлнэ.	30 40	Сүмбэр сумын 1-р багийн 2-р хэлхээний шугам сүлжээний өргөтгөлийн зураг төсөв хийлгэнэ. Шинээр сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай болсон өрхийн тоо -		Сүмбэр сумын 2-р багт цэвэр усны шугам татсан.	Сүмбэр сумын 2-р хэлхээний шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлийн ажлын зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэгчээр “Ар төгөл” ХХК шалгарч 2021 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдөр гэрээ байгуулсан бөгөөд ажил 70 хувьтай хийгдэж байна. Шинээр үүсч буй гэр хороолол, Сүмбэртээ сайхан амьдаръя аянд оролцогч айл өрхүүдэд сайжруулсан ариун цэврийн байгууламж байгуулах талаарх гарын авлага материал тарааж, зөвлөгөө өгч ажилласны үр дүнд 50 өрх, 5 ААНБ сайжруулсан ариун байгууламж шинээр байгуулсан. Ингэснээр нийт нүхэн жорлонгийн хэмжээг 6.6 хувиар бууруулсан байна.

			20			**Хүрсэн түвшин:** Зураг, төсвийн ажлын гүйцэтгэл -70 хувь Сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжтай болсон өрхийн тоо -50 **Хэрэгжилт 85 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**79.4 хувь**
Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ						**88.1 хувь**
ДӨРӨВ. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО						
“Цахим Монгол”- төрийн шуурхай үйлчилгээ						
4.1. Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангасан цахим орчныг бүрдүүлэн, ил тод байдлыг ханган, иргэд, олон нийтэд мэдээ, мэдээлэл, төрийн үйлчилгээг шуурхай, хариуцлагатай, хүртээмжтэй хүргэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.						
4.1.1. E-mongolia системээр төрийн үйлчилгээ авах орчин нөхцөлийг бүрдүүлж, хөдөөгийн багуудыг интернет сүлжээнд холбоно.						
111	Хөдөөгийн багуудыг интернет сүлжээнд холбох ажлыг бодлогоор дэмжинэ.		Интернет сүлжээнд холбогдсон багийн тоо -7	2019	Интернет сүлжээнд холбогдсон багийн тоо - 5	Аймгийн хэмжээнд 2020 онд 3 сумын нийт 10 багаас 5 баг интернет сүлжээнд холбогдож байсан бол 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 8 баг интернет сүлжээнд холбогдож, нийт иргэдийн 80.0 хувь нь төрийн үйлчилгээг цахимаар авах боломж бүрдлээ. Үүнээс сумын төвийн 5 баг (Сүмбэр сумын 1, 2, 3, Шивээговь сумын 1, Баянтал сумын 1 дүгээр багууд), хөдөөгийн 3 баг (Сүмбэр сумын 4, Шивээговь сумын 2, Баянтал сумын 2 дугаар багууд) байна. **Хүрсэн түвшин:** Интернет сүлжээнд холбогдсон нийт багийн тоо – 8 Интернет сүлжээнд холбогдсон хөдөөгийн багийн тоо – 3 **Хэрэгжилт 100 хувь**
112	Хөдөөгийн багуудад E-mongolia системээр төрийн үйлчилгээ авах талаарх сургалтуудыг зохион байгуулна.		Зохион байгуулсан сургалтын тоо-3	2019	Зохион байгуулсан сургалтын тоо-0	Иргэдэд төрийн үйлчилгээг хүнд сурталгүй, хурдан шуурхай хүргэх чиглэлээр төрийн цахим үйлчилгээг иргэдэд сурталчлах арга хэмжээний хүрээнд 2021 онд төрийн үйлчилгээний e-mongolia цахим системийг иргэдэд сурталчлах ажлыг цахимаар болон танхимын сургалтаар, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр, хөдөөгийн багийн иргэдэд гарын авлага, материал бэлтгэн хүргэх замаар зохион байгууллаа. Үүнд: 1. Аймгийн Засаг даргын дэргэдэх 20 агентлаг, 3 сумын Засаг дарга, багийн Засаг дарга, Засаг даргын Тамгын газрын хэвлэл мэдээлэл, мэдээллийн технологи хариуцсан албан хаагчдад e-mongolia системийн талаар сургалтыг 1 удаа зохион байгуулж, 23 албан хаагчийг хамруулан, цаашид төрийн үйлчилгээг цахимжуулах, цахим үйлчилгээг бий болгон иргэдэд хүргэх талаар зөвлөмж, чиглэл өгсөн. 2. Аймгийн удирдах ажилтны шуурхай зөвлөгөөнөөр 1 удаа нийт 43 удирдах албан тушаалтанд иргэдэд төрийн үйлчилгээг хэрхэн хурдан шуурхай хүргэх, мэдээ, мэдээллийг тархаах, цахим төрийн үйлчилгээг нэвтрүүлэх чиглэлээр мэдээлэл хийж, аймгийн Засаг даргаас үүрэг даалгавар өгч, хэрэгжилтийг хангуулан ажилласан. 3. E-mongolia системийг иргэдэд сурталчлах ажлын хүрээнд 3 сумын Засаг даргын Тамгын газраас иргэдэд мэдээллийг хүргэн 300 өрхөд сурталчилгааны материал, гарын авлага тарааж, цахим төрийн авах зөвлөгөө өгч байна.

						4. Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын олон нийтийн сүлжээ болон цахим хуудсаар төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн систем e-mongolia системийн ашиглах заавар, мэдээлэл, сурталчилааны постер, мэдээ, мэдээллийг 13 удаагийн давтамжтай иргэдэд хүргэсэн. 5. Төрийн үйлчилгээний цахим системийг сурталчлах ажлын хүрээнд www.govisumber.gov.mn цахим хуудсанд e-mongolia системийн холбоосыг байршуулж ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан сургалт, арга хэмжээний тоо - 5 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.1.2. Төрийн үйлчилгээнд ХУР, ДАН систем, тоон гарын үсгийг нэвтрүүлэн, аймаг, сумдын Засаг даргын Тамгын газруудын Иргэдэд үйлчлэх үйлчилгээний нэгдсэн төвийг өргөжүүлнэ.						
113	Төрийн үйлчилгээнд ХУР, ДАН систем, тоон гарын үсгийг нэвтрүүлнэ.		ХУР, ДАН систем нэвтрүүлсэн нутгийн захиргааны байгууллагын тоо -10	2019	ХУР, ДАН систем нэвтрүүлсэн нутгийн захиргааны байгууллагын тоо -0	Төрийн үйлчилгээг цахимжуулах, ХУР, ДАН систем нэвтрүүлж, e-mongolia системээр төрийн үйлчилгээг хүргэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн, аймгийн хэмжээнд нийт 16 байгууллагаас 387 төрлийн төрийн үйлчилгээг иргэдэд цахимаар хүргэж, давхардсан тоогоор нийт 13794 иргэнд төрийн үйлчилгээг цахимаар хүргэсэн байна. Үүнээс 360 төрлийн үйлчилгээг e-mongolia системээр хүргэж байна. Төрийн үйлчилгээний талаар авах зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2019 оны 149 дүгээр тогтоолын хүрээнд Шивээговь, Баянтал, Сүмбэр суманд төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төв байгуулагдаж, иргэдэд операторын үйлчилгээг үзүүлж байна. 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар нийт 54 төрлийн лавлагаа мэдээллийг 826 иргэнд хүргэлээ. Тоон гарын үсгийн талаарх арга зүйн сургалтыг 3 сумын Засаг даргын Тамгын газрын албан хаагчдад болон Засаг даргын харьяа газар, хэлтэс, агентлагийн албан хаагчдад сургалт зохион байгуулж, сургалтад 24 байгууллагын 160 албан хаагч хамрагдсан. Жилийн эцсийн байдлаар 12 байгууллагын 32 албан хаагч тоон гарын үсэг эзэмшиж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хур, Дан систем нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо - 13 Тоон гарын үсэг нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо - 12 **Хэрэгжилт 100 хувь**
114	Аймаг, сумдын Засаг даргын Тамгын газруудад Иргэдэд үйлчлэх үйлчилгээний нэгдсэн төвийг байгуулан, операторын системээр төрийн үйлчилгээг хүргэнэ.	6.0	Иргэдэд үйлчлэх төв байгуулсан сумын тоо -3, Операторын системийн тоо -4	2019	Иргэдэд үйлчлэх төв байгуулсан сумын тоо -1, Операторын систем нэвтрүүлсэн сумын тоо -3	Төрийн үйлчилгээний талаар авах зарим арга хэмжээний тухай Засгийн газрын 2019 оны 149 дүгээр тогтоолын хүрээнд Шивээговь, Баянтал, Сүмбэр суманд төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төв байгуулагдаж, иргэдэд операторын үйлчилгээг үзүүлж, 2020 онд аймгийн хэмжээнд 54 төрлийн лавлагаа мэдээллийг нийт 550 иргэнд хүргэж байсан бол 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 826 иргэнд хүргээд байна. Мөн аймгийн Иргэдэд үйлчлэх төвд байрлах ТҮЦ машинаас 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 5830 удаагийн үйлчилгээ авсан бөгөөд иргэний үнэмлэхний лавлагаа, нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлв, оршин суугаа хаягийн тодорхойлолт, жолоодох эрхийн лавлагаа авах үйлчилгээг хамгийн олон удаа авсан байна.

						Аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын дэргэдэх Иргэдэд үйлчилэх төвд операторын үйлчилгээг нэвтрүүлэхээр засвар үйлчилгээг хийж, 3.5 сая төгрөгөөр шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжийн худалдан авч, операторын үйлчилгээг үзүүлэх бэлтгэл ажлыг хангасан. **Хүрсэн түвшин** Иргэдэд үйлчлэх төвийн тоо - 3 Операторын систем нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо - 4 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.1.3. Мэдээллийн ил тод, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн, дотоод удирдлагын ERP системийг төрийн байгууллагуудад нэвтрүүлж, тусгай зөвшөөрөл, өргөдөл гомдол, санал хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч, шийдвэрлэнэ.						
115	Төрийн цахим мэдээллийн санг өргөтгөн төрийн байгууллагуудад дотоод удирдлагын ERP системийг нэвтрүүлнэ.		ERP систем нэвтрүүлсэн нутгийн захиргааны байгууллагын тоо -10	2019	ERP систем нэвтрүүлсэн нутгийн захиргааны байгууллагын тоо -0	Аймгийн Засаг даргын харьяа 20 агентлаг, 3 суманд төрийн байгууллагын дотоод удирдлагын ERP нэгдсэн системийг нэвтрүүлж, аймгийн Засаг даргын шуурхай хуралд уг системийг нэвтрүүлэх тухай 2 удаа үүрэг даалгавар өгч, байгууллагуудын мэдээллийн технологийн ажилтан, хүний нөөцийн ажилчдад 1, нутгийн захиргааны 23, үйлчилгээний 3 байгууллагын нийт албан хаагчдад 1, нийт 2 удаагийн сургалт зохион байгуулсан. Жилийн эцсийн байдлаар 33 байгууллага ERP систем нэвтрүүлэн, 249 төрийн албан хаагч холбогдсон бөгөөд аймаг, сумдын Засаг дарга, Засаг даргын дэргэдэх, газар, хэлтэс, агентлагууд 100 хувь дотоод удирдлагын нэгдсэн системд холбогдож, үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна. **Хүрсэн түвшин:** ERP систем нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо – 33 ERP системд холбогдсон төрийн албан хаагчийн тоо – 249 **Хэрэгжилт 100 хувь**
116	"Мэдээллийн ил тод, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.	30.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100	2019	Арга хэмжээний төлөвлөлтийн хэрэгжилт -90 хувь,	2021 онд мэдээллийн ил тод, аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг 2 зорилт, 10 арга хэмжээтэйгээр төлөвлөн, дунджаар 85.0 хувьтай хэрэгжүүлж, 24,9 сая төгрөг зарцуулсан. Төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлсэн. Үүнд: - Говьсүмбэрийн мэдээ сонинг 2 удаа, 2000 ширхэгийг /улирал тутамд 1000 ширхэг/ хэвлүүлэн иргэдэд түгээсэн. - Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагаа, зохион байгуулж буй арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтын ажлуудыг сурталчлах зорилгоор 2 гэрээт ажилтантай гэрээ байгуулан ажиллаж "Говьсүмбэр энэ 7 хоногт" тойм мэдээг 12 удаа, 4 богино хэмжээний видео шторкийг бэлтгэн иргэдэд хүргэсэн. - Мөн аймгийн www.govisumber.gov.mn цахим хуудсанд 132 мэдээ мэдээллийг байршуулж давхардсан тоогоор 116598 хандалт авсан байна. Мөн олон нийтийн сүлжээнд 398 мэдээлэл байршуулсан. Орон нутгийн Говьсүмбэр телевизээр 55 мэдээлэл, ТВ-9 телевизээр 3 мэдээлэл, МҮОНТв-ээр 11 удаагийн мэдээллийг нэвтрүүллээ. Хүрсэн түвшин: Говьсүмбэрийн мэдээ сонин – 2 дугаар 2000ш 7 хоногийн тойм мэдээ - 12 удаа

						Шторк – 4 удаа Цахим хуудас – 132 мэдээ, 116598 хандалт Олон нийтийн сүлжээ – 398 мэдээ Орон нутгийн мэдээ – 55 Олон нийтийн телевиз – 14 Аймгийн цахим хуудсыг шинэчлэх ажлыг гэрээ байгуулан эхлүүлсэн. **Хэрэгжилт 85.0 хувь**
117	Тусгай зөвшөөрөл, өргөдөл гомдол, санал хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч шийдвэрлэнэ.		Тусгай зөвшөөрлийн хүсэлтийг цахимаар хүлээн авах системийг хийлгэнэ. Өргөдөл, гомдол, санал, хүсэлтийн шийдвэрлэлтийн хувь - 100 Хугацаа - 15 хоног	2019	Өргөдөл, гомдол, санал, хүсэлтийн шийдвэрл элтийн хувь - 100 Хугацаа - 15 хоног	Нутгийн захиргааны байгууллагуудаас 3 байгууллага (Аймгийн ЗДТГ, Татварын хэлтэс, Эрүүл мэндийн газар, Боловсрол, соёл, урлагийн газар) нийт 25 өргөдөл, гомдлыг цахимаар хүлээн авч шийдвэрлэсэн. Аймгийн Онцгой комисс, Гамшгаас хамгаалах шуурхай штаб 5400 иргэдийн өргөдөл, гомдлыг цахимаар хүлээн авч, 100 хувь шийдвэрлэсэн. 2021 оны 3 дугаар улирлын байдлаар 171 өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч 100% хувийг шийдвэрлэн, хариуг хүргүүлсэн байна. Аймгийн Засаг даргад нийт 29 өргөдөл, гомдол, санал, хүсэлтийг хүлээн авч, 100 хувь шийдвэрлэснээс 5 өргөдөл, гомдол, санал хүсэлтийг цахимаар хүлээн авч шийдвэрлэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Хүлээн авсан өргөдөл, гомдлын тоо – 171 Шийдвэрлэлтийн хувь – 100 хувь Цахимжуулсан тусгай зөвшөөрөл - 2 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.1.4. Төрийн архивын хадгалалт хамгаалалтын нөхцөлийг сайжруулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.						
118	Төрийн архивын нэгдсэн системд шилжихтэй холбогдуулан шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.	14.0	Хангагдсан тоног төхөөрөмжийн тоо- 7 Захирамжлалын баримт бичгийн цахимжуулалтын хувь-100 Цахимжуулалтын ажилтан-1	2019	Хангагдса н тоног төхөөрөмж ийн тоо-4 Захирамж лалын баримт бичгийн цахимжуу лалтын хувь-92	Төрийн архивын үйл ажиллагааг нэгдсэн системд шилжүүлэх ажлын хүрээнд 4.2 сая төгрөгийн хөрөнгөөр компьютер, техник, хэрэгслээр хангалаа. Мөн төрийн архивын улсын үзлэгт хамрагдан, цахим сан хөмрөгийг нягтлан шалгах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж, шалгалтын мөрөөр цахим хөмрөгийн алдааг засварлах, сайжруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар 3200 баримтыг цахимжуулсан. Үүний үр дүнд төрийн архивд хадгалагдаж байгаа цахимжуулах шаардлагатай нийт 4003 баримтын 80 хувь, захирамжлалын баримт, бичгийг 100 хувь цахимжуулаад байна. Төрийн архивын цахимжуулалтын ажлыг зохион байгуулахад 2 албан хаагчийг ажиллуулж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хангагдсан тоног, төхөөрөмжийн тоо – 6 Захирамжлалын баримтын цахимжуулалтын хувь - 100 Цахимжуулалтын ажилтан -2 **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**98.1 хувь**
Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба						
4.2. Нутгийн захиргааны байгууллагуудыг чадавхжуулж, төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийгсайжруулж, төрийн албан хаагчдын ёс зүй, хариуцлагыг дээшлүүлнэ.						

4.2.1. Нутгийн захиргааны байгууллагуудыг чадавхжуулан, төрийн үйлчилгээ үзүүлэх орчин, нөхцөлийг сайжруулж, шаардлагатай барилга, техник, тоног төхөөрөмжөөр хангана.						
119	Нутгийн захиргааны байгууллагуудын барилга, байгууламжийг шинээр барьж, засварлан, өргөтгөнө.	200.0	Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын их засварын ажлыг хийнэ.	2019	Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын их засварын зураг төсөв хийгдсэн.	Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын засварын ажлыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай 191.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн санд тусган баталсан. Худалдан авах ажиллагааг 2 удаа зохион байгуулж амжилтгүй болсон тул 2022 оны төсөвт шаардлагатай төсвийг нэмэгдүүлэн тусгаж батлуулсан. Төрийн байгууллагуудаас улсын төсвийн 798.6 сая төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар аймгийн Прокурорын газрын шинэ байрыг ашиглалтад оруулж, улсын төсвийн 1.3 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар Цагдаагийн хэлтсийн барилгын ажлыг эхлүүлж, 80.0 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газрын их засварын ажлын гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендер шалгаруулалтыг 2 удаа зарласан боловч барилгын материалын үнэ өссөнтэй холбоотойгоор амжилтгүй болсон. **Хүрсэн түвшин:** Сүмбэр сумын ЗДТГазрын байрны засварын ажлын төсвийг батлуулж, худалдан авах ажиллагааг 2 удаа зохион байгуулсан боловч амжилтгүй болсон. **Хэрэгжилт 50 хувь**
120	Нутгийн захиргааны болон төрийн үйлчилгээний байгууллагуудыг авто тээврийн хэрэгслээр хангана.	80.0	Авто тээврийн хэрэгслээр хангасан байгууллагын тоо-1-ээс доошгүй	2019	Тохижилт Сүмбэр ОНӨААТҮГ, Нэгдсэн эмнэлэг, сумдын эрүүл мэндийн төвүүдийг авто тээврийн хэрэгслээр хангасан.	Шивээговь сумын эрүүл мэндийн төвийг улсын төсвийн хөрөнгөөр пургон автомашинаар, Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Тохижилт Сүмбэр ОНӨААТҮГазарт хог тээврийн -1, зам, талбай арчлах -1, Онцгой байдлын газарт ариутгалын -1, Шивээговь сумын ОНХСангийн 18.0 сая төгрөгийн хөрөнгөөр сумын цагдаагийн тасагт эргүүлийн автомашин, Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний 18.0 сая төгрөгийн зардлаар аймгийн Цагдаагийн хэлтсийг эргүүлийн автомашинаар хангасан. Аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 84.9 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар аймгийн Засаг даргын Тамгын газрыг үйлчилгээний авто машинаар хангасан. **Хүрсэн түвшин:** Авто тээврийн хэрэгслээр хангасан байгууллагын тоо -6 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.2.2. Аймаг, сумдын Засаг даргын Тамгын газар болон төрийн байгууллагуудад Чанарын менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлж, төрийн захиргааны байгууллагуудын чадавхыг нэмэгдүүлэн, гүйцэтгэлийн үр дүнг сайжруулна.						
121	Төрийн байгууллагуудад чанарын менежментийн тогтолцоо ISO MNS 9001:2016 стандартыг нэвтрүүлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулна.	3.0	Зохион байгуулсан сургалтын тоо-1	2019	Зохион байгуулсан сургалтын тоо-0	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Сүмбэр сумын ЗДТГазарт Төрийн байгууллагуудад чанарын менежментийн тогтолцоо ISO MNS 9001:2016 стандартыг нэвтрүүлэх чиглэлээр 2021 оны 05 дугаар сарын 24, 25, 26-ны өдрүүдэд 3 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж нийт 64 албан хаагчийг хамруулсан. Мөн 2021 оны 11 дүгээр сарын 9, 10-ны өдрүүдэд “Стандарттай төрийн үйлчилгээ” аймгийн төрийн албан хаагчдын нэгдсэн сургалт, зөвлөгөөнийг

						зохион байгуулж, Менежмент ба ур чадварын хүрээлэн ТББ-аас “Зөв менежмент-Зөв тогтолцоо” олон улсын менежментийн тогтолцооны стандартын суурь мэдлэг олгох сургалтыг зохион байгуулж, 56 байгууллагын 1341 албан хаагч хамрагдсан. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан сургалтын тоо – 4 Хамрагдсан албан хаагчдын тоо – 1405 **Хэрэгжилт 100 хувь**
122	Аймаг, сумдын Засаг даргын Тамгын газар болон төрийн байгууллагуудад Чанарын менежментийн тогтолцоог нэвтрүүлнэ.		Чанарын менежментийн тогтолцоо нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо - 2	2019	Чанарын менежментийн тогтолцоо нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо - 1 /Шивээговь сумын ЗДТГ/	Аймгийн Засаг даргын Тамгын газарт “Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2016, MNS ISO 18091:2020” стандартыг нэвтрүүлэх зорилгоор зөвлөх үйлчилгээ сонгон шалгаруулж Менежмент ба ур чадварын хүрээлэн ТББ-тай гэрээ байгуулан, аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын даргын 2021 оны 05 дугаар сарын 12-ны өдрийн А/27 дугаар тушаалаар “Чанарын удирдлагын баг”-ийг томилж, стандартын 8 дугаар бүлэг дээр ажиллаж байна. Мөн Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газарт “Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2016, MNS ISO 18091:2020” стандартыг нэвтрүүлэхээр Менежмент ба ур чадварын хүрээлэн ТББ-тай гэрээ байгуулан, стандартын 6 дугаар бүлэг дээр ажиллаж байна. Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар “Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2016, MNS ISO 18091:2020” стандартыг нэвтрүүлэхээр Дат констракшн ХХК-тай гэрээ байгуулан “Чанарын удирдлагын баг”-ийг томилж, бэлтгэл ажлыг ханган ажиллаж байна. Шивээговь сумын Засаг даргын Тамгын газар 2020 онд “Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2015” стандартыг нэвтрүүлэн 2021 онд давтан баталгаажилтад, Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг “Чанарын менежментийн тогтолцоо ISO 9001:2016, MNS ISO 18091:2020” стандартын анхан шатны баталгаажилтад тус тус орж гэрчилгээ авсан. **Хүрсэн түвшин:** Чанарын менежментийг тогтолцоо нэвтрүүлсэн байгууллагын тоо -2 Гэрээ байгуулж, стандарт нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулж байгаа байгууллагын тоо -3 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.2.3. Төрийн албыг мэргэшсэн, тогтвортой үйл ажиллагаа явуулах, төрийн албаны залгамж чанарыг хангах, төрийн албан хаагчдын манлайлал, мэргэжил, ур чадварыг дээшлүүлэх төрийн албанд шатлан дэвших нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор Төрийн албан хаагчдын мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
123	Төрийн албан хаагчдын мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх чиглэлээр сургалт, зөвлөгөөн зохион байгуулж, Төрийн албаны хуулийн хүрээнд мэргэшүүлэх сургалтуудад хамруулна.		Зохион байгуулсан сургалт, зөвлөгөөн-10-аас доошгүй Хамрагдсан төрийн албан хаагчдын тоо-800-аас доошгүй	2019	Зохион байгуулсан сургалт, зөвлөгөөн-10 Хамрагдсан төрийн	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/149 дүгээр захирамжаар “Төрийн албан хаагчийн мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах арга хэмжээний төлөвлөгөө”-г боловсруулан батлуулж, аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 30.0 сая төгрөгөөр дээрх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлүүлсэн. Төрийн жинхэнэ албанд шинээр томилогдсон албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны сургалтад 7, төрийн албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны давтан сургалтад 13, ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц

					албан хаагчдын тоо- 708	сургалтад 3, Эрхэлсэн түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалтад 2 албан хаагчийг тус тус хамруулсан. Төрийн албан хаагчийн мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд Удирдлагын академи, Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар, Төрийн албаны зөвлөлөөс зохион байгуулсан 35 удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор 966 төрийн албан хаагчийг хамруулсан. 2021 оны 11 дүгээр сарын 9-ний өдөр “Стандарттай төрийн үйлчилгээ” аймгийн төрийн албан хаагчдын нэгдсэн сургалт, зөвлөгөөнийг Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, Төрийн албаны зөвлөл, Удирдлагын академи, Менежмент ба ур чадварын хүрээлэн ТББ-тай хамтран зохион байгуулсан. Сургалтыг танхимын болон цахим хэлбэрээр хослуулан зохион байгуулж, орон нутаг дахь төрийн 56 байгууллагын 1341 удирдах болон гүйцэтгэх албан хаагчийг хамруулсан. **Хүрсэн түвшин:** Сургалтын тоо – 42 Хамрагдсан албан хаагчдын тоо – 2734 **Хэрэгжилт 100 хувь**
124	Төрийн жинхэнэ албаны сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулж, хуулийн хүрээнд сул орон тоог нөхнө.		Сул орон тоо гарсан тухай бүр сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулна.	2019	Зохион байгуулсан шалгалтын тоо-2	Төрийн албаны ерөнхий шалгалтыг 2 удаа зохион байгуулж, нийт шалгалтад 125 иргэн оролцсоноос 33 хүн тэнцэж төрийн албаны нөөцөд шинээр бүртгэгдсэн. Төрийн захиргааны удирдах албан тушаалын тусгай шалгалтыг 2, төрийн үйлчилгээний төсвийн шууд захирагчийн сонгон шалгаруулалтыг 1, төрийн захиргааны дэс түшмэлийн гүйцэтгэх албан тушаалын тусгай шалгалтыг 1, туслах түшмэлийн тусгай шалгалтыг 1, нийт 5 удаагийн шалгалт зохион байгуулж, төрийн захиргааны удирдах албан тушаалын 6, төрийн үйлчилгээний төсвийн шууд захирагчийн 1, дэс түшмэлийн 13, туслах түшмэлийн 2, нийт 22 сул орон тоог хуулийн дагуу нөхөөд байна. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан шалгалтын тоо – 5 **Хэрэгжилт 100 хувь**
125	Нутгийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийн, гүйцэтгэлийн үр дүнг сайжруулна.		Гүйцэтгэлийн ерөнхий дүн өмнөх жилээс 1-ээс доошгүй хувиар сайжирсан байна.	2019	Гүйцэтгэлийн ерөнхий дүн- 90.1 хувь	Нутгийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагаанд 2 удаа хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийсэн бөгөөд Ковид 19 цар тахалтай холбоотойгоор хагас жилийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийгдээгүй тул цаасан тайланд, жилийн эцсийн хяналт-шинжилгээ үнэлгээг түүвэрлэн 10 байгууллагад бусад 23 байгууллагад цаасан тайлан, цахим хуудас болон бусад мэдээ мэдээлэл үндэслэн хийлээ. Нутгийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн үр дүн 84.9 хувьтай үнэлэгдсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Гүйцэтгэлийн ерөнхий дүн-84.9 **Хэрэгжилт 100 хувь**
126	Төрийн албан хаагчдын мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх, нийгмийн баталгааг хангах арга	20.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100	2019	Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилт	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/149 дүгээр захирамжаар “Төрийн албан хаагчийн мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах арга хэмжээний төлөвлөгөө”-г боловсруулан батлуулж, аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 30.0 сая төгрөгөөр дээрх арга

	хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.				-90 хувь,	хэмжээг хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлүүлсэн. Жилийн эцсийн байдлаар 17 багц арга хэмжээнээс 15 арга хэмжээг хэрэгжүүлж, дунджаар 88.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Тус арга хэмжээний хүрээнд 43 удаагийн сургалтад нийт 2746 албан хаагчийг хамрууллаа. Төрийн жинхэнэ албанд шинээр томилогдсон албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны сургалтад 7 албан хаагч, төрийн албан хаагчийг мэргэшүүлэх дунд хугацааны давтан сургалтад 13 албан хаагч, ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалтад 3 албан хаагч, Эрхэлсэн түшмэлийн мэргэшүүлэх багц сургалтад 2 албан хаагчийг тус тус хамруулсан. Төрийн албан хаагчийн мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд Удирдлагын академи, Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газар, Төрийн албаны зөвлөлөөс зохион байгуулсан 35 удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор 966 төрийн албан хаагчийг хамруулсан байна. Засаг даргын дэргэдэх 21 газар, хэлтэс, агентлаг, 3 сумын ЗДТГазар байгууллагын түвшинд “Төрийн албан хаагчийн сургалт, ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр”-үүдийг боловсруулан хэрэгжүүлж, Төрийн албаны тухай хуулийн 59 дүгээр зүйлд заасны дагуу 189.8 сая төгрөгийн нөхөх төлбөрийг давхардсан тоогоор 884 албан хаагчид, 60 дугаар зүйлд заасны дагуу 144.4 сая төгрөгийн тусламжийг 37 албан хаагчид, 61 дүгээр зүйлд заасны дагуу 52.3 сая төгрөгийн дэмжлэгийг 27 албан хаагчид олгосон байна. Давхардсан тоогоор 948 албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангахад 386.5 сая төгрөг зарцуулсан. Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр Сүмбэр суманд 64 айлын орон сууц барих ажлыг хувийн хэвшилтэй хамтран эхлүүлсэн. **Хүрсэн түвшин:** 2021 оны тус арга хэмжээний хүрээнд 43 сургалтад нийт 2746 албан хаагчийг хамруулаад байна. **Хэрэгжилт 88.2 хувь**
4.2.4. Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс сэргийлэх хууль, эрх зүйн болон бодлогын орчин, шударга ёсыг эрхэмлэсэн нийтийн хандлагыг төлөвшүүлнэ.						
127	Авлигаас урьдчилан сэргийлэх, олон нийтийг соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулна.		Иргэдэд зохион байгуулсан сургалт, сурталчилгааны тоо-2 Хамрагдсан иргэд, зорилтод бүлгийн тоо-200 Төрийн албан хаагчдад зохион байгуулсан сургалтын тоо-2	2019	Иргэдэд зохион байгуулсан сургалт, сурталчилгааны тоо-2 Хамрагдсан иргэд, зорилтод бүлгийн тоо-338 Төрийн	Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2021 онд нийт 5 удаагийн сургалт зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 225 төрийн албан хаагчийг хамруулсан бол, иргэдэд чиглэсэн 10 удаагийн мэдээлэл, сурталчилгааны ажлыг авч хэрэгжүүлэн 177 иргэнд мэдээллийг хүргэн ажилласан. Үүнд: 1. Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх байгууллагын сургалтыг 2 төрийн байгууллагын нийт 22 албан хаагчийг хамруулсан. 2. Аймгийн удирдах албан тушаалтны нэгдсэн сургалт, зөвлөгөөнөөр “Авлигын эсрэг хууль, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль”–иар сургалт зохион байгуулж, 55 удирдах албан тушаалтныг хамруулсан.

			Хамрагдсан төрийн албан хаагчдын тоо-250		албан хаагчдад зохион байгуулсан сургалтын тоо-2 Хамрагдсан төрийн албан хаагчдын тоо- 100	3. Цагдаагийн хэлтсээс 2 удаагийн сургалт зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 148 албан хаагчдыг хамруулсан. 4. Иргэдэд мэдээлэл, сурталчилгааг хүргэх ажлын хүрээнд цахимаар 10 удаагийн мэдээллийг 177 иргэнд хүргэсэн бөгөөд аймгийн FM радио, орон нутгийн телевизээр иргэдэд мэдээллийг тогтмол хүргэн ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Төрийн албан хаагчдад зохион байгуулсан сургалтын тоо – 5 Хамрагдсан албан хаагчдын тоо – 225 Иргэдэд хүргэсэн мэдээллийн тоо-10 Хандалтын тоо-177 **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**93.1 хувь**
Амар тайван, аюулгүй нийгэм						
4.3. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.						
4.3.1. Аймаг, сумдын төвийн камержуулалтын системийг шинэчлэн өргөтгөж, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх, таслан зогсоох цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэн, гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралтыг бууруулж, нийтийн хэв журам, аюулгүй байдлыг хангана.						
128	Аймаг, сумдын төвийн камержуулалтын системийг шинэчилж, өргөтгөнө.	30.0	Баянтал, Шивээговь сумдын төвд камер суурилуулна. Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь-55.6	2019	Суурилуулсан хяналтын камерын тоо – 54 Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь-55.6 Гудамж талбайд үйлдэгдсэн гэмт хэргийн тоо-21	Аймаг, сумдын төвийн камержуулалтын системийг шинэчлэх, засварлах өргөтгөх ажлын хүрээнд Сүмбэр суманд Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 4.2 сая төгрөгөөр 34 камерыг засварлуулж, 7.5 сая төгрөгөөр урсгал засвар хийлгэсэн. Шивээговь сумын Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 18.0 сая төгрөгөөр 13 камерыг нийтийн эзэмшлийн гадна талбайд шинээр суурилуулсан. Баянтал суманд гадна талбайн хяналтын 18 камераас 16 камер ажиллахгүй байсныг засварлаж ашиглалтад оруулсан. Үүний үр дүнд аймаг, сумдын төвийн нийтийн гудамж, талбайд 82 камерыг ашиглан цагдаагийн байгууллагаас хяналт тавин ажиллаж, 2021 онд гэмт хэргийн илрүүлэлт 62.7 хувьтай байна. **Хүрсэн түвшин:** Аймаг, сумын төвд ашиглаж байгаа хяналтын камерын тоо: Шивээговь 13, Баянтал 18, Сүмбэр 54, нийт 85 Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь: 62.7 хувьтай **Хэрэгжилт 100 хувь**..
4.3.2. Эмэгтэйчүүд, хүүхэд, ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хангах түр хамгаалах байрыг ажиллуулж, мэдээллээр хангана.						
129	Түр хамгаалан байрлуулах үйлчилгээ үзүүлэх журмын дагуу хохирогчдод үйлчилгээ үзүүлнэ.	11.0	Гэр бүл, хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлд өртсөн хүүхэд болон зорилтод бүлгийн иргэдэд 100 хувь хамгааллын үйлчилгээг үзүүлсэн байна.	2019	14 хохирогчийг хүлээн авч 100 хувь үйлчилгээ үзүүлсэн.	Гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртсөн хүүхэд, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр аймгийн төвд “Түр хамгаалах байр”-ыг журмын дагуу ажиллуулж байна. 2021 онд “Түр хамгаалах байр”-д гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн эсрэг хүчирхийллийг таслан зогсоох зорилгоор эцэг эхийн хараа хяналт сул буюу үл хайхрах хүчирхийлэлд өртсөн бага насны 14 хүүхэд, бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн 4 хүүхэд, үе тэнгийн дарамт дээрэлхэлтэд өртсөн өсвөр насны 1 хүүхэд, бие махбодын хүчирхийлэлд өртсөн 1 эмэгтэй, нийт

						20 хүнийг хүлээн авч, 335 өдөр түр хамгаалан байрлуулах үйлчилгээг үзүүлсэн. Мөн хугацаанд “Түр хамгаалах байр”-нд байгаа хүүхэд, эмэгтэйчүүдэд боловсрол, эрүүл мэнд, халамжийн болон холбон зуучлах үйлчилгээ үзүүлж, сэтгэл зүйн зөвлөгөө өгөн ажиллаж, гэр бүлд нь сургалт нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулан, 4 хүүхдийн эцэг, эхийг архины эмчилгээнд хамруулсан. Бэлгийн хүчирхийлэлд өртсөн 4 хүүхдэд өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлж, хууль ёсны төлөөлөгчөөр ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Түр хамгаалах байрыг журмын дагуу ажиллуулж, хамгаалалт шаардлагатай 20 иргэнд 100 хувь үйлчилгээ үзүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.3. Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих, түүнтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.						
130	Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисоос урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааны ажил зохион байгуулна.		Зохион байгуулсан сургалтын тоо- 6 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо- 600	2019	Зохион байгуулсан сургалтын тоо- 6 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо- 600	Хүүхэд, залуучуудад чиглэсэн 1, аж ахуйн нэгж, байгууллагад чиглэсэн 6, Боловсролын байгууллагуудын нийгмийн ажилтныг чадавхжуулах зорилгоор 1, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд чиглэсэн 2, нийт 10 удаагийн сургалтыг зохион байгуулж, 90 хүүхэд, залуучууд, 130 ажилтан, албан хаагч, 15 багш, нийгмийн ажилчид, 56 эмч, эмнэлгийн ажиллагсдыг, нийт 292 хүнийг хамруулсан. Цахим орчинд мэдээллийг хүргэх, сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулж 2 төрлийн 5 постер /зөвлөмж, санамж, сэрэмжлүүлэг/-ыг “Говьсүмбэр аймаг дахь цагдаагийн хэлтэс” пейж хуудас, “Говьсүмбэр аймаг цагдаагийн хэлтэс” фэйсбүүк хаягт байршуулж, аймгийн хэмжээнд идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулдаг 20 нээлттэй группээр түгээн, 531 иргэнд мэдээллийг хүргэсэн. 2021 онд аймгийн Цагдаагийн хэлтсээс мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хэрэглэсэн 2 тохиолдлыг илрүүлэн, шалгаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Сургалт, сурталчилгааны тоо -12 Хамрагдсан иргэд, албан хаагчдын тоо – 823 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.4. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөж хохирохоос урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийн арга хэмжээг нэмэгдүүлнэ.						
131	Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэж, хяналт тавина.		Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо-0	2019	Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо-0	Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хяналт тавих ажлын хүрээнд аймгийн Цагдаагийн хэлтсийн эрүүгийн тасгийн алба хаагчид болон Гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх мэргэжилтэн, Хүүхдийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн, чиглэлийн ахлах мэргэжилтнүүд ажиллаж байна. Хяналт тавих чиглэлээр аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж байгаа зочид буудал, архи, согтууруулах ундаагаар үйлчилдэг аж ахуйн нэгжүүд, политехникийн коллежийн хүрээнд хяналт шалгалтын ажлыг зохион байгуулан ажилласан. Үүний үр дүнд 2021 онд аймгийн хэмжээнд хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгт өртөж, хохирсонтой холбоотой гэмт

						хэрэг гараагүй. **Хүрсэн түвшин:** Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо – 0 **Хэрэгжилт 100 хувь**
132	Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааны ажил зохион байгуулна.		Зохион байгуулсан сургалтын тоо- 2 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо- 150	2019	Зохион байгуулсан сургалтын тоо-1 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо- 100	“Хүүхэд эмэгтэйчүүдийн бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хяналт тавих” сэдвийн хүрээнд сургалт, зөвлөгөөн зохион байгуулж, дээрх гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хяналт тавих чиглэлээр хамтран ажиллах үүрэг боловсролын 15 байгууллагын төлөөллийг хамруулсан. Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалах гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2021 онд цахимаар нийт 76 удаагийн сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулж, давхардсан тоогоор 3340 мян. иргэнд мэдээллийг хүргэсэн. Үүнд: 1. “Жендэрийн хэвшмэл ойлголтын эсрэг Би...байна”, бэлгийн мөлжлөг, хүн худалдаалахаас урьдчилан сэргийлэх “Мөрөөдлийн шухэр” аяныг цахим орчинд өрнүүлж, алба хаагчдыг аянд нэгдүүлж, холбогдох санамж, зөвлөмж, мэдээлэл, сурталчилгааг түгээн орон нутгийн “Говьсүмбэр” телевиз болон Fm радиогоор хүний эрүүл мэндийн халдашгүй байдлын эсрэг гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 4 удаа, гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 4 удаа видео, шторкуудыг тус тус нэвтрүүлж иргэдэд хүргэлээ. 2. Цагдаагийн ерөнхий газрын Урьдчилан сэргийлэх хэлтэс, Гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтэс болон өөрсдийн бэлтгэсэн 76 шторк, постер, подкаст, видеог цагдаагийн хэлтсийн фэйсбүүк болон орон нутгийн идэвхтэй 24 цахим группд байршуулан мэдээллийг хүргэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан сургалт, зөвлөгөөний тоо-1 Сурталчилгааны тоо-76 Мэдээлэл хүрсэн иргэдийн тоо: Давхардсан тоогоор 3.3 сая **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.5. Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний бүртгэл, мэдээлэл, хяналтыг сайжруулна.						
133	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний бүртгэл, мэдээлэл, хяналтыг сайжруулна.		Бүртгэл бүрэн хийгдсэн байх /хувь/-100	2019	Гадаадын иргэдийн тоо- 29 Харьяалалгүй хүний тоо-0 Бүртгэл бүрэн хийгдсэн байх /хувь/-100	Харьяалагдах нутаг дэвсэрт оршин сууж буй гадаад иргэдийн хөдөлгөөнд виз, бүртгэл мэдээллийн ISM нэгдсэн программаар 100 хувь бүрэн бүртгэлжүүлж, хяналт тавин ажиллаж байна. 2021 онд аймгийн хэмжээнд Украйн улсын-1, ОХУ-7, БНХАУ-27, БНКазахстан улсын-1, нийт 4 орны 36 иргэн эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлтэй ажиллаж, амьдарч байна. Үүнээс: - “Эм Си Ти Ти” ХХК-д БНХАУ-ын-17 - “Адил-Оч” ХХК-д Украйн улсын-1, ОХУ-ын-2, БНКазахстан улсын-1, нийт 4 - “Баяннексус” ХХК-д БНХАУ-ын-1 - “Шивээ-Овоо” ХК-д ОХУ-ын 1 - “Эм Ди Эс И” ХХК-д БНХАУ-ын 1 - “ДХЮТ” ХХК-д БНХАУ-ын 2,

						- “Монгол говь энержи ресурс” ХХК-д БНХАУ-ын 1 - “Дуут нуур хөгжил” ХХК-д БНХАУ-ын 3 - “Ээлийн цагаан харгуй” ХХК-д БНХАУ-ын 1 - Монгол улсын иргэнтэй гэр бүл болсон ОХУ-ын 2, БНХАУ-ын 1 иргэн - Монгол улсын иргэнээс төрсөн ОХУ-ын 2 иргэн тус тус байна. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 2021 оны 05 сарын 17-ны өдрийн 97 дугаар зарлигаар 2 иргэн (Ө.Энхтуяа, Ө.Энхээ) нарын хүсэлтийн дагуу Монгол Улсын иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоосон. **Хүрсэн түвшин:** Аймгийн хэмжээнд оршин сууж байгаа гадаадын 36 иргэнийг 100 хувь бүртгэлжүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.6. Кибер гэмт хэрэг, кибер халдлагатай тэмцэх чадавхыг дээшлүүлнэ.						
134	Кибер гэмт хэрэг, кибер халдлагатай тэмцэх хяналтыг хэрэгжүүлж, албан хаагчдыг чадавхжуулна.		Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо-0 Хамрагдсан алба хаагчдын тоо-6	2019	Кибер гэмт хэрэг, кибер халдлагатай холбоотой гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй.	Кибер гэмт хэрэг, кибер халдлагатай тэмцэх хяналтыг хэрэгжүүлж, албан хаагчдыг чадавхжуулах чиглэлээр цахим сургалт зохион байгуулж, Цагдаагийн хэлтсийн нийт 68 албан хаагчийг хамруулсан. Кибер гэмт хэрэгтэй холбоотой мэдээллийг шалгаж шийдвэрлэх ажлыг Цагдаагийн хэлтсийн эрүүгийн тасгийн эдийн засгийн мөрдөгч хариуцан ажиллаж байгаа бөгөөд Эрүүгийн цагдаагийн албаны Кибер гэмт хэрэгтэй тэмцэх хэлтсээс зохион байгуулсан мэргэжил дээшлүүлэх сургалтад хамрагдаж, гэрчилгээ авсан. Цахим орчинд мэдээлэл тавьж иргэдийг залилсан 9, цахим мөрийтэй тоглоом зохион байгуулсан 6, цахим орчинд худал мэдээлэл тараах 6 гэмт хэрэг, зөрчил бүртгэгдэж, шалгагдсан. Кибер гэмт хэрэг, кибер халдлагатай холбоотой гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй. **Хүрсэн түвшин:** Сургалтад хамрагдсан албан хаагчдын тоо – 68 Мэргэжлийн сургалтад хамрагдсан албан хаагч-1 Бүртгэгдсэн гэмт хэргийн тоо -0 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.7. Зам тээврийн осол, гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх бодлогыг хэрэгжүүлж, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангана.						
135	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.		Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100 хувь	2019	Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг 95.7 хувьтай хэрэгжүүлсэн.	Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 163 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үндэсний хөтөлбөр”-ийн хүрээнд 12 арга хэмжээг төлөвлөн 90.0 хувьтай хэрэгжүүлэн дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажилласан. Үүнд: 1. Аймгийн газар нутгаар дайран өнгөрдөг улсын чанартай авто замд зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх хяналт шалгалтыг 24 цагаар тогтмол зохион байгуулан, иргэдэд анхааруулга, зөвлөмжийг өгч ажиллаж байна. Цагдаагийн хэлтсээс орон нутгийн хэвлэл мэдээллийн байгууллага, Авто тээврийн төв, жолооны курс, худалдаа, үйлчилгээний байгууллагуудтай хамтран урьдчилан сэргийлэх аяныг зохион байгуулж, иргэдэд зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх мэдээлэл, зөвлөгөөг өгч, дамжин өнгөрч байгаа жолооч нарын халуун, даралтыг үзэх,

						витамин, амин дэм гардуулах, зөрчилгүй жолооч нарыг урамшуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. 2. Улсын чанартай авто замын засвар, үйлчилгээг хариуцсан “Саруул харгүй” АЗЗА-тай хамтран босоо тэнхлэгийн зам дагуух 29 ширхэг урьдчилан сэргийлэх мэдээллийн самбарыг байршуулсан бөгөөд үүнээс 16 самбарт “Ирээдүйгээ хамгаалъя” постерийг байрлуулсан. 3. Орон нутгийн “Удирдлагын жолоо”, “Жим Зам” төрийн бус байгууллагуудаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2500 гарын авлага, тараах материалыг иргэдэд тараасан. 4. Мөн аймгийн төвийн Төв замын дагуу мэдээллийн самбаруудад иргэдэд зам тээврийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, анхааруулах агуулга бүхий постерийг байршуулсан. 5. Дэлхийн Зөн ОУБ-ын дэмжлэгтэйгээр сум бүрд 1 өрхийн гадна зогсоолыг жишиг болгон тохижуулж, замын тэмдэг, тэмдэглэгээг хийж, аюулгүйн бүсийг тогтоож, иргэдэд мэдээллийг хүргэсэн. Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр 2021 онд аймгийн хэмжээнд Хөдөлгөөний аюулгүй байдал тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 3 бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 8-аар буюу 72,7 хувиар буурсан. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 90.0 хувь. **Хэрэгжилт 90 хувь**
136	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдалд шаардагдах тоног төхөөрөмжөөр хангана. /Согтуурал хэмжигч тандагч багаж, зөөврийн хурд хэмжигч/	4.0	Худалдан авсан тоног төхөөрөмжийн тоо- 2	2019	Худалдан авсан тоног төхөөрөмжийн тоо- 1	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр аймгийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөлийн дэмжлэгтэйгээр 3.0 сая төгрөгөөр 25 шалгах багажийн хугацааг сунгаж, 25 гар станцыг шинээр олгосон. Цагдаагийн ерөнхий газраас 8.5 сая төгрөгийн компьютер, техник, хэрэгслээр хангасан. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр олгосон тоног төхөөрөмжийн тоо – 31 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.8. Хууль тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах эрх зүйн хөтөч буланг аймаг, сумын иргэдэд үйлчлэх төвд байгуулж, иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлнэ.						
137	Хууль тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах эрх зүйн хөтөч буланг аймаг сумын нэг цонхны үйлчилгээний төвд байгуулна.	4.0	Аймагт байгуулсан эрх зүйн хөтөч булангийн тоо-1	2019	Эрх зүйн хөтөч булан байгуулаг даагүй	Эрх зүйн хөтөч бэлтгэх ажлын хүрээнд эрх зүйн хөтчийн давтан сургагчид болон шинээр элсэгчдийн бүртгэлийг хийж, нийт 30 иргэн эрх зүйн хөтчөөр бэлтгэгдсэн. Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал сумын иргэдэд үйлчлэх төв, эрх зүйн хөтчүүдээр дамжин хууль, тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах ажлуудыг хийж 2021 оны 10 сарын байдлаар 340 иргэнд үйлчилгээ үзүүлсэн. **Хүрсэн түвшин:** Эрх зүйн хөтчийн тоо – 30 Сурталчилгаанд хамрагдсан иргэдийн тоо-340 Аймагт байгуулсан эрх зүйн булангийн тоо -0

						Хэрэгжилт 100 хувь
4.3.9. Ялтны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн хуудасны биелэлтийн хувийг нэмэгдүүлнэ.						
138	Хоригдлын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих замаар шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн хуудасны биелэлтийн хувийг нэмэгдүүлнэ.		Хоригдлын 55 хувийг ажлын байраар хангана. Гүйцэтгэх хуудасны биелэлтийн хувь-54.7	2019	Хоригдлын 50 хувийг ажлын байраар хангаан ажилласан. Гүйцэтгэх хуудасны биелэлтийн хувь-54.7	Говьсүмбэр аймаг дахь Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх алба-425 дугаар нээлттэй хорих ангиас Говьсүмбэр аймгийн Политехникийн коллежтой хамтран гагнуурчин, хүнд машин механизмын оператор, зам, барилгын машин механизмын операторын мэргэжлээр 55 хоригдлыг, ШШГЕГ-ын харьяа МСҮТ-ийн барилгын өрөг угсрагч, барилгын цахилгаанчин мэргэжлээр нийт 40 хоригдлыг хамруулан чадамжийн гэрчилгээ олгосон. Хоригдлыг хөдөлмөрт хамруулах чиглэлээр “ОСО констракшн” ХХК-тай хамтран 5 хоригдлыг цалинтай ажлын байранд, Боржигин чуулгын шинэ барилгын гэрээт хэсэгт гэм хорын төлбөртэй 8 хоригдлыг цалинтай ажилд хамруулсан. Үүний үр дүнд нэмэгдсэн дүнгээр 37 хоригдлын 1.1 тэрбум төгрөгийн хохирол барагдуулахаас 2021 онд 27 хоригдлын 78.3 сая төгрөгийн гэм хорын нөхөн төлбөрийг төлүүлсэн. 2021 онд биелүүлбэл зохих 240 гүйцэтгэх баримт бичгийн 3,647,193.0 мянган төгрөгөөс бодитой биелүүлсэн 135 гүйцэтгэх баримт бичгийн 1,700,002.6 мянган төгрөг, 105 гүйцэтгэх баримт бичгийн 1,947,190.4 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй бодит биелэлт 56.3 хувьтай ажиллаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хоригдлын 25 хувийг ажлын байраар хангасан. Гүйцэтгэх хуудасны биелэлтийн хувь- 56.3 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.10. Гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, орон нутгийн хэмжээнд урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааг тогтмол зохион байгуулан мэргэжлийн ангиуд, иргэдийн оролцоо, мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэн, гамшгийн эрсдэлийг бууруулах, хариу арга хэмжээг шуурхай зохион байгуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.						
139	Гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, орон нутгийн хэмжээнд сургалт, сурталчилгааг тогтмол зохион байгуулна.	70.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100	2019	Арга хэмжээний жилийн төлөвлөлтийн хэрэгжилт-100 хувь	Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2016 оны А/130 дугаар тушаалаар баталсан сургалтын хөтөлбөр, аймгийн Засаг даргын 2021 оны 5 дугаар сард баталсан “Говьсүмбэр аймагт 2021 онд зохион байгуулах гамшгаас хамгаалах ангиллын сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөө”-ний дагуу гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, өөрийгөө болон бусдыг хамгаалах мэдлэг, чадварыг дээшлүүлэх, аюулгүй амьдрах ухамсарт соёл болон болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадавхыг олгох сургалтыг 32 удаа зохион байгуулж, 480 иргэн, ажилтан алба хаагчид хамрагдсан байна. Монгол Улсын Шадар сайдын “Олон нийтийг хамарсан уулзалт сургалт семинар, соёл хүндэтгэл спортын арга хэмжээг зогсоох” шийдвэрийн дагуу сургалтын үйл ажиллагаа түр зогсоосонтой холбогдуулан цахим сургалтыг 2 удаа зохион байгуулан 75 албан тушаалтныг хамруулсан. Гамшгаас хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардалд аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангаас 65.0 төгрөг зарцуулсан бөгөөд Коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх хариу арга хэмжээнд 65.0 сая төгрөгийг зарцуулсан. Байгалийн гамшгийн хариу арга хэмжээнд Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс

						3.0 сая төгрөг зарцуулан, байгалийн гамшигт өртсөн өрхүүдэд тусламж, дэмжлэг үзүүлсэн. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 100 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**
140	Аймгийн хэмжээнд Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэнэ.		Аймгийн хэмжээнд гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэх хөрөнгийг шийдвэрлүүлэх			Аймгийн 2022 оны төсөвт Гамшгийн эрсдэлийн нарийвчилсан үнэлгээ хийхэд шаардлагатай 60.0 сая төгрөгийг аймгийн ОНХСанд тусгуулаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Хөрөнгийг шийдвэрлүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**
141	Онцгой байдлын газар, гамшгаас хамгаалах мэргэжлийн байгууллага, албад, мэргэжлийн анги, иргэдийн сайн дурын бүлгийг чадавхжуулах сургалт, арга хэмжээг зохион байгуулна.		Зохион байгуулсан сургалт, дадлагын тоо- 5-аас доошгүй Хамрагдсан алба хаагчдын тоо- 500-аас доошгүй	2019	Гамшгаас хамгаалах арга хэмжээний сургалт дадлагыг нийт 4 удаа зохион байгуулж 480 ажилтан албан хаагчдыг хамруулсан.	Аймгийн Онцгой комиссын гишүүдийг чадавхжуулах хээрийн дадлага сургуулийг 11 дүгээр сарын 03-ны өдөр зохион байгуулж, нийт 30 удирдах ажилтныг хамруулсан. 2021 оны 11 дүгээр сарын 04-ний өдөр Баянтал суманд Гамшгаас хамгаалах Команд штабын сургуулийг зохион байгуулж, сумын удирдлагууд болон Ерөнхий зориулалттай мэргэжлийн ангийн бүрэлдэхүүн нийт 44 албан хаагчийг сургаж дадлагажуулсан. Сүмбэр, Баянтал сумын гамшгаас хамгаалах сайн дурын бүлгийн 30 албан хаагчийн бэлтгэл бэлэн байдлыг тус бүр 1 удаа шалгаж, сургалт дадлагыг зохион байгуулж, үүрэг чиглэлээр хангаж ажилласан. Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах олон улсын өдрийг тохиолдуулан зохион байгуулсан өдөрлөг, дадлага сургуульд ерөнхий боловсролын 1, 2 дугаар сургуулийн ахлах ангийн 75 сурагчийг хамруулсан. Монгол Улсын Засгийн газрын 339, 340 дүгээр тогтоолыг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд төрийн болон нутгийн захиргааны 5 байгууллагын 874 албан хаагчийг хамруулсан. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан сургалтын тоо: 5 Хамрагдсан албан хаагчдын тоо: 1053 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.11. Гамшгаас хамгаалах төрийн үйлчилгээг байгууллага, иргэдэд шуурхай хүргэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Гамшгаас хамгаалах сургалт, арга зүйн төв байгуулах, шуурхай албыг авто тээврийн хэрэгслээр хангана.						
142	Гамшгаас хамгаалах сургалт, арга зүйн төв байгуулна.		Сургалт, арга зүйн төв байгуулах төсөв, хөрөнгийг шийдвэрлүүлнэ.		Сургалт арга зүйн төв байхгүй	Аймгийн Онцгой байдлын газрын дэргэд сургалт, арга зүйн төв байгуулах танхимыг шийдвэрлэсэн. Сургалт, арга зүйн төвд шаардлагатай засвар, үйлчилгээ, тоног төхөөрөмжийн тооцоо, судалгааг гарган аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/106 дугаартай албан бичгээр Онцгой байдлын ерөнхий газарт хүсэлтийг хүргүүлсэн боловч төсөв хөрөнгө шийдвэрлэгдээгүй. **Хэрэгжилт 30 хувь**
4.3.12. Гамшгаас хамгаалах, аврах ажиллагааны чадавхыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Онцгой байдлын газар болон мэргэжлийн байгууллагуудыг шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмж, өндөр барилгад аврах ажиллагаа явуулах зориулалтын автотээврийн хэрэгслээр хангана.						
143	Өндөрт аврах ажиллагаа явуулах тусгай	200.0	Өндөрт аврах ажиллагаа явуулах			Аймгийн Онцгой байдлын газрыг Улсын төсвийн хөрөнгөөр, 1.55 тэрбум төгрөгийн өртөг бүхий RENO маркийн гал унтраах, аврах ажиллагааны

	зориулалтын авто тээврийн хэрэгслээр хангах		тусгай зориулалтын авто тээврийн хэрэгслээр хангана.			тусгай зориулалтын автомашинаар хангасан. **Хүрсэн түвшин:** Авто машинаар хангагдсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.13. Хүн амыг эрүүл, аюулгүй хүнсний бүтээгдэхүүнээр хангах, хяналтын тогтолцоог сайжруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Хүнсний аюулгүй байдлын хяналтын лабораторийг байгуулна.						
144	Хүнсний аюулгүй байдлын лаборатори байгуулна.	35.0	Зураг төсөв хийлгэнэ.			Мал эмнэлгийн контор, хүнсний аюулгүй байдлын лабораторийн барилгын зураг төсвийг Жаргалант хийц ХХК-аар гүйцэтгүүлж байна. **Хүрсэн түвшин:** Зураг, төсөв хийлгэхэд шаардлагатай хөрөнгийг шийдвэрлүүлсэн. Ажлын гүйцэтгэлийн хувь-90 **Хэрэгжилт 90 хувь**
4.3.14. Бүтээгдэхүүн үйлчилгээний чанар, хүрээлэн байгаа орчны эрүүл, аюулгүй байдлыг хангах, аж ахуйн нэгж байгууллагуудын үйл ажиллагаанд зөвлөн туслах, стандартыг мөрдүүлэх, хяналтыг сайжруулах зорилгоор Мэргэжлийн хяналтын газар болон бусад мэргэжлийн байгууллагуудыг авто тээврийн хэрэгсэл, шаардлагатай техник, тоног төхөөрөмжөөр ханган, чадавхыг нэмэгдүүлнэ.						
145	Мэргэжлийн хяналтын газрын контор, лабораторийн барилгыг ашиглалтад оруулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.	2.5	Мэргэжлийн хяналтын газрын Лабораторийн барилгын төсвийг шинэчлүүлнэ.		Мэргэжлийн хяналтын барилгын зураг төсөв 2013 онд хийгдсэн. 1.3 оронтой, лаборант 2 дутагдалтай, 2.Хими, нян судлал хорио цээрийн лаборатори 16 нэр төрлийн хүнс, ахуй, гоо сайханы бүтээгдэхүүнд нийт-216	АОНХСангийн 2.5 сая төгрөгөөр Мэргэжлийн хяналтын газрын Лабораторийн барилгын төсвийг шинэчлүүлэн боловсруулсан. Лабораторийн барилгын төсвийг 2022 оны улсын төсөвт тусгуулахаар Шадар сайдад аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/104, Мэргэжлийн Хяналтын Ерөнхий Газарт аймгийн Засаг даргын 2021 оны А/105 дугаартай албан бичгээр тус тус хүсэлтийг хүргүүлсэн. Хими, нян судлал, хорио цээрийн лаборатори нь 3 удаа итгэмжлэгдсэн бөгөөд итгэмжлэлийн хугацаа 2022 онд дуусч итгэмжлэлийн хугацааг сунгуулахтай холбогдуулан лабораторийн хүчин чадал, шинжилгээний үзүүлэлтийн тоог нэмэгдүүлэхэд тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлт хийхэд шаардлагатай 59.1 сая төгрөгийн үнэ бүхий тоног төхөөрөмж худалдан авахаар төсвийг 2022 оны аймгийн ОНХСанд тусгуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Барилгын төсвийг шинэчлүүлсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь**

					үзүүлэлтэ эр шинжилгэ эг хийж гүйцэтгэсэ н.	
146	Хяналт, шалгалт, зөвлөн туслах арга хэмжээний үр нөлөөг дээшлүүлнэ.		2021 онд Эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн -1000-аас доошгүй объект Их эрсдэлтэй-220	2019	2020 онд Эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн -1058 объект Их эрсдэлтэй -232 Дунд-433 Бага-393	2022 онд хяналт шалгалтад хамруулах объектыг сонгохоор 1058 объектод эрсдэлийн үнэлгээг цахимаар хийхэд 137 их эрсдэлтэй, 274 дунд эрсдэлтэй, 647 бага эрсдэлтэй үнэлэгдэв. Өнгөрсөн онтой харьцуулахад их эрсдэлтэй объектын тоо 95-аар буурсан, дунд эрсдэлтэй объектын тоо 159-өөр буурсан, бага эрсдэлтэй объектын тоо 254-өөр нэмэгдсэн эерэг үзүүлэлттэй байна. Хяналт шалгалтын явцад төлөвлөгөөт шалгалт 79 шалгуулагч этгээдийн 116 объектод, зөвлөн туслах үйлчилгээ 43 шалгуулагч этгээдийн 53 объектод, төлөвлөгөөт бус шалгалт 15 хийсэн байна. Хяналт шалгалтууд үргэлжилж байна. Тайлант хугацаанд хяналт шалгалтын явцад нийт 169 объектын эрсдэлийг үнэлсэн байна. Эрсдэлийн удирдлагыг нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд чиглэсэн сургалт”-ыг 2021 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр цахим хэлбэрээр зохион байгуулав. Тус сургалтад Говьсүмбэр аймагт үйл ажиллагаа явуулдаг 75 ААНБ-ын 130 орчим ажилтан, албан хаагчдыг хамруулсан. Дотоод хяналт нэвтрүүлсэн түшиц 2 ААН-ээр Шивээ-Овоо ХК, Ансот ХХК-ийг тус тус сонгож, дотоод хяналт, зохион байгуулалтын талаар мэдээлэл өгч туршлага судлуулахаас гадна, Мэргэжлийн Хяналтын Ерөнхий Газрын Эрсдэлийн удирдлага, бодлого зохицуулалтын газрын дарга доктор (PH.D), дэд проф Д.Түмэндэмбэрэлд хүсэлт тавьсны дагуу эрсдэлийн талаарх ойлголт, эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргууд, эрсдэлийн дүн шинжилгээ, эрсдэлийг удирдах стратегийн талаар мэдээлэл өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Эрсдэлийн үнэлгээ хийсэн объектын тоо-1058 Их эрсдэлтэй-137 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.15. Орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үүднээс бараа материалын хадгалалт, хамгаалалтыг сайжруулж, хөргүүр бүхий махны зоорь, хүнсний бүтээгдэхүүн хадгалах зориулалт бүхий хүнсний агуулах барихыг дэмжинэ.						
147	Махны болон хүнсний бүтээгдэхүүн хадгалах зориулалт бүхий агуулах барихыг дэмжинэ.		Махны болон хүнсний бүтээгдэхүүн хадгалах зориулалт бүхий агуулах барихыг зээлийн болон газрын бодлогоор дэмжинэ. Шинээр байгуулсан зоорины тоо-1			2019-2020 онд ЖДҮХС-аас махны болон хүнсний бүтээгдэхүүн хадгалах зориулалт бүхий агуулах, зоорь барих чиглэлээр зээл авсан Сүмбэр сумын 3 ААНэгж энэ онд 170 тн-ын багтаамж бүхий махны 2 ширхэг агуулах, 20 тн-ын багтаамж бүхий төмс хүнсний ногоо хадгалах 1 ширхэг зоорийг шинээр барьж ашиглалтад оруулаад байна. **Хүрсэн түвшин:** Дэмжлэг авсан махны зоорины тоо-1 Шинээр байгуулсан зоорины тоо- 3 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.16. Архидан согтуурахтай хийх тэмцлийг эрчимжүүлж, архинд донтох эмгэгтэй хүнд үзүүлэх эмчилгээ, үйлчилгээг сайжруулна.						
148	Архидан согтуурахаас		Зохион байгуулсан	2019	Зохион	Архидан согтуурахаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 2021 онд 23

	урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулна.		сургалтын тоо-2 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо-150		байгуулсан сургалтын тоо-1 Сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо-100	удаагийн сургалт, нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулж, нийт 352 иргэнийг хамрууллаа. Үүнд: 1. Шүүхийн шийтгэврээр баривчлагдсан 21 иргэнд Гэр бүл хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газартай хамтран “Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай”, “Хүүхэд хамгааллын тухай”, “Зөрчлийн тухай” хуулиуд болон “Архи тамхины хор нөлөө”, “Гэр бүлийн хүчирхийлэл түүний шинж” сэдэвт сургалтыг 7 хоногийн мягмар гарагт хуваарийн дагуу нийт 15 удаа зохион байгуулсан. 2. Архидан согтуурахтай тэмцэх чиглэлээр 21 мэдээ сэрэмжлүүлэг, зөвлөмж, постер, видео, контентуудыг Говьсүмбэр аймаг дахь Цагдаагийн хэлтсийн фэйсбүүк, пэйж хуудсанд байршуулан, давхардсан тоогоор нийт 9 475 800 иргэнд мэдээллийг хүргэсэн. 3. Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн хэлтсээс **“Архидалтгүй Сүмбэр”, “Хяналт, шалгалт”** аянуудыг зохион байгуулж, архи согтууруулах ундаагаар үйлчилдэг аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагаа, гэмт хэрэг зөрчил үйлдэгдэж болзошгүй объектод хяналт тавих, мөн ахуйн хүрээний архидалттай өрхийг илрүүлэх, гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэгдсэн айл өрхүүдэд нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль болон холбогдох хууль тогтоомжийг сурталчлах арга хэмжээг 3 сарын хугацаатай зохион байгуулан, 15 айл өрхөд нөхцөл байдлын үнэлгээ хийн, 3 өрхийг хяналтад авч ажилласан бөгөөд архи согтууруулах ундаа худалдан борлуулдаг 24 аж ахуй нэгжид хяналт шалгалт хийсэн. **Хүрсэн түвшин:** Зохион байгуулсан сургалтын тоо -23 Хамрагдсан иргэдийн тоо –352 **Хэрэгжилт 100 хувь**
149	Архинд донтох эмгэгтэй иргэдийг албадан болон сайн дурын эмчилгээнд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.		Албадан болон сайн дурын эмчилгээнд хамруулна.	2019	Албадан болон сайн дурын эмчилгээнд хамрагдсан иргэдийн тоо-2	Иргэдийн дундах архины хэрэглээг багасгах, архинд донтсон иргэдийг эмчлэх зорилгоор Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар, аймгийн Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах салбар зөвлөл, “Дэлхийн зөн ОУБ Бор-Өндөр1” ОНХ зэрэг байгууллагаас 17.8 сая төгрөгийн зардлыг шийдвэрлэн, архины хамааралтай 31 иргэнийг Дорнод аймаг дахь “Ухаарал” сэтгэц, наркологийн эмнэлэгт эрүүл мэндийн үйлчилгээнд хамруулж, эмчилгээний дараах сэтгэл зүйн туслалцаа үзүүлэн, ажлын байраар ханган ажиллаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Сайн дурын эмчилгээнд хамруулсан иргэдийн тоо – 31 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.3.17. Газрын тосны бүтээгдэхүүн, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн хадгалалт, хамгаалалт, тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй байдалд хяналтыг эрчимжүүлнэ.						
150	Мэргэжлийн байгууллагуудаас хяналт шалгалт хийж, эрсдэлийг		Хяналт шалгалтын тоо -3-аас доошгүй	2019	Хяналт шалгалтын тоо -2	Аймгийн хэмжээнд газрын тосны бүтээгдэхүүний 6 агуулах, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн 2 агуулах үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд 2021 онд газрын тосны агуулах бүхий 3 аж ахуйн нэгж,

	бууруулан аюулгүй байдлыг хангуулна.		Эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэж, эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж буй байгууллагын тоо-6-аас доошгүй Орон нутгийн хэмжээнд эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэсэн байгууллагын эзлэх хувь-35 хувиас доошгүй		Эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэсэн байгууллагын тоо-3 Орон нутгийн хэмжээнд эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэсэн байгууллагын эзлэх хувь-17.6%	тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгслийн 1 агуулахад хяналт, шалгалт хийсэн. 2 аж ахуйн нэгж нь 2021 онд үйл ажиллагаа явуулаагүй байна. Хяналт, шалгалтын ажлын хүрээнд зөрчил, дутагдлыг арилгуулж, зөвлөн туслах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн. Газрын тосны бүтээгдэхүүний агуулах, худалдан борлуулах цэгүүдэд Стандарт, хэмжил зүйн газраас баталгаажилт хийж, 21 ажилтанд сургалт зохион байгуулсан. Шалгалтад хамрагдсан аж ахуйн нэгжүүд 100 хувь эрсдэл бууруулах төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж байна. **Хүрсэн түвшин**: Хяналт, шалгалтын тоо – 4 Эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэж, эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжүүлж буй байгууллагын тоо -4 Орон нутгийн хэмжээнд эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэсэн байгууллагын эзлэх хувь – 66.7 **Хэрэгжилт 90 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**95.7 хувь**
Хараат бус бие даасан шүүх, хүний эрхийг дээдэлсэн эрх зүйн шинэтгэл						
4.4. Хүний эрх, шударга ёс, хуульт ёсыг бэхжүүлнэ.						
4.4.1. Хууль зүйн туслалцааны үйлчлэх хүрээг өргөжүүлж, төлбөрийн чадваргүй оролцогчийн эрхийг хангахад Хууль зүйн туслалцааны төвтэй хамтран ажиллана.						
151	Хууль зүйн туслалцааны үйлчлэх хүрээг өргөжүүлж, төлбөрийн чадваргүй оролцогчийн эрхийг хангахад Хууль зүйн туслалцааны төвийн үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.		Хууль зүйн туслалцааны төвийг байраар хангана.		Өмгөөллийн туслалцаа үзүүлсэн тоо- 38 Зөвлөгөө мэдээлэл өгсөн иргэдийн тоо-258	Хууль зүйн туслалцааны төвийг аймгийн Засаг даргын Тамгын газраас албан ажлын өрөө, тасалгаагаар хангаж ажиллаж байна. 2021 оны жилийн эцсийн байдлаар аймгийн Хууль зүйн туслалцааны төвөөс 25 хэргийн 28 оролцогчдод өмгөөллийн туслалцаа үзүүлж, шүүхээр 19 хэргийн 22 оролцогчийн асуудлыг шийдвэрлүүлэн, 167 иргэнд хуулийн зөвлөгөө өгч ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Хууль зүйн туслалцааны төвийг байраар хангасан эсэх:Хангасан Зөвлөгөө өгсөн иргэдийн тоо -167 Өмгөөлөл үзүүлсэн иргэдийн тоо - 28 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.4.2. Гэмт хэрэг зөрчлийг бууруулахад дэмжлэг үзүүлнэ.						
152	Хүү торгуулийн орлогын 40-өөс доошгүй хувийг Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажилд зарцуулахаар төлөвлөнө.	50.0 18.0	Эргүүлийн авто машинаар хангана. Албадан саатуулах, эрүүлжүүлэх байрыг засварлана.			2021 оны орон нутгийн төсөвт 2019 оны хүү торгуулийн орлогын 40 хувь 128.8 сая төгрөгийг аймгийн хэмжээнд гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд зарцуулахаар тусган баталсан. Тус арга хэмжээний зардлын 50.4 сая төгрөгөөр Цагдаагийн хэлтэс, Онцгой байдлын газар, Мэргэжлийн хяналтын газар, Шүүхийн шинжилгээний албыг тус тус тоног төхөөрөмжөөр хангаж, олон нийтийн 9 цагдаагийн цалинг шийдвэрлэж, 18.0 сая төгрөгөөр эргүүлийн автомашин худалдан авч аймгийн Цагдаагийн хэлтэст олгосон. Албадан саатуулах эрүүлжүүлэх байранд урсгал засвар хийгдсэн бөгөөд 2022 оны аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр их засвар хийхээр төсвийг баталсан.

						Хүрсэн түвшин: Шинээр хангасан эргүүлийн машины тоо -1 Албадан саатуулах, эрүүлжүүлэх байрны урсгал засвар хийгдсэн. **Хэрэгжилт 100 хувь.**
4.4.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.						
153	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн бүртгэл, ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулж, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.		Өмчийн ашиглалт, захиран зарцуулалтад гүйцэтгэлийн болон баримтын шалгалт хийх, бүртгэлээр хяналт тавьж ажиллах байгууллагын тоо-43 Орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.		Өмчийн ашиглалт, захиран зарцуулалтад гүйцэтгэлийн болон баримтын шалгалт хийх, бүртгэлээр хяналт тавьж ажилласан байгууллагын тоо-43	2021 онд “Өмч эзэмшүүлэх гэрээ”-г орон нутгийн өмчит 43 байгууллагатай гэрээ байгуулж дүгнэхэд 43 байгууллага нийт 90 хувьтай үнэлэгдсэн. Эд хөрөнгийн байдалд бүртгэлээр 43 байгууллагад хяналт хийн 4 байгууллагад зөвлөмж өгч, хэрэгжилтийг 100 хувь хангуулсан. Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газрын үндсэн үйл ажиллагааг дэмжин орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар тусгай зориулалтын 2 авто машин, 2 уурын зуух тус тус холбогдох байгууллагад олгосон ба 264.1 сая төгрөгийг зарцуулсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Хяналт тавьж ажиллаж байгаа байгууллагын тоо – 43 Хуулийн хэрэгжилт 90 хувь. **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.4.4. Орон нутагт хууль тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах ажлыг зохион байгуулж, иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлнэ.						
154	Иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	10.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь-100		Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь-70	Иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх арга хэмжээний хүрээнд 9 арга хэмжээ төлөвлөн 66.6 хувьтай хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд: • Хуулийн байгууллагууд өөрийн чиг үүрэг, үйл ажиллагааны онцлогийг цахим хуудсаараа болон “E-Khutuch” цахим хуудас, фэйсбүүк хуудсаар дамжуулан иргэдэд мэдээллийг тогтмол хүргэн ажиллаж байна. 30 төрлийн мэдээллийг цахимаар хүргэснээс 3172 иргэний хандалтыг авсан байна. • Хууль зүйн туслалцааны төв, Хуульчдын холбоотой хамтран “Хуульчийн про боно өдөр-2021” арга хэмжээг зохион байгуулж, 13 иргэнд үнэ төлбөргүйгээр зөвлөгөө, мэдээлэл өгч ажилласан. • Эрх зүйн хөтөч бэлтгэх ажлын хүрээнд эрх зүйн хөтчийн давтан сургагчид болон шинээр элсэгчдийн бүртгэлийг хийж, нийт 30 иргэн эрх зүйн хөтчөөр бэлтгэгдсэн.Сүмбэр, Шивээговь, Баянтал сумын иргэдэд үйлчлэх төв, эрх зүйн хөтчүүдээр дамжин хууль, тогтоомжийг сурталчлах, эрх зүйн мэдээ, мэдээллээр хангах ажлуудыг хийж, 340 иргэнд үйлчилгээ үзүүлсэн. • Иргэдэд эрх зүйн мэдээллийг гар утсаар хүргэх ажлын хүрээнд сумдын 10000 иргэнд Хөдөлмөрийн тухай хууль, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулиар тус тус мэдээлэл өгсөн. **Хүрсэн үр дүн:**

						Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт – 66.6 хувь **Хэрэгжилт 66.6 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**91.7 хувь**
Тогтвортой, нэгдмэл гадаад бодлого						
4.5. Гадаад харилцаанд нэг цонхны нэгдмэл бодлогыг хэрэгжүүлэн, хөрш орнууд болон гуравдагч хөрш орнуудтай худалдаа, эдийн засгийн харилцааг өргөжүүлэх_						
4.5.1. Гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлж, Олон улс, бүс нутгийн хамтын ажиллагаа, төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийг гадаад хамтын ажиллагааны хүрээнд үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэхэд нь бодлогоор дэмжинэ.						
155	Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлж, Олон улсын болон бүс нутгийн хамтын ажиллагааны болон сайн дурын байгууллагуудтай хамтран ажиллана.	10.0	Тухайн жилийн арга хэмжээний хэрэгжилтийн хувь-100	2019	Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилт -95 хувь,	Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх арга хэмжээний 2021 оны төлөвлөгөөг 12 багц арга хэмжээг 10.0 сая авч хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дунджаар 84.2 хувьтай хэрэгжүүлсэн. Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ нэг цонхны бодлогыг баримтлан, аймгийн Засаг даргаас гадаад уулзалт, зөвлөгөөн зохион байгуулах, санамж бичиг, гэрээ байгуулахаддаа Гадаад харилцааны яамнаас зөвшөөрөл авах, зохион байгуулсан арга хэмжээгээ тайлагнан ажилласан. Мөн орон нутгийн 56 төрийн байгууллагын удирдах албан тушаалтнуудад Гадаад харилцааны чиглэлээр баримталж байгаа бодлого, хууль, тогтоомжийг сурталчлан, таниулах чиглэлээр сургалт зохион байгуулсан. Тус арга хэмжээний хүрээнд орон нутагт Унгар улсын элчин сайд Б.А.Обрушанский, Турк улсын элчин сайд Зафер Атеш нарыг хүлээн авч, цаашид Унгар болон Турк улсын хотуудтай найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагаа тогтоон хамтран ажиллахаар санал солилцсон Мөн гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх чиглэлээр БНСУ-ын Чангвон, БНХАУ-ын Ухай хоттой хамтран ажиллахаар цахим уулзалт зохион байгуулсан. БНХАУ-ын Уши хоттой найрсаг хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгууллаа. ОХУ-ын Усть-Орд мужтай санамж бичиг байгуулахаар гэрээний төслийг хянуулж, гэрээ байгуулах шатанд байна. Зүүн өмнөд Азийн хотуудын холбоо NEAR-ийн Гамшгаас хамгаалах хорооны хуралд 2, гишүүн орнуудын бүгд хуралд 8, байгаль орчны хорооны хуралд 2, нийт 12 албан хаагч цахимаар оролцсон. Олон улсын болон бүс нутгийн хамтын ажиллагааны хүрээнд олон улсын 6 байгууллагаас 9 төсөл, хөтөлбөрийг орон нутагт хэрэгжүүлэн ажиллаж байгаа бөгөөд төслийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд орон нутгийн зүгээс дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллаж, нийт 1.4 тэрбум төгрөгийн дэмжлэгийг орон нутагт үзүүлсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний биелэлт-84.2% **Хэрэгжилт 84.2 хувь**
156	Монгол Улс, Оросын холбооны улс, Бүгд найрамдах Хятад ард улс		Форум, уулзалт, сургалт, үзэсгэлэн худалдаа, туршлага	2019	Форум, уулзалт, сургалт,	БНХАУ-ын Жянсү мужийн Үши хот, ӨМӨЗО-ны Ухай хотуудтай ах дүүгийн найрамдалт харилцаа тогтоож, туршлага солилцох, нийгэм эдийн засгийн салбарт хөрөнгө оруулалт хийх санамж бичиг байгуулахаар ажиллаж

	хоорондын хамтын ажиллагааны хүрээнд улс, төр, эдийн засаг, батлан хамгаалах, худалдаа, соёл, боловсрол, хүмүүнлэгийн болон бусад салбарт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн, зохион байгуулагдах форум, уулзалт, үзэсгэлэн худалдаанд төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжүүдийг оролцуулна.		судлах арга хэмжээнд оролцсон төр, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн төлөөлөл - 10-аас доошгүй		үзэсгэлэн худалдаа, туршлага судлах арга хэмжээнд оролцсон төр, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн төлөөлөл - 10	байна. БНХАУ-ын Жянсү мужийн Үши хоттой байгуулах санамж бичгийн Гадаад харилцааны яамаар хянуулан, баталсан. БНХАУ-ын Ухай хотын удирдлагуудтай цахим уулзалт зохион байгуулж, цаашид найрсаг хамтын ажиллагаа тогтоон, санамж бичиг байгуулан ажиллахаар боллоо. Хөрш орнуудын хамтын ажиллагааг өргөтгөх хүрээнд ОХУ-ын Усть-Орд мужтай санамж бичиг байгуулахаар Гадаад харилцааны яаманд төслийг хүргүүлэн хянуулж байна. БНХАУ-ын Шинжаан-Уйгарын Цөлжилтийн судалгааны хүрээлэнтэй хамтран “Цөлжилтийн судалгааны төв” байгуулан 22 га талбайд туршилт, судалгааны талбай байгуулсан бөгөөд Тэрбум мод хөдөлгөөний хүрээнд Бүсийн инноваци, технологийн төв болгон өргөжүүлэх БШУЯамнаас шийдвэрлэх шатанд байна. **Хүрсэн түвшин:** 1 удаагийн цахим уулзалт зохион байгуулж, аймгийн Засаг дарга, Засаг даргын орлогч, ЗДТГазрын 4, агентлагийн 4, Шивээ-Овоо ХК-ийн 1, нийт 11 албан хаагч оролцсон. БНХАУ-ын 1 хоттой найрсаг хамтын ажиллагааны харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулсан. ОХУ-ын 1, БНХАУ-ын 1 хоттой хамтын ажиллагаа тогтоохоор ажиллаж байна. **Хэрэгжилт: 70 хувь**
157	“Гуравдагч хөрш”-ийн бодлогын хүрээнд Япон, БНСУ, Турк болон бусад улс, орнуудтай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлнэ.		Хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-5-аас доошгүй	2019	Хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-5	Орон нутагт Унгар улсын элчин сайд Б.А.Обрушанский, Турк улсын элчин сайд Зафер Атеш нарыг хүлээн авч, цаашид Унгар болон Турк улсын хотуудтай найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагаа тогтоон хамтран ажиллахаар санал солилцож, БНСУ-ын Чангвон хотын захиргаатай цахим уулзалт зохион байгууж, цаашид хамтран ажиллахаар санал солилцсон. Зүүн өмнөд Азийн хотуудын холбоонд идэвхтэн гишүүнээр оролцож, 2021 оны 3 сарын 31-ны өдрийн Гамшгийн сэргийлэх хорооны 18-р онлайн хуралд орон нутгийн төлөөлөл 2 мэргэжилтэн оролцож, гамшгийн эрсдлээс хамгаалах олон улсын туршлагатай танилцсан. 2021 оны 08 сарын 10-нд болох NEAR-ийн гишүүн орнуудын бүгд хурал нь Сахагийн БНУ-ын Ульсан хотоос онлайнаар зохион байгуулж, орон нутгаас 8 төлөөллийг оролцуулсан. 2021 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдөр Байгаль орчны хорооны цахим зөвлөгөөнд 2 төлөөллийг оролцуулсан. Хоёр орны Засгийн газар хоорондын хамтын ажиллагааны хүрээнд Солонгос, Польш, Япон улстай эдийн засгийн салбарт хамтран ажиллаж, Солонгос улсын Эксим банкны хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр аймгийн төвд дулааны станц барих, Бүгд Найрамдах Польш Улсын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлийн 17.5 сая еврогийн хөрөнгөөр “Аймгийн бохир усны цэвэрлэх байгууламжийг шинээр барих, Говийн бүсийн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх чиглэлээр Япон улсын Жайка ОУБ-ын санхүүжилтээр манай аймагт 2021 оны 01 сарын 01-ээс 09 сарын 30-ны өдрийг дуустал суурь судалгаа хийх, Беларусь улсын Засгийн газрын

						хөнгөлөлттэй зээлээр Хөдөө ахуйг дэмжих сангаас хадлан, газар тариалангийн иж бүрдлийг хөдөө аж ахуйн нэг хоршоонд олгох төслүүдийг хэрэгжүүлж байна. **Хүрсэн түвшин:** Хамтын ажиллагааны хүрээнд зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо-6 Орон нутагт хэрэгжиж буй төсөл, хөтөлбөр – 5 **Хэрэгжилт: 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**84.7 хувь**
Батлан хамгаалах						
4.6. Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.						
4.6.1. Батлан хамгаалахын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэн, орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бүрдүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.						
158	Батлан хамгаалахын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэн, орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бүрдүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.	20.0	Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100 Дайчилгааны төлөвлөгөөг шинэчилнэ. Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газарт "Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, орон нутгийн хамгаалалтын асуудал хариуцсан албан тушаалтан”-ыг шинээр бий болгоно. Зохион байгуулах сургалтын тоо-1			Аймаг сумдын Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөг холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу батлан хэрэгжүүлж байна. Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу 2021 оны цэргийн бүртгэлийг үндэслэн орон нутгийн хамгаалалтын сумангуудыг 100 хувь оногдуулан дансалсан. Зэвсэгт хүчний Жанжин штабаас дайчилгааны даалгавар өгөгдөөгүй байна. Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газарт Батлан хамгаалах үйл ажиллагаа, орон нутгийн хамгаалалтын асуудал хариуцсан мэргэжилтэн томилогдоогүй байна. Засаг даргын 2021 оны 06 сарын 04-ний өдрийн А/163 дугаар захирамжаар цэргийн дүйцүүлэх албаны цэргийн анхан шатны бэлтгэл сургалтыг 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ний өдөр зохион байгуулж, дүйцүүлэх албан хаагчдыг бүрэн хамруулсан. **Хүрсэн түвшин:** Орон нутгийн хамгаалалтын төлөвлөгөөг баталсан. Дайчилгааны төлөвлөгөөг тодотгосон Сүмбэр суманд орон тоо батлагдаагүй Зохион байгуулсан сургалтын тоо -1 **Хэрэгжилт 100 хувь**
4.6.2. “Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх арга хэмжээ”-г хэрэгжүүлж, “Оюутан-цэрэг” сургалтад суралцагчдын тоог нэмэгдүүлнэ.						
159	“Хүүхэд, залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэх арга хэмжээ”-г хэрэгжүүлж, “Оюутан-цэрэг” сургалтад суралцагчдын тоог нэмэгдүүлнэ.		Шинээр суралцсан оюутан цэргийн тоо-2 Сүмбэр сумын 5 дугаар сургуульд “Цэрэгжилт”-ийн танхимыг шинээр тохижуулна. Ерөнхий боловсролын сургуулиудын дунд	2019	Оюутан цэргийн тоо-8	“Оюутан-цэрэг” цэргийн мэргэжил олгох сургалт Ковид-19 цар тахлын дэгдэлтийн улмаас БХЯ-ны шийдвэрээр энэ жил зохион байгуулагдаагүй. Ерөнхий боловсролын сургуулиудын дунд зохион байгуулах "Дөл" цэрэг спортын тэмцээн Ковид-19 цар тахлын дэгдэлтийн улмаас түр хойшлуулан цаг үеийн нөхцөл байдал сайжирсан үед зохион байгуулахаар төлөвлөн ажиллаж байна. Аймгийн Политехник коллежид “Цэргийн эрдэм”-ийн танхимыг байгуулж, цаашид шинээр тэнхим болгохоор сургуулийн удирдлагуудтай хамтран ажиллаж, Цэргийн эрдмийн танхимд хууль эрх зүй, зэвсэглэл техник, Монгол төр, ЗХ-ний үүсэл, энхийг дэмжих ажиллагаанд Зэвсэгт хүчний гүйцэтгэсэн үүргийн талаар мэдээллийн самбарыг байршуулсан.

			"Дөл" цэрэг спортын тэмцээнийг зохион байгуулна. Политехник коллежид “Цэргийн эрдэм”-ийн тэнхимийг шинээр байгуулна.			**Хүрсэн түвшин:** “Оюутан-цэрэг”-т цэргийн мэргэжил олгох сургалт явагдаагүй Сүмбэр сумын 5 дугаар сургуульд “Цэрэгжилт”-ийн танхимыг тохижуулаагүй "Дөл" цэрэг спортын тэмцээнийг зохион байгуулагдаагүй Политехник коллежид “Цэргийн эрдэм”-ийн тэнхимийг шинээр тохижуулсан. **Хэрэгжилт 50 хувь**
4.6.3. Цэргийн бэлтгэл үүрэгтэн, орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгж болон орон нутгийн цэрэгт томилгоотой иргэнийг Үндэсний батлан хамгаалахын их сургуулийн Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төвд богино хугацааны сургалтад хамруулж, мэргэжил эзэмшүүлнэ.						
160	Цэргийн бэлтгэл үүрэгтэн, орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгж болон орон нутгийн цэрэгт томилгоотой иргэнийг ҮБХИС-ийн МСҮТ-д богино хугацааны сургалтад хамруулж, мэргэжил эзэмшүүлнэ.		Сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-10	2019	Сургалтад хамрагдсан иргэний тоо-6	Энэ жил Ковид-19 цар тахлын дэгдэлтийн улмаас цэргийн бэлтгэл үүрэгтэн, орон нутгийн хамгаалалтын томилгоот нэгж болон орон нутгийн цэрэгт томилгоотой иргэнийг ҮБХИС болон МСҮТ-д богино хугацааны сургалтад хамруулж, мэргэжил олгох тоон даалгавар ирээгүй учир хийгдээгүй. Цэргийн бэлтгэл үүрэгтэн, орон нутгийн цэрэгт томилгоотой иргэдийг богино хугацааны сургалтад хамруулах чиглэлээр бэлтгэл ажлыг хангаж, Уул уурхайн жишиг сургууль Политехникийн коллежид Цэргийн эрдмийн танхимыг шинээр тохижуулсан бөгөөд Үндэсний батлан хамгаалахын Их сургууль, Политехникийн коллежтой хамтран сургалтын хөтөлбөр, төлөвлөгөөг боловсруулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
161	Хугацаат цэргийн албаны ээлжит татлагаар эрүүл мэндийн шалтгаанаар тэнцээгүй залуучуудыг эмнэлгийн хяналтад авах, эмчилж сувилах, нөхөн сэргээх үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг эрчимжүүлж бүртгэлжүүлнэ.		Цэргийн насны эрэгтэйчүүдийн өвчлөлийн хувь-68	2019	Цэргийн насны эрэгтэйчүүдийн өвчлөлийн хувь-70	2020 оны хугацаат цэргийн албанд тэнцээгүй богино хугацаанд эмчлэгдэх боломжтой 23 иргэнийг эмчийн хяналтад авч эмчлүүлсэн. 2021 онд 2 дугаар ээлжийн цэрэг татлагаар Зэвсэгт хүчний Жанжин штабаас өгсөн үүрэг даалгаврыг 100 хувь биелүүлсэн. 2021 оны цэрэг татлагаар хугацаат цэргийн албанд татагдсан эрчүүдийн өвчлөл 31.5 хувьтай байна. **Хүрсэн түвшин:** Зэвсэгт хүчний Жанжин штабаас өгсөн үүрэг даалгаврыг 100 хувь биелүүлсэн. Цэргийн насны иргэдийн өвчлөлийн хувь- 31.5 **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**87.5 хувь**
Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ						**91.8 хувь**
ТАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Ногоон хөгжил						
5.1. Байгаль орчныг хамгаалах, байгалийн баялагийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.						
5.1.1. Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, агаарын чанарын хяналтыг сайжруулна.						
162	Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлж, агаарын чанарын хяналтыг	10.0	Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт -100 хувь	2019	Дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилт	Аймгийн Засаг даргын 2021 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн А/49 дүгээр захирамжаар “Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах дэд хөтөлбөрийг 2021 онд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө”-г 4 зорилтын хүрээнд 19 арга хэмжээг төлөвлөж, 95.0 хувьтай хэрэгжүүллээ. Үүнд:

	сайжруулна.		УЦУОШ-ний лабораторийг тоос, тоосонцор-PM-2.5, PM-10 тодорхойлох тоног төхөөрөмжөөр хангана. Агаарын чанарыг сайжруулах бүс тогтоох журмыг батлуулж, хэрэгжилтийг хангуулж эхэлсэн байна.		75 хувь	- ОНХС-ийн 4 сая төгрөгийн санхүүжилтээр УЦУОШТөвийг 2 ширхэг тоос, тоосонцор PM-1.0, PM-2.5, PM-10 тодорхойлох тоног төхөөрөмжөөр хангасан. Агаарын тоос, тоосонцрыг 3 үзүүлэлтээр хэмжих боломжтой болсон. - Аймгийн хэмжээнд үхсэн мал, амьтны сэг зэмийг устгах ажлыг зохион байгуулж 311 адуу, 155 үхэр, 8619 хонь, ямаа, 1 нохой, 30 нэхий, 5 үнэг цуглуулан, зөвшөөрөгдсөн 6 цэгт ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж, нийт 9121 малын сэг зэмийг булж утсгасан. Уг ажилд Шивээговь суманд давхардсан тоогоор 40 хүн, 1 фургон, 2 портер, 3 хово, 1 ковш тус тус ажилласан. - Сүмбэр сумын 1 дүгээр багийн нутаг дэвсгэрт орчны шинжилгээ хийлгэх ажлыг 4,961,000.0 төгрөгөөр Эко трейд ХХК-аар гүйцэтгүүлсэн. - Агаарын чанарыг сайжруулах бүс тогтоох журмын төслийг боловсруулж, төслийг БОАЖЯ-нд батлуулах шатандаа явж байна. - Сүмбэр сумын 3 дугаар баг Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газрын зүүн талд байрлах 2.8 га талбайн барилгын туурь хог хаягдлыг 2,621,250 төгрөгийн түлшээр Адил-Оч ХХК-ийн ковш, хово автомашинаар цэвэрлүүлж нийт 2280 тонн барилгын хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт төвлөрүүлэн ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт - 95 хувь УЦУОШ-ний лабораторийг тоос, тоосонцор PM-2.5, PM-10 тодорхойлох тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан. Агаарын чанарыг сайжруулах бүс тогтоох журмыг боловсруулж, батлуулах шатанд байна. **Хэрэгжилт 95 хувь**
5.1.2. Цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг сайжруулж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.							
163	Цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг сайжруулж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.		Мэдээ, мэдээллийг цахимаар болон хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр хурдан шуурхай хүргэсэн байна. Аймаг, сумдын Засаг дарга, Онцгой байдлын газар, ХХААГ-ыг мэдээллээр хангаж ажилласан байна.	2019	Нарийвчилсан сэрэмжлүүлэх мэдээг 5 удаа, хоногийн сэрэмжлүүлэх мэдээг 6 удаа, анхааруулах мэдээг 7 удаа, хүчтэй салхины аюул агаар мэдээ 9 удаа,	Цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэх мэдээг Govisumber.tsag-agaar.gov.mn хаягаар 7 удаа, анхааруулах мэдээг 6 удаа мэдээлсэн байна. Сэрэмжлүүлэг мэдээний таарц 91.7 хувьтай байна. Аймгийн болон сумдын Засаг даргын Тамгын газарт 3 удаа сэрэмжлүүлэг мэдээ, онцгой байдлын газарт 13 удаа анхааруулах, сэрэмжлүүлэх мэдээг хүргүүлсэн бөгөөд мэдээллийг 100 хувь цахимаар хүргэн ажиллаж байна. **Хүрсэн түвшин:** Цахимаар хүргэсэн мэдээний тоо – сэрэмжлүүлэг мэдээ -7, анхааруулах мэдээ -6 удаа, өдөр тутмын мэдээллийг тухай бүр хүргэсэн. /100 хувь/ Холбогдох байгууллагуудад хүргүүлж ажилласан мэдээний тоо – 16 **Хэрэгжилт 100 хувь**

					шороон шуурганы аюул агаар мэдээ 5 удаа тус тус дамжуулсан	
5.1.3. Булаг шандны эхийг хамгаалж, тохижуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.						
164	Булаг шандны эхийг хамгаалж, тохижуулах ажлыг үргэлжлүүлнэ.	6.5 3.0	Цоорхойн рашааны хөв, хашааг сэргээн засварлана. Хашиж хамгаалах булаг шандны эхийн тоо-2 Уст цэгийн цэвэрлэгээг 7 удаа зохион байгуулна.	2019	Хашиж хамгаалсан булгийн тоо - 1	2021 оны Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлын 10.0 сая төгрөгийн санхүүжилтээр Сүмбэр суманд байрлах Гашууны булаг, Шивээговь суманд байрлах Мөнхтийн булгийн эхийг хашиж хамгаалах ажлыг тухайн багийн малчид, иргэдийн бүлгийн оролцоотойгоор хийж гүйцэтгэсэн. “Шивээ-Овоо” ХК ус шавхан зайлуулалтаас гарч байгаа усны эхийг хашиж хамгаалан, 200 ширхэг улиас тарьсан. 2021 оны Байгаль хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардлын 6.5 сая төгрөгийн санхүүжилтээр тус аймгийн Сүмбэр суманд байрлах Цоорхойн рашааны хамгаалалтын хашаа, хөв цөөрмийг сэргээн засварлах ажлыг “Жавхлант Арвижих” ХХК хийж гүйцэтгэсэн. **Хүрсэн түвшин:** Цоорхойн рашааны хөв, хашааг сэргээн засварлах ажлын явц – 100 хувь Хашиж хамгаалсан булаг шандны тоо-2 Уст цэгийн цэвэрлэгээний тоо – 8 /Цоорхойн рашаан, Уулзварын гол, Нэртийн булаг, Бэхтийн булаг, Хүрий ногоон, Өехий булаг, Асгана булаг, Хаялга нуур/ Цэвэрлэгээний ажилд оролцсон байгууллагын тоо 11, хүний тоо-87 Цэвэрлэсэн хог хаягдлын хэмжээ-21.4 тонн **Хэрэгжилт: 100 хувь**
5.1.4. Гэр хороолол болон аялал жуулчлалын бүсэд “Эко жорлон” арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөрсний бохирдлыг бууруулна.						
165	“Эко жорлон” арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөрсний бохирдлыг бууруулна.	40.0	Шинээр бий болсон стандартын шаардлага хангасан жорлонгийн тоо- 10 Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо- 5	2019	Стандартын доторлоготой нүхэн жорлонгийн тоо-3	Сүмбэр сумаас зохион байгуулсан “Сүмбэртээ сайхан амьдаръя” аяны хүрээнд гэр хорооллын 50 айл өрх стандартын шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламжтай болсон. Тэрэгтийн ундны усны эх үүсвэрийн ойролцоо байрлах 10 айл өрх, Сүмбэр, Шивээговь сумын 40 гаруй өрхөд хөрс стандартын шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламжтай болох талаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгч, 40 гаруй гарын авлага тараасан. **Хүрсэн түвшин:** Иргэдийн мэдлэг, мэдээлэл дээшилж хөрс болон хөрсөөр дамжин гүний ус бохирдох эрсдэлийг бууруулах нөхцөл бүрдсэн. Стандартын шаардлага хангасан нүхэн жорлонтой болсон өрхийн тоо-50 Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо - 5 **Хэрэгжилт 100 хувь**

5.1.5. Усан сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийн хэрэгжилтийг сайжруулна.						
166	Усан сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ус хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлнэ.		Ундны усны эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлнэ. Усны сан бүхий газруудад эрүүл ахуйн бүс тогтоосон тоо - 10	2019	Эрүүл ахуйн бүс тогтоосон эх үүсвэрийн тоо- 3	Аймаг, сумын хүн амын унд ахуйн усан хангамжийн эх үүсвэрүүдийг орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авч төвлөрсөн ус хангамжийн эх үүсвэрүүдэд эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдөн ажиллаж байна. Сүмбэр сумын Засаг даргын 2010 оны А/79, Шивээговь сумын Засаг даргын 2010 оны А/75 дугаар захирамжуудаар нийт 32 уст цэгт энгийн хамгаалалтын бүсийг тогтоож, усан сан бүхий газрын хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг мөрдөн ажиллаж байна. Энэ онд дэглэм зөрчил гараагүй. **Хүрсэн түвшин:** Усны сан бүхий газруудад эрүүл ахуйн бүс тогтоосон тоо – 32 Ундны усны эх үүсвэрүүдэд эрүүл ахуйн дэглэмийг мөрдөн ажиллаж байна. **Хэрэгжилт 100 хувь**
5.1.8. Ойн ангийн үйл ажиллагааг дэмжиж, ойн зурвас, нийтийн эзэмшлийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлж, мод тарьж ногоон хөгжилд хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгж, нөхөрлөлд мөнгөн урамшуулал олгоно.						
167	Ойн ангийн үйл ажиллагааг дэмжиж, ойн зурвас, нийтийн эзэмшлийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.	17.2	Ойн ангийн үйл ажиллагаанд үзүүлсэн дэмжлэгийн тоо - 3 1 га талбайд ойн зурвас бий болгосон байна. Ургалт, амьдралтын хувь-80-аас доогүй.	2019	Ойн ангийн үйл ажиллагаанд 22.2 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. 5га талбайд ойн зурвас байгуулсан. /нийт ойн зурвасын 35.6 га/	Сум дундын Ойн ангид байгалийн ойн санг хэрхэн хамгаалах, арчлах, модны мөчрийг стандартын дагуу хэрхэн бэлтгэх талаар мэргэжил арга зүй зөвлөгөө 3 удаа, хавар, намрын мод, сөөгний цэнэг усалгаа болон, тариалалтын талаар заавар зөвлөгөө өгч, чиглэл хүргүүлсэн. БХНСАХЗ-аас сум дундын Ойн ангийн дараах үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлсэн. - Төвийн ногоон байгууламжийн усалгаанд ашигласан усны төлбөрт 5.2 сая төгрөг - Мод үржүүлгийн газрын цахилгаан хангамжийн трансформаторын өндөр хүчдэлийн 10 кв кабел солих ажилд 1.5 сая төгрөг. Энэ ажлыг “Сүмбэр старлет” ХХК хийж гүйцэтгэсэн. - Мод үржүүлгийн газрыг өргөтгөх зорилготой 6*20 харьцаатай 2 хүлэмж авахад 10.5 сая төгрөгийн дэмжлэг үзүүлсэн. Ойн тухай хууль, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн “Бүх нийтээр мод тарих үндэсний өдөр зарлах тухай” 2010 оны 63 дугаар зарлигийн дагуу хавар, намрын улиралд 2 удаагийн арга хэмжээгээр “Нэг өрх нэг мод” уриатай мод тарих үйл ажиллагааг зохион байгуулж, аймгийн хэмжээнд 80 аж ахуйн нэгж байгууллагын 700 гаруй албан хаагч, 421 иргэн 16559 ширхэг мод бут тарьж, ногоон байгууламж бүхий талбай 3.1 га-аар нэмэгдүүлсэн. Ургалт, амьдралын хувь- 80 хувь **Хүрсэн түвшин:** Ойн ангийн үйл ажиллагаанд үзүүлсэн дэмжлэгийн тоо – 3 Шинээр бий болсон ойн зурвасын хэмжээ – 3.1 га Ургалт амьдралтын хувь-80 Ногоон байгууламжид зарцуулсан хөрөнгө -21 сая төгрөг **Хэрэгжилт 100 хувь**

168	Мод тарьж ногоон хөгжилд хувь нэмэр оруулсан иргэн, аж ахуйн нэгж, нөхөрлөлд мөнгөн урамшуулал олгоно.	37.0	Урамшуулал олгосон Иргэний тоо- 12, ААНБ-ын тоо- 4	2019	1 ААНБ, 17 иргэнд 18.9 сая төгрөгийн урамшуулал олгосон.	Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2015 оны 07 дугаар тогтоолоор батлагдсан журмын дагуу 2021 онд 4 аж ахуйн нэгж байгууллага, 12 иргэнд 34,680,000 төгрөгийн урамшуулал олголоо. Өмнөх онтой харьцуулахад тарьж, ургуулсан модны тоо 1463 ширхгээр нэмэгдсэн байна. **Хүрсэн түвшин:** Урамшуулал авсан иргэний тоо- 12, ААНБ-ын тоо- 4 Тоологдсон модны тоо- 3442 Олгосон урамшуулал- 34,680,000 төгрөг **Хэрэгжилт 100 хувь**
5.1.9. Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.						
169	Орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээг үе шаттайгаар нэмэгдүүлнэ.		Судалгаагаар батлагдсан усны нөөц бүхий газрыг тусгай хамгаалалтад авна.	2019	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хэмжээ 194211.26 га буюу нийт нутаг дэвсгэрийн 37 хувийг эзэлж байна.	“Чойрын богд уул” байгалийн нөөц газрын өргөтгөлтэй холбоотой аймгийн ИТХ-ын 2020 оны 01 дүгээр сарын 07-ны өдрийн 04 дүгээр тогтоол, холбогдох материалыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яаманд хүргүүлсэн. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас Засгийн газарт өргөн барьж шийдвэрлүүлэхээр ажиллаж байна. Аймгийн хэмжээнд улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийж нөөц нь тогтоогдсон газрын доорх цэнгэг усны орд газар 7 байгаагаас Тэрэгтийн газрын доорх цэнгэг усны орд газрыг 2016 онд Орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авсан. Газрын доорх цэнгэг усны 4 орд газрыг Орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авахаар саналыг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд өргөн барьсан. **Хүрсэн түвшин:** Холбогдох дээд шатны байгууллагад шийдвэрлүүлэхээр уламжилсан. **Хэрэгжилт 70 хувь**
5.1.10. Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын нөөц, ховордсон зүйлийг хамгаалж, нөхөн сэргээн нутагшуулах, биотехникийн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.						
170	Нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын нөөц, ховордсон зүйлийг хамгаалж, нөхөн сэргээн нутагшуулж, биотехникийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	2.0	Биотехникийн арга хэмжээний тоо - 5, өвс - 150 боодол, хужир - 2 тн, хамрагдсан хүний тоо- 45	2019	Арга хэмжээний тоо - 4 Өвс - 134 боодол Хужир - 1.5 тн Хамрагдсан хүний тоо-50	Нэн ховор, ховор амьтныг хамгаалах хүрээнд УЦУОШТөв, УГГХДТСГЗахиргаа, Сүмбэр сумын Засаг даргын Тамгын газар, Уулзварын гол нөхөрлөлтэй хамтран Чойрын богд уулын Аргаль хонинд 5 удаагийн давтамжтай, 200 боодол өвс, 1.1 тонн хужир тавьж өгсөн. 48 хүн хамтран ажилласан. **Хүрсэн түвшин:** Биотехникийн арга хэмжээний тоо - 5 Хужир – 1.1 тн Өвс-200 боодол Оролцсон иргэдийн тоо - 48 **Хэрэгжилт 100 хувь**
5.1.11. Уул уурхайн улмаас эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийнэ.						
171	Уул уурхайн улмаас эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийнэ.		Нөхөн сэргээсэн газрын хэмжээ - 6 га	2019	Нөхөн сэргээсэн газрын хэмжээ - 4 га	Сүмбэр суманд түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын олборлолтын улмаас эвдрэлд орсон 3.1 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн. “Шивээ-Овоо” ХК Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу энэ онд гадаад овоолгын 3.8 га талбайд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж олон наст ургамал тариалсан. Мөн 2018, 2019 онд хийгдсэн 10 га талбайн биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг актаар

						хүлээлцсэн. **Хүрсэн түвшин:** Нөхөн сэргээсэн газрын хэмжээ – 6.9 га **Хэрэгжилт 100 хувь**
5.1.12. Аймаг, сумдын төвийн хог хаягдлын менежментийг сайжруулан, ахуйн болон туурь хог хаягдал бүхий талбайг үе шаттайгаар бууруулж, аймгийн төвд ландфилл технологийг сайжруулна.						
172	Туурь хог хаягдал бүхий талбайг үе шаттайгаар цэвэрлэнэ.		Цэвэрлэх туурь хог хаягдалтай талбайн хэмжээ - 10 га	2019	Туурь хог хаягдалтай 11 га талбайг цэвэрлэж, хог хаягдлыг 4.3 хувиар бууруулсан.	Туурь хог хаягдлыг бууруулах арга хэмжээний хүрээнд Сүмбэр суманд АОНХС-ийн 2.5 сая төгрөгөөр 2.8 га талбай, Шивээговь суманд сумын ААНБ-ын дэмжлэгээр 1 га талбайн барилгын болон туурь хог хаягдлыг түрж, булсан. Шивээ Овоо ХК, "Сдент" ХХК, "Адил Оч" ХХК-ууд техникийн дэмжлэг үзүүлсэн. Мөн Сүмбэр суманд хур хог хаягдалтай 4 га талбайг тухайн бүсэд үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААНБ-ын хөрөнгө дэмжлэг, оролцоотой цэвэрлүүлээ. **Хүрсэн түвшин:** Туурь хог хаягдал цэвэрлэсэн талбайн хэмжээ, га-7.8 **Хэрэгжилт 78 хувь**
173	Аймаг, сумдын төвийн хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн, аймгийн төвийн хог хаягдлыг ландфилл технологийн дагуу булшилна.		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь - 100 Төвлөрсөн хогийн цэгийг ландфилл технологиор булшлах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.	2019	Аймгийн төв хогийн цэгт хог хаягдлыг булшлах ам гаргаж, хогийн цэгийг хашаажуулсан.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт жилийн эцсийн байдлаар 84.2 хувьтай байна. Аймгийн хэмжээнд аюултай хог хаягдал үүсгэгч, хадгалах үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа 13 иргэн, аж ахуй нэгж, байгууллагуудыг бүртгэлжүүлж цахим мэдээллийн www.eic.mn цахим хуудсанд оруулсан. Тохижилт сүмбэр ОНӨААТҮГазар нь Нэгдсэн эмнэлгийн аюултай хог хаягдлыг 7 хоногт 3 удаа тусгай зориулалтын машинаар тээвэрлэн, төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэн булшлах ажлыг зохион байгуулж байна. Шивээговь сумын төвлөрсөн хогийн цэгийн нийт 7 га талбайн 27 тн хог хаягдал, 22 дугаар зөрлөгийн хогийн цэгийн 500 м.кв газруудыг Шивээ-Овоо ХК, "Сдент" ХХК-ны техникийн дэмжлэгтэйгээр түрж тэгшилсэн. **Хүрсэн түвшин:** Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 84.2 хувь Ландфилл технологиор булшлах үйл ажиллагаа технологийн дагуу хэвийн хэмжээнд явагдаж байгаа боловч өргөтгөх, сайжруулах шаардлагатай байна. **Хэрэгжилт 92.1 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**94.6 хувь**
Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ						**94.6 хувь**
ЗУРГАА. БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжил						
6.1. Аймаг, сумдын төвийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн, орон нутгийн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.						
6.1.1. Сумдын инженерийн шугам сүлжээний төв магистраль шугамыг шинэчлэх, шинээр барих, хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж, "Сумын хөгжил" арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.						
174	Аймаг сумдын төвийн инженерийн шугам	45.0	Шивээговь сумын гадна инженерийн	2019		Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 15.0 сая төгрөгөөр Шивээговь сумын гадна инженерийн шугам сүлжээний шинэчлэлийн ажлын зураг төсвийг Орон

	сүлжээний төв магистраль шугамыг шинэчилнэ.		шугам сүлжээний шинэчлэлийн зураг төсөв хийнэ. Сүмбэр сумын 1-р багт гадна инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл шинэчлэлийн ажлын зураг төсөв хийнэ.			нутгийн хөгжлийн сангийн 15.0 сая төгрөгөөр Баярмега сервис ХХК 80 хувьтай гүйцэтгэж байна. Сүмбэр сумын 1 дүгээр багийн гадна инженерийн шугам сүлжээний өргөтгөл, шинэчлэлийн ажлын зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэгчээр “Ар төгөл” ХХК шалгарч, 2021 оны 12 дугаар сарын 02-ны өдөр гэрээ байгуулан, 70 хувьтай гүйцэтгэж байна. **Хүрсэн түвшин:** Шивээговь сумын гадна инженерийн шугамын ажлын гүйцэтгэл-70 хувь Сүмбэр сумын 1-р багийн гадна инженерийн шугамын ажлын гүйцэтгэл -30 хувь **Хэрэгжилт 75 хувь**
6.1.2. Айл өрхийг цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугамд үе шаттайгаар холбож, сайжруулсан ариун цэврийн байгууламжийн тоог нэмэгдүүлнэ.						
175	Айл өрхийг цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугамд үе шаттайгаар холбоно.	3.5	Шинээр цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугамд холбогдсон өрхийн тоо - 10 Цэвэр усны шугамд холбогдох жишиг зураг гаргана. Шинээр цэвэр усны шугамд холбогдсон гэр хорооллын айл өрхийн тоо -10	2019	Сүмбэр сумын гэр хорооллын айл өрхийг цэвэр усны шугамд холбосон. Ариун цэврийн байгууламжаа сайжруулсан өрхийн тоо -24	Сүмбэр сумын 1 дүгээр байрны дан байрнуудын айл өрхийг цэвэр, бохир усны шугамд холбохоор төсөв гаргаж, иргэдийн оролцоотой хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн боловч материалын үнэ өссөнтэй холбогдуулан хэрэгжээгүй. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар 2021 онд Гэр хорооллын айл өрхийг цэвэр усны шугамд холбогдох жишиг зураг төсөв хийлгэхээр “Баяр Мега Сервис” ХХК-тай гэрээ байгуулсан. Зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэл 70 хувьтай байна. 2019-2021 оны улсын төсвийн хөрөнгөөр Сүмбэр сумын 2 дугаар багийн гэр хороололд цэвэр усны төв шугамыг татсаны үр дүнд гэр хорооллын 6 өрх цэвэр усны шугамд холбогдсон. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр цэвэр, бохир усны төвлөрсөн шугамд холбогдоогүй. Цэвэр усны шугамд холбогдох жишиг зургийн ажлын гүйцэтгэл 70 хувь Шинээр цэвэр усны шугамд холбогдсон гэр хорооллын айл өрхийн тоо -6 **Хэрэгжилт 50 хувь**
6.1.3. Аймаг, сумдын төвд цэвэрлэх байгууламж барина.						
176	Аймаг, сумдын төвд цэвэрлэх байгууламж барина.	2.000.0	Аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжийн ажил эхэлнэ.	2019	Шивээговь сумын цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөв хийгдсэн. Аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламж	Бүгд Найрамдах Польш Улсын Засгийн газрын хөнгөлөлттэй зээлийн 17.5 сая еврогийн хөрөнгөөр “Аймгуудын бохир усны цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэх, шинээр барих төсөл /Баян-Өлгий, Говьсүмбэр, Дорнод, Завхан, Увс/”-ийн гүйцэтгэгчээр “Эко консалтинг” ХХК шалгарч, гэрээ байгуулагдсан. Энэхүү төслийн хүрээнд манай аймагт 2000 м3/хон хүчин чадалтай цэвэрлэх байгууламж баригдах бөгөөд инженер геологийн судалгаа, зураг төсөл боловсруулах ажил хийгдэж байна. **Хүрсэн түвшин:** Цэвэрлэх байгууламж барих ажлын гүйцэтгэл-20 хувь **Хэрэгжилт 100 хувь**

					жийн хөрөнгө шийдвэрлэгдсэн.	
6.1.4. Сумдад “Жишиг гудамж” төслийг хэрэгжүүлэн, тохижилт ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.						
177	Сумдын төвд "Жишиг гудамж" төслийг хэрэгжүүлэн, тохижилт ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.	100.0	Сүмбэр суманд "Жишиг гудамж" төслийг хэрэгжүүлэх зураг төсвийг хийлгэнэ.	2019	Сүмбэр суманд "Жишиг гудамж" төслийг хэрэгжүүлсэн.	“Сүмбэртээ сайхан амьдаръя” 2021 аянд 32 айл оролцох хүсэлт ирүүлснээс 12 айлыг сонгож, сумын Засаг даргын Тамгын газраас тоног төхөөрөмжийн дэмжлэг үзүүлж, тохижилтын ажлыг хамтран гүйцэтгэсэн. Нэгдүгээр байранд шалгарсан айлд 4.0 сая төгрөг, хоёрдугаар байр 3.0 сая төгрөг, гуравдугаар байр 2.0 сая төгрөг, Дөрөвдүгээр байр 1.0 сая нийт 10.0 сая төгрөгөөр шагнаж урамшуулсан. Шагналын зардлыг Адил-Оч ХХК-аас гаргасан. Энэхүү аянд оролцсон айл бүр 21-ээс доошгүй мод, хөрсөнд нэвчдэггүй био нойл, хог ангилан ялгадаг хогийн сав, нарийн ногоо тарих зэрэг ажлуудыг хийсэн. Мөн Лүнгийн эгнээ 1.2 тоотын айл өрхийн 25тн элс шивээгийн эгнээ эхний 5 хашааны элс 30 тн элс нийт 55 тн элс түрж зайлуулсан. Хувийн хэвшлийн оролцоотой сүмбэр сумын 2 дугаар багийн гэр хорооллын лүн, шивээгийн эгнээний 7 айл өрхийн 55 тн элсийг ачиж зөөвөрлөсөн. 2022 онд Гудмандаа сайхан амьдаръя буюу жижиг гудамж төслийг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. **Хүрсэн түвшин:** Сүмбэртээ сайхан амьдаръя аяны хэрэгжилт 100 хувь **Хэрэгжилт 70 хувь**
6.1.5. Аймгийн төвийн айл өрхүүдийг ухаалаг тоолуур, гэр хорооллын айл өрхүүдэд утаагүй түлшний хэрэглээг нэвтрүүлж, цахилгааны шөнийн тарифын хөнгөлөлтийг үзүүлж, агаарын бохирдлыг бууруулна.						
178	Аймгийн төвийн айл өрхүүдийг ухаалаг тоолуур, гэр хорооллын айл өрхүүдэд утаагүй түлшний хэрэглээг нэвтрүүлж, цахилгааны шөнийн тарифын хөнгөлөлтийг үзүүлж, агаарын бохирдлыг бууруулна.		Ухаалаг тоолуураар хангагдах өрхийн тоо-2310 Шөнийн тарифын хөнгөлөлт үзүүлсэн өрхийн тоо-113	2019	Шөнийн тарифын хөнгөлөлт үзүүлсэн өрхийн тоо-89	Дэлхийн банкны Эрчим хүч 2 төслийн хөрөнгөөр ухаалаг тоолуур суурилуулах ажлыг гүйцэтгэгч шалгарч, Сүмбэр сумын 2, 3 дугаар багийн гэр хорооллын 1200 айл өрхөд ухаалаг тоолуур суурилуулаад байна. Найрамдал хотхоны 5-н давхар орон сууцнуудын дотор цахилгаан монтаж засварын ажил удаашрсантай холбогдуулан, Найрамдал хотхоны айл өрхийн тоолуурыг суурилуулаагүй хүлээгдэж байна. 2021 оны 01 дүгээр сараас 05 дугаар сар хүртэлх хугацаанд 113 өрх шөнийн тарифын хөнгөлөлтөд хамрагдсан байна. **Хүрсэн түвшин:** Ухаалаг тоолуураар хангагдах өрхийн тоо – 1200 Шөнийн тарифын хөнгөлөлт үзүүлсэн өрхийн тоо-113 **Хэрэгжилт 75 хувь**
6.1.6. Нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайн тохижилтыг сайжруулж, гэрэлтүүлгийн тоог нэмэгдүүлнэ.						
179	Нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайн тохижилтыг сайжруулж, гэрэлтүүлгийн тоог нэмэгдүүлнэ.	653.4	Сүмбэр сумын 2-р багт тохижилтын ажлыг эхлүүлнэ. Шинээр хийгдэх	2019	Сүмбэр суманд 3-н ширхэг хүүхдийн талбайн	Сүмбэр сумын 2 дугаар багт бичил цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажлыг 2 нээлттэй тендер шалгаруулалтыг зарлаж, гэрээ байгуулсан боловч материалын үнэ нэмэгдсэнтэй холбогдуулан гэрээг цуцалсан. Хөрөнгийг хэмнэлт болгосон.

			гэрэлтүүлгийн тоо-150		тохижилт, Цэргийн алдарын хөшөө, Соёл амралтын хүрээлэнд тохижилтын ажлууд хийгдсэн.	Сүмбэр суманд аймгийн хөрөнгө оруулалтын 274.2 сая төгрөгөөр Аймгийн төвийн гэрэлтүүлгийн ажлыг Хустай шил ХХК-аар гүйцэтгүүлж, ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. 2020-2021 оны АОНХС, ХО-ын 56.3 сая төгрөгөөр Осо констракшн ХХК шинээр тавигдсан авто замын дагуу 47 ширхэг гэрэлтүүлэг хийж, хүлээлгэн өгсөн. Мөн Сүмбэр сумын 2020 оны ОНХС-ийн 90.0 сая төгрөгөөр Осоконстракшн ХХК 47 ширхэг гэрэлтүүлэг, Сүмбэр сумын шилдэг сумын шагналын 50 сая төгрөгөөр 26 ширхэг гэрэлтүүлгийг Нарт импекс ХХК тус тус гүйцэтгэж ашиглалтад хүлээлгэн өгсөн. **Хүрсэн түвшин:** Сүмбэр сумын 2-р багт тохижилтын ажлын тендер шалгаруулалт амжилтгүй болсон тул ажил хийгдээгүй. Шинээр хийгдэх гэрэлтүүлгийн тоо-198 ширхэг **Хэрэгжилт 50 хувь**
6.1.7. Сумдын халуун ус болон нийтийн ахуйн үйлчилгээг сайжруулахад хувийн хэвшлийн санаачилгыг дэмжинэ.						
180	Мэргэжлийн боловсон хүчинтэй, ажлын туршлага бүхий хувийн хэвшлийн санал, санаачилгыг дэмжин халуун ус байгуулах, үйл ажиллагааг өргөтгөх, сэргээх ажлыг дэмжинэ.	8.0	Сүмбэр сумын гэр хороололд халуун ус байгуулах зураг төсөв хийгдэнэ. Сумдын халуун ус болон нийтийн ахуйн үйлчилгээ эрхлэх санаачилгыг газрын болон зээлийн бодлогоор дэмжинэ.	2019	Сүмбэр суманд хувийн халуун ус 1, төмөр замын халуун ус 1, шивээговь суманд 1, үүнээс хувийн халуун ус ажиллахгүй байгаа	Сүмбэр суманд Нийтийн халуун ус байгуулах ажлын зураг төсөв боловсруулах ажлыг Баяр Мега Сервис ХХК-аар 90 хувьтай гүйцэтгүүлж байна. 2022 оны орон нутгийн төсөвт Сүмбэр сумын төвд халуун ус барих ажилд 200.0 сая төгрөгийг төлөвлөсөн. 1 иргэнээс халуун ус ажиллуулах хүсэлт ирсэн бөгөөд судалж байна. **Хүрсэн түвшин:** Зураг төсвийн ажлын гүйцэтгэл хувь-90 Сумдын халуун ус 1 иргэний хүсэлт ирсэн. **Хэрэгжилт 90 хувь**
6.1.8. Орон нутагт ажиллахаар ирж байгаа багш, эмч, төрийн албан хаагчдыг орон байраар хангах бодлогыг хэрэгжүүлнэ.						
181	Орон нутагт ажиллахаар ирж байгаа багш, эмч, төрийн албан хаагчдыг орон байраар хангана.		Шинээр албаны байраар хангагдсан төрийн албан хаагчдын тоо-5			Орон нутагт ирж ажиллаж буй багш нарыг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах зорилгоор 6 багшийг түрээсийн байраар хангасан. **Хүрсэн түвшин:** Шинээр албаны байраар хангагдсан төрийн албан хаагчдын тоо-6 **Хэрэгжилт 100 хувь**
6.1.9. Аймаг, сумдын шилэн кабел, цахилгаан холбооны сүлжээг өргөтгөж, хөдөөгийн багийн иргэдийг интернет сүлжээнд холбон, үүрэн телефоны хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.						
182	Аймаг, сумдын шилэн кабел, цахилгаан холбооны сүлжээг өргөтгөж, интернет үүрэн телефоны хэрэглээг нэмэгдүүлнэ.	100.0 27.0	Чойр уул, Дулааны уул орчимд үүрэн телефоны дахин дамжуулах станц байрлуулна.			Харилцаа, холбоо, мэдээлэл технологийн газарт Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сангийн 2022 оны хөрөнгөөр Сүмбэр сумын 5, 6-р багийн дэвсгэр нутаг (Дулаан, Чойрын богд уул)-т дахин дамжуулах станц байгуулах саналыг хүргүүлсэн. Сүмбэр сумын 1, 2-р багт IPTV гурвалсан үйлчилгээ нэвтрүүлэх ажлын гүйцэтгэгчээр Юнивишн ХХК шалгарч гүйцэтгэсэн. Тус ажилд Сүмбэр

			Сүмбэр сумын 1, 2-р багт IPTV гурвалсан үйлчилгээ нэвтрүүлнэ.			сумын ОНХС-ын 30.0 сая төгрөгийг зарцуулсан. **Хүрсэн түвшин:** Үүрэн телефоны дахин дамжуулах станц байгуулах ажлыг саналыг холбогдох байгууллагад уламжилсан. Сүмбэр сумын 1, 2-р багт IPTV гурвалсан үйлчилгээ нэвтрүүлсэн. **Хэрэгжилт 70 хувь**
6.2.10. Хөдөө орон нутгийн бичил, жижиг, дунд үйлдвэр, аж ахуй эрхлэгчдийн худалдаа, борлуулалтыг дэмжих дэд бүтцийг бий болгон, бизнес эрхлэх таатай орчныг бүрдүүлнэ.						
183	Орон нутгийн бичил, жижиг, дунд үйлдвэр, аж ахуй эрхлэгчдийн худалдаа, борлуулалтыг дэмжих, дэд бүтцийг бий болгохыг дэмжинэ.	13.0	Орон нутгийн бичил, жижиг, дунд үйлдвэр, аж ахуйн үйлчилгээ эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг дэмжиж, дэд бүтэц бий болгоход дэмжлэг үзүүлнэ.			Орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувийн хэвшил, аж ахуйн нэгж, төрийн бус байгууллагуудыг үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор Хос эгшиглэн бүжгийн холбооны барилгыг дулаан, цэвэр бохир усны шугамд холбохоор төлөвлөсөн боловч тус холбооноос татгалзсан тул тус ажлыг хийгээгүй. Сүмбэр сумын 1 дүгээр багт нүүрс тээврийн үйлчилгээ явуулж эхэлсэнтэй холбогдуулан пост байгуулж, цахилгаанд холбосон. Тус постыг түшиглэн худалдаа үйлчилгээний-3, хоол үйлдвэрлэлийн-5, авто засвар-2, сэлбэг худалдааны-2, нийт 12 цэг байгуулж орон нутгийн иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлэхээр төлөвлөөд байна. **Хэрэгжилт 50 хувь**
6.2.11. Хотын захирагчийн ажлын алба байгуулж, үйл ажиллагааг бэхжүүлнэ.						
184	Хотын захирагчийн ажлын алба байгуулж, үйл ажиллагааг бэхжүүлнэ.		Хотын захирагчийн ажлын албыг байгуулж, бүтэц орон тоо, санхүүжилтийг шийдвэрлүүлнэ.			Аймгийн ИТХ-ын 2021 оны 07 дугаар сарын 26-ны өдрийн 06 дугаар тогтоолоор Чойр хотын захирагчийн албаны бүтэц орон тоог батлуулж, 2022 оны Орон нутгийн төсөвт холбогдох төсвийг тусгуулаа. **Хүрсэн түвшин:** Шаардлагатай төсвийг 2022 оны төсөвт тусгуулсан. **Хэрэгжилт 100 хувь**
Зорилтын дундаж үнэлгээ						**75.5 хувь**
Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ						**75.5 хувь**

2021 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН БИЕЛЭЛТИЙН ТОВЧОО

№	Бодлогын зорилтын нэр	Салбарын зорилт	Арга хэмжээний тоо	Дундаж үнэлгээний хувь
1.	Нэг. “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлого	1.1 “Ковид-19” халдварт цар тахлаас үүдэлтэй эдийн засаг, нийгмийн хүндрэлийг даван туулах бодлогын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	10	96
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**10**	**96**

2.	Хоёр. Хүний хөгжлийн бодлого	Эрүүл мэнд 2.1. Иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлж, эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог сайжруулах, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлнэ.	10	95.6
3.		Биеийн тамир, спорт 2.2. Нийтийн биеийн тамир, эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маягийг хөгжүүлж, тамирчдын өрсөлдөх чадвар, амжилтыг нэмэгдүүлнэ	2	94.0
4.		Боловсрол 2.3. Боловсролын үйлчилгээнд тэгш хамруулж, чанар хүртээмжийг сайжруулна	12	82.6
		Шинжлэх ухаан, технологи, инновац 2.4. Орон нутагт стандартчилал, хэмжил зүйн нэгж байгуулна.	2	70
5.		Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал 2.5. Хүн амын хөгжлийг хангаж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ажилгүйдэл ядуурлыг бууруулна.	9	90.8
6.		Үндэсний бахархал, өв соёл 2.6. Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдэлж, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёл урлагийн байгууллагуудын үйлчилгээний чанар хүртээмжийг дээшлүүлнэ.	11	95.1
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**46**	**88.0**
7	Гурав. Эдийн засгийн бодлого	Санхүү, төсвийн зохицуулалт 3.1. Санхүү, эдийн засгийн нээлттэй, ил тод байдлыг хангах бодлого хэрэгжүүлнэ.	8	93.8
8		Уул уурхай, хүнд үйлдвэр 3.2. Ил тод хариуцлагатай уул уурхай, нэмүү өртөг шингэсэн үйлдвэрийг хөгжүүлэх	5	80
9		Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэр 3.3. Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг хөгжүүлж, гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодоос хангах хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох болон экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.	28	82.8
10		Аялал жуулчлал 3.4. Орон нутгийн онцлог, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлнэ.	5	93.0
11		Эрчим хүч 3.5. Эрчим хүчний найдвартай байдлыг хангана.	6	95.8
12		Тээвэр, логистик 3.6. Аймаг, сумдын авто замын сүлжээг нэмэгдүүлж, тээвэр, логистикийн төв байгуулна.	9	92.2
13		Барилга, хот байгуулалт 3.7. Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын салбарыг орон нутагт хөгжүүлж, иргэдийн орон сууцны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	9	79.4
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**70**	**88.1**
14	Дөрөв. Засаглалын бодлого	"Цахим Монгол"- төрийн шуурхай үйлчилгээ 4.1. Мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангасан цахим орчныг бүрдүүлэн, ил тод байдлыг ханган, иргэд, олон нийтэд мэдээ, мэдээлэл, төрийн үйлчилгээг шуурхай, хариуцлагатай, хүртээмжтэй хүргэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	8	98.1
15		Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба 4.2. Нутгийн захиргааны байгууллагуудыг чадавхжуулж, төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийгсайжруулж, төрийн албан хаагчдын ёс зүй, хариуцлагыг дээшлүүлнэ.	9	93.1

		хүртээмжийгсайжруулж, төрийн албан хаагчдын ёс зүй, хариуцлагыг дээшлүүлнэ.		
16		Амар тайван, аюулгүй нийгэм 4.3. Иргэдийн аюулгүй, амар тайван байдлыг хангана.	23	95.7
17		Хараат бус бие даасан шүүх, хүний эрхийг дээдэлсэн эрх зүйн шинэтгэл 4.4. Хүний эрх, шударга ёс, хуульт ёсыг бэхжүүлнэ.	4	91.7
18		Тогтвортой, нэгдмэл гадаад бодлого 4.5. Гадаад харилцаанд нэг цонхны нэгдмэл бодлогыг хэрэгжүүлэн, хөрш орнууд болон гуравдагч хөрш орнуудтай худалдаа, эдийн засгийн харилцааг өргөжүүлэх_	3	84.7
19		Батлан хамгаалах 4.6. Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.	4	87.5
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**51**	**91.8**
20	**ТАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО**	Ногоон хөгжил 5.1. Байгаль орчны хамгаалах, байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглаж, дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтлыг бууруулж, иргэдийн эрүүл орчинд амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	12	94.6
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**12**	**94.6**
21	**ЗУРГАА. БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО**	Орон нутаг, хөдөөгийн хөгжил 6.1. Аймаг, сумдын төвийн хөгжлийг дэмжиж, дэд бүтцийг хөгжүүлэн, орон нутгийн иргэдийн амьдралын чанарыг дээшлүүлнэ.	11	75.5
	Бодлогын зорилтын дундаж үнэлгээ		**11**	**75.5**
ДҮГНЭЛТ		**Нийт 6 бодлогын 21 салбарын хөгжүүлэх зорилтын 200 арга хэмжээний ерөнхий дундаж үнэлгээ**	**200**	**89.0**

ҮНЭЛГЭЭ БАТАЛГААЖУУЛСАН

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Г.БАТЗАМ

ҮНЭЛГЭЭ ХЯНАСАН

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН

ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА Д.СОДНОМ

ТАЙЛАНД ХШҮ ХИЙСЭН:

ХШҮХ-ИЙН ДАРГА Н.БАТЦЭЦЭГ